

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΔΦΕΙΕΡΩΣΗ:

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

ΑΡΘΡΑ ΤΩΝ:

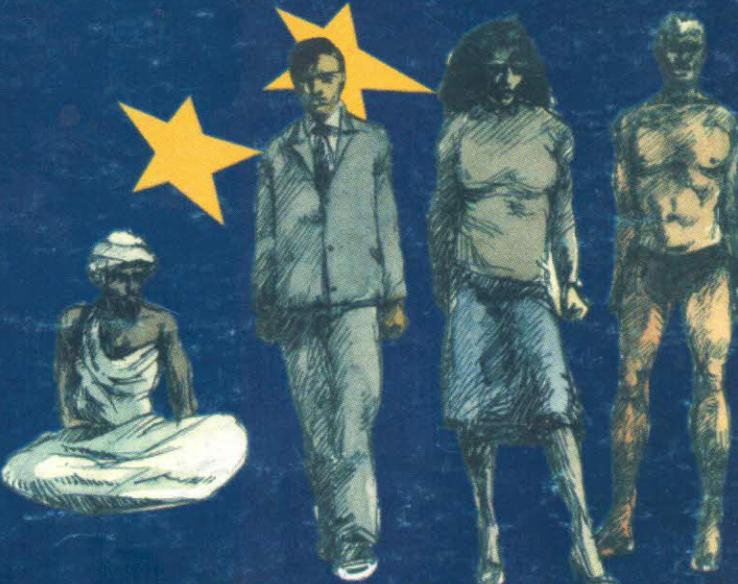
- Λ. ΤΣΟΥΚΑΛΗ
- Π. ΣΑΡΔΗ
- Ν. ΓΙΑΝΝΗ
- D. VELO
- Α. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ
- Π. ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Β. ΛΕΡΟΥΝΗ
- J. MASSERET
- Α. ΓΙΑΝΝΗ
- ΚΑΙ Η ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ Σ. ΝΤΕΜΙΡΕΛ
ΣΤΟ ΝΤΑΒΟΣ

ΑΚΟΜΗ
ΑΡΘΡΑ ΤΩΝ:

- Σ. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΥ
- Θ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
- Π. ΤΖΕΡΜΙΑ

ΤΟ ΕΥΡΩΝΕ
ΞΕΚΙΝΗΣΕ

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Υποστηρίζει τις εξαγωγές σε έναν κόσμο που αλλάζει

Λεωφ. Μαρίνου Αντύπα 86-88, Άνω Ηλιούπολη, 163 46, 163 46 Αθήνα, Τηλ. (01) 9961900 (15 γραμμές), Fax: (01) 9915655-392
I. Δραγούμη 20, 546 24 Θεσσαλονίκη, Τηλ.: (031) 262.120-2, Fax: (031) 236.570

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ISSN: 11058137

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΣΗΣ:

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία "Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Πολιτική, Κέρφραση, Θεοροί".
Σύνα 54, Αθήνα 106 72

Τηλ.: 36.24.703 • Fax: 36.46.953

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

Κωστής Παπαδημητρίου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΔΗΣ:

Παναγιώτα Μπαλοπούλου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- Θόδωρος Βαμβακάρης
- Νίκος Γιαννής
- Θόδωρος Λύτρας
- Κώστας Οικονομίδης
- Αντ. Οικονομοπούλου
- Αγγελική Χριστοφορίδη

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- Γ. Βαλλινάκης
- Θ. Διαμαντόπουλος
- Α. Μακρυδημάτρης
- Κ. Οικονομίδης
- Γ. Παπαδημητρίου
- Α. Πλιάκος
- Π. Τζερμάς

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ:

Αθηνά Μπαλοπούλου

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ:

Μάικ Καπουάνο
Παναγιώτα Μπαλοπούλου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
Αθηνά Μπαλοπούλου

ΕΞΟΦΥΛΛΟ:
Λέανδρος Κοκκόρης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πολιτικά Θέματα ΕΠΙΕ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ:

- Σ. Βεργάντης (Αγρίνιο) • Κ. Αετόπουλος, Π. Δαμιανάλης (Άλεξανδρ.) • Γ. Σπαθίδης (Βόλος) • Γ. Τζάφαρος, Ν. Νικολαΐδης (Γιάννενα) • Δ. Ιωακίσιος (Ζάκυνθος) • Γ. Κοντέος (Θεούλικη) • Θ. Τζούλιαδάκης (Ηράκλειο) • Μ. Μαρινάκης (Καρβάλα) • Θ. Οικονόμου (Καρδίτσα) • Σπ. Ιωάννου (Κέρκυρα) • Κ. Κουτσογιαννακόπουλος (Λαμία) • Γρ. Παπαχαράλημπους, Κ. Σκόρδας (Λάρισα) • Γ. Μαμάσης (Πάτρα - Αίγιο) • Δ. Ζιώγας (Πρέβεζα) • Χ. Λαζαρόπουλος (Τρίπολη) • Θ. Κονούρης (Σάπτη) • Ν. Ζέρβας (Χαλκίδα)

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ:

- Γ. Χατζημαρακάκης (Βόνην) • Γ. Παπαγεωργίου (Βρυξέλλες) • Δ. Τριανταράμπουλος (Λουξεμβούργο) • Γ. Γιαννής (Παρίσιο) • Π. Πολυκωντόπουλος (Λονδίνο) • Δ. Χροστόπουλος (Γλασκώβη) • Α. Γιαννής, Α. Γουγάς (Γενεύη) • Κ. Φώρρης (Νέα Υόρκη) • Χ. Ζουμπούλης (Βερολίνο) • Alessandro Stricca (Ρώμη) • Furjes Balasz (Βουδαπέστη).

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
Νίκος Γιαννής

Τα άρθρα τα οποία δημοσιεύονται στο περιοδικό, επιλέγονται με κριτήρια την επιστημονική εγκυρότητα, την επικαιρότητα, τη θεματική κάθε τεύχους και την πρωτοτυπία. Οι απόψεις που εκφράζουν δεν δεσμεύουν αποκλειστικά τον εκδότη. Σκοπός της έκδοσης είναι η παρουσίαση διαφορετικών απόψεων - αρκεί να μην εκφέρονται αυθαίρετα - και η δημιουργία κατάλληλου πλαισίου διαλόγου και ανταλλαγής ιδεών με επίκεντρο την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Τα Γενέθλια

ΤΕΥΧΟΣ 7 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1992

3 - 6

Η "Ευρωπαϊκή Έκφραση" έγινε δύο χρόνων

Η Ευρωπαϊκή 'Ένωση και ο κόσμος

• **ΛΟΥΚΑ ΤΣΟΥΚΑΛΗ:** Εισαγωγή (σελ. 7) • **ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ:** Η νέα Ευρωπαϊκή Αρχιτεκτονική Ασφάλειας και η Ελλάδα (σελ. 8) • **ΠΑΥΛΟΥ ΣΑΡΑΗ:**

Η κοινοτική πολιτική απέναντι στη γιουγκοσλαβική κρίση (σελ. 10)

• **ΝΙΚΟΥ ΓΙΑΝΝΗ:** Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (σελ. 11) • **DARIO VELO:**
Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη (σελ. 13) •

ΑΓΓ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ: Η κοινοτική πολιτική για την Ιαπωνία (σελ. 18)

• **ΠΑΝ. ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ:** Ανεπαρκής η κοινοτική πολιτική στην Λατινική Αμερική (σελ. 19) • **ΒΑΣ. ΛΕΡΟΥΝΗ:** ΕΟΚ και αναπτυσσόμενα κράτη (σελ. 21)

• **ΠΑΝ. ΜΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ:** Οι υπερπόντιες κτήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (σελ. 23) • **I.-P. MASSERET:** Ποια αρχιτεκτονική για τη νέα Ευρώπη (σελ. 28)

• **Σ. ΝΤΕΜΙΡΕΑ:** Ο ρόλος της Ευρώπης στην αναγέννηση του Ισλάμ (σελ. 32) • **ΑΛ. ΓΙΑΝΝΗ:** Η Τουρκία και το ευρωπαϊκό όραμα (σελ. 35)

7 - 36

Ευρωπαϊκά

• Τα νέα του Ομίλου (σελ. 37) • E.Y.P.O.N.E. (σελ. 38) • **ΣΠΥΡΟΥ ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΥ:**

Πορεία προς εκουγχρωνισμό της Ελλάδος (σελ. 39) • Ευρωπαϊκά νέα (σελ. 40)

37 - 45

Πολιτισμός

• **ΠΑΥΛΟΥ ΤΖΕΡΜΙΑ:** Τα νεοελληνικά στα ξένα πανεπιστήμια (σελ. 46)

• Βιβλιοκριτική (σελ. 47)

46 - 47

Προσφορά της ΕΟΚ στην "Ευρωπαϊκή Έκφραση"

Το γραφείο της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Ελλάδα προσφέρει ειδικά για τους συνδρομητές του περιοδικού "Ευρωπαϊκή Έκφραση" τα ενημερωτικά έντυπα της Επιτροπής "Η Ευρώπη σε Εξέλιξη", καθώς και άλλες εκδόσεις.

Σε αυτό το τεύχος ένθετο, ειδική προσφορά, από τη σειρά "Ευρωπαϊκά Κείμενα" το βιβλίο "Δέκα μαθήματα για την Ευρώπη", του Pascal Fontaine.

Ευχαριστούμε τη Διευθύντρια του γραφείου της Επιτροπής κα Σαββαΐδου, τον Υποδιευθυντή κ. Γκεϊβελ και τα άλλα στελέχη της Επιτροπής για την ευγενική χειρονομία τους.

EVROPAIKI EKFRASSI

QUARTERLY EDITION ON EUROPEAN ISSUES

ISSN: 11058137

PROPRIETOR - EDITION:

"European Society, Politics, Expression, Institutions",
non Lukrative Society

54 Sina St., Athens 106 72
Tel.: 36.24.703 • Fax: 36.46.953

EDITOR IN CHIEF:
Costis Papadimitriou

MANAGING EDITOR:
Panayota Balopoulou

ASSISTANT EDITORS:
 • Theodoros Vamvakaris
 • Nikos Yannis
 • Theodoros Litras
 • Costas Economides
 • Antoaneta Economopoulou
 • Angeliki Christoforidou

ADVISORY COMMITTEE:
 • Yannis Valinakis
 • Thanasis Diamandopoulos
 • Antonis Makridimitres
 • Costas Economides
 • Giorgos Papadimitriou
 • Asteris Pliakos
 • Pavlos Tzermias

TRANSLATIONS:
Athena Balopoulou

ADVERTISEMENTS:
Mike Kapouano
Panayota Balopoulou

SUBSCRIPTIONS:
Athena Balopoulou

FRONT COVER:
Leandros Kokoris

TECHNICAL ADVISOR:
Politika Themata INC

CORRESPONDENTS IN GREECE:
 • S. Vergonis (Agrinio) • C. Aeropoulos, P. Damkalis (Alexandroupolis) • G. Spathis (Volos) • G. Tzafas, N. Nikolaides (Ioannina) • D. Ithakisios (Zakynthos) • G. Konteos (Thessaloniki) • Th. Jouliadakis (Iraklio) • M. Marinakis (Kavala) • Th. Economou (Karditsa) • Sp. Ioannou (Kerkira) • K. Koutsogiannakopoulos (Lamia) • G. Papaharalampous, K. Skordas (Larissa) • G. Mamasis (Patra - Aegio) • D. Ziogas (Preveza) • Ch. Lampropoulos (Tripoli) • Th. Kotsiris (Sparti) • N. Zervas (Halkida)

CORRESPONDENTS ABROAD:
 • G. Chatzimarkakis (Bonn) • G. Papageorgiou (Brussels) • D. Triantafyllou (Luxembourg) • G. Yannis (Paris) • P. Polyzoides (London) • D. Christopoulos (Glasgow) • Al. Yannis, A. Gougas (Geneva) • C. Psaris (New York) • Ch. Zoumboulis (Berlin) • Alessandro Stricca (Pome) • Furjes Balasz (Budapest).

PUBLISHER BY LAW:
Nikos Yannis

The articles published are chosen carefully. Signed articles do not necessarily express the Editor's views, whose purpose is to create a field open to the exchange of different opinions and ideas contributing all to the perspective of the European integration. Articles of more than 900 words cannot be accepted. Manuscripts and other originals cannot be returned.

VOL. 7 • OCTOBER 1992

Anniversary

European Expression is already two - years old (p. 3)

3 - 6

European Union and the World

• **LOUKAS TSOUKALIS:** Introduction (p. 7) • **SPECIALIST:** Greece and the new European Architecture of Security (p. 8) • **PAVLOS SARLIS:** European Community policy towards the crisis in former Yugoslavia (p. 10)
 • **NIKOS YANNIS:** Central and Eastern Europe (p. 11) • **DARIO VELO:** Europe and the new international economic order (p. 13)
 • **A. CHRISTOFORIDOU:** European Community towards Japan (p. 18)
 • **PANAYOTA BALOPOULOU:** European Community and Latin America (p. 19)
 • **VASSILIKI LEROUNI:** European Community and developing countries (p. 21)
 • **PANAYOTA BALOPOULOU:** The overseas departments of the European Community (p. 23) • **J.-P. MASSERET:** Which architecture for the new Europe? (p. 28) • **S. DEMIREL:** Europe's role in the light of new Islamic revival (p. 32) • **ALEX. YANNIS:** Turkey and the European vision (p. 35)

7 - 36

European Issues

• The Club news (p. 37) • EV.RO.NE. (p. 38) • **SPIROS TALIADOUROS:** Towards modernization (p. 39) • European news (p. 40)

37 - 45

Civilization

• **PAVLOS TZERMIAS:** The modern greek language in Universities abroad (op. 46) • Book review (p. 47)

46 - 47

E.C. Bureau Offer to "European Expression"

The E.C. Bureau in Athens makes a special offer for the subscribers of the quarterly "European Expression" by giving all the "Europe in Evolution" leaflets and other editions.

In this volume, subscribers will find enclosed the book

"Ten lessons for Europe" by Pascal Fontaine.

We thank very much **Mrs Savaidou**, Director of the Commission Bureau
as well as **Mr Geivelis**, Sub-director.

Δύο χρόνια Ευρωπαϊκή Έκφραση

Δεν φιλοδοξούμε να δημιουργήσουμε ένα περιοδικό ενημέρωσης για την Ευρώπη στην Ελλάδα, αλλά ένα τακτικό βήμα, όπου τα μέλη και οι φίλοι του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση θα μπορούν να ανταλλάσσουν θέσεις και απόψεις". Με αυτά τα λόγια άνοιγε τις σελίδες του το φθινόπωρο του '90 ένα φυλλάδιο που είχε τον τίτλο Ευρωπαϊκή Έκφραση. Κόπος, προσπάθεια και ενθουσιασμός οδήγησαν στην τακτική έκδοση επτά πολυσέλιδων τευχών, που για μας δεν είναι παρά η αρχή.

Τα σχόλια που αποσπάσμε και παραθέτουμε στη συνέχεια είναι μια επιβράβευση για ό,τι πήδη κάναμε, αλλά πολύ περισσότερο αποτελούν μια δέσμευση για τη συνέχεια.

'Ομως θα υπενθυμίσουμε δύο λόγια πάλι από εκείνο το πρώτο τεύχος: "οι φιλοδοξίες θα μπορέσουν να υλοποιηθούν μόνο με την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός σας. Αυτή η ενεργοποίηση θα εμφανισθεί, όχι μόνο με την αγορά και διάδοση του περιοδικού, αλλά κυρίως με τη συμμετοχή σας, με ιδέες και άρθρα, στη σωστή και τακτική παρουσία του.

"Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΚΦΡΑΣΗ αποτέλεσε εξαιρετικό δείγμα γραφής τα δύο αυτά χρόνια που πέρασαν. Ξεχώρισε ανάμεσα σε πολλά ειδικά έντυπα και ανταποκριθήκε πλήρως στον Ευρωπαϊκό προσανατολισμό της, με πλούσιο θεματολόγιο και αξιοσημείωτη αρθρογραφία. Εύχομαι εκδοτική επιτυχία και στο μέλλον".

Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης

Υπουργός Εθνικής Άμυνας & Δικαιοσύνης

ΧΑΙΡΕΤΙΖΩ τη συμπλήρωση δύο χρόνων από την έκδοση του τόσο ενδιαφέροντος εντύπου σας, που στηρίζεται στην ικανότητα και την αφοσίωση όσων το συντάσσουν. Η στρατευση τόσο και τόσων νέων επιστημόνων στο ευρωπαϊκό ιδεώδες δίνει ελπιδοφόρο μήνυμα για την μελλοντική πορεία της Ελλάδας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Θεόδωρος Πάγκαλος

Βουλευτής ΠΑΣΟΚ, Αντιπρόεδρος Επιτρ. Ευρ. Κοιν. Υποθέσεων της Βουλής

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ στη ζωή ενός εντύπου δεν πιστοποιούν μόνο την καθιέρωσή του από το κοινό προς το οποίο απευθύνεται σταθεροποιούν την πορεία του με διαυγή μορφή και χαρακτήρα. Και του επιτρέπουν να διευρύνει τις δυνατότητες και την απήχησή του στον τομέα της ενημέρωσης που υπηρετεί.

Η ΕΚΦΡΑΣΗ πέτυχε στο διάστημα αυτό να πείσει για την καθαρότητα της προσήλωσής της στην Ευρωπαϊκή Ιδέα και συνάμα για τη σοβαρότητα με την οποία διερευνά την πραγ-

μάτωσή της στον ελληνικό χώρο. Συνδυάζοντας την επιστημονική προσέγγιση των προβλημάτων με τον ενθουσιασμό, που προσδιάζει σ' όσους εντάσσουν τον έκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας μέσα στο Ευρωπαϊκό Γίγνεσθαι, διαθέτει το νεανικό εκείνο σφρίγος που προδιαγράφει μιαν αυξανόμενη όχι απλώς δημοσιολογική αλλά και πολιτική παρουσία.

Μαζί με τα επετειακά συγχαρητήρια και οι ευχές: να μακρομερεύσει και να εμπλουτίζεται διαρκώς, ενισχύοντας το κύρος της, παραμένοντας πιστή στις αρχές που προτάνευσαν στην έκδοσή της και στερεώθηκαν κατά την κρίσιμη πρώτη της διετία.

Τάκης Λαμπρίας

Επικεφαλής των ευρωβουλευτών της Ν.Δ.

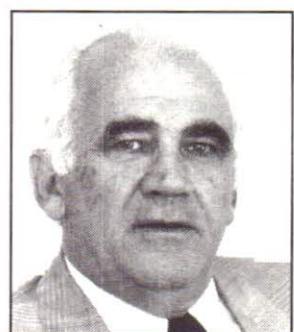
Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ του περιοδικού "Ευρωπαϊκή Έκφραση" μου δίνει την ευκαιρία να εκφράσω μερικές σκέψεις για τη νέα Ευρώπη και τους νέους πολίτες και αυριανούς ηγέτες της.

Προχθές, στο δημοψήφισμα για το Μάαστριχτ η Γαλλία ψέλλισε το "ναι". Ήτοι αποφέύχθηκε η ανακοπή προόδου των Ευρωπαίων προς την Ενωμένη Ευρώπη. Αντίθετα, όμως, με τα όσα πιστεύει η κοινή γνώμη, δεν τελείωσαν εδώ τα προβλήματά μας. Απλά ανοίγει άλλο κεφάλαιο στην ιστορία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Πρώτα, γιατί η συνθήκη του Μάαστριχτ δεν έχει ακόμη επικυρωθεί από όλες τις χώρες - μέλη της ΕΟΚ. Επι παραδείγματι, η Μεγάλη

ΙΩ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

Τ. ΛΑΜΠΡΙΑΣ

R. MEINARDUS

Βρετανία επιθυμεί να αναθεωρήσει η Δανία την απορριπτική της απόφαση - αφού είναι βέβαιο ότι η κυβέρνηση της Δανίας θα επαναφέρει το θέμα στο λαό της την κατάλληλη στιγμή -, αλλά αυτή θα προτιμούσε να προτιμηθεί η απόφαση της Αγγλίας.

Δεύτερον, γιατί είναι σαφές, ότι η συνθήκη του Μάαστριχτ δεν μπορεί να μείνει - δεν πρέπει να μείνει - ως έχει. Το "όχι" της Δανίας, η διητρημένη ψήφος της Γαλλίας, η διστακτικότητα της Μ. Βρετανίας, δεν επιτρέπουν τη θαρραλέα και πειστική προέλαση της Ευρώπης προς τους στόχους της.

Έτσι η συνθήκη - έναν δεν αναθεωρηθεί - τουλάχιστον θα ξανασύζητηθεί υπό το φως των επιφυλάξεων που έχουν εκφρασθεί. Θα ανοίξει δηλαδή νέος κύκλος επαφών και διαπραγματεύσεων, για να εξαλειφθούν τα σημεία διαφωνίας και να βελτιωθεί η συνθήκη στα μάτια μιας μεγαλύτερης πλειοψηφίας των ψηφοφόρων.

Χάρις στο θετικό αποτέλεσμα του γαλλικού δημοψηφίσματος, αυτή η όλη διαδικασία θα μπορεί να γίνει "έν πλω", χωρίς να ανασταλούν οι εξελίξεις και η πρόοδος.

Όμως τα μεγάλα προβλήματα της Ηπείρου και του πλανήτη μας δεν ανακόπτουν την πορεία τους. Η οξύτητα των προβλημάτων εθνοτήτων και μειονοτήτων εντείνεται, το φάσμα νέων τοπικών πολέμων πλανάται πάνω από την Ανατολική Ευρώπη, οι κίνδυνοι κοινωνικών αναταραχών και μαζικής μετανάστευσης προς τη Δυτική Ευρώπη διαγράφονται όλοι και απειλητικότεροι στον ορίζοντα - για να μην αναφερθούμε και στο γύρο της Ουρουγουάης και στην προοπτική εμπορικής και οικονομικής αναμέτρησης σε παγκόσμια κλίμακα.

Κανένα - μα κανένα - από τα προβλήματα αυτά δεν είναι άλιτο. Όλα επιδέχονται λύσεις συμβιβαστικές, λύσεις αποδεκτές από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, λύσεις σωστές με διάρκεια. Άλλη η επιτυχία στην επιλυσή τους θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την Ευρώπη και από τη δυνατότητά της να μιλάει με ΜΙΑ φωνή, δυνατή, ενωμένη, πειστική.

Στη δημιουργία αυτής της Ευρώπης, που άρχισε πριν 40 χρόνια, συνεχίζεται και θα συνεχισθεί ακόμη επί πολὺ καιρό, δεν είναι νοητό να μη μετέχουν οι νέοι πολίτες της, αυτοί που θα κληθούν σε λίγα χρόνια να πάρουν τη σκυτάλη και να γηγεθούν της πορείας της ηπείρου μας. Γιατί αυτή την εποχή γράφεται η πο σημαντική, η πο κρίσιμη σελίδα όλης της ιστορίας της Ευρώπης.

Και χαιρετίζω τους νέους, που συνειδητά, με δική τους πρωτοβουλία και μέσα στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους, μετέχουν σ' αυτή την προσπάθεια μεταλλαμπαδεύοντας την πίστη και τον ενθουσιασμό τους.

Γι' αυτό το λόγο συγχαίρω όλους τους νέους επιστήμονες που συνεργάζονται για την

έκδοση και διάδοση του περιοδικού "Ευρωπαϊκή Έκφραση", που όχι μόνο παρέχει αντικειμενική ενημέρωση πάνω στα συμβαίνοντα στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά δίνει συνάμα στον Έλληνα πολίτη έναντιμα για προβληματισμό γύρω από τα σημαντικά θέματα που αφορούν το μέλλον μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος
Πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ και η πληροφόρηση βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής αναμετρησης. Επομένως, ένα μέσον επικοινωνίας είναι ζωτική σημασίας για έναν πολιτικό όμιλο. Ο Όμιλος Ευρωπαϊκή Έκφραση καταφέρει τα δύο τελευταία χρόνια να δημιουργήσει ένα σοβαρό, ενδιαφέρον και αξιοσημειώτο περιοδικό. Η συνέχεια και η συνέπεια του περιοδικού αποτελούν μια μεγάλη δημοσιογραφική επιτυχία. Η επιτυχία της "Ευρωπαϊκής Έκφρασης" με γεμίζει με ιδιαίτερη χαρά, διότι υπάρχουν πολλά κοινά σημεία που συνδέουν αυτόν τον Όμιλο με το Ίδρυμα Friedrich Naumann: σ' αυτά τα σημεία ανήκει στο προσωπικό επίπεδο μια στενή φιλία, καθώς και στο πολιτικό η πεποιθηση ότι το κοινό μας μέλλον εξασφαλίζεται καλύτερα σε μια ενωμένη και φιλελεύθερη Ευρώπη.

Dr Ronald Meinardus

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ τακτικής παρουσίας του περιοδικού "Ευρωπαϊκή Έκφραση" σημαίνουν πρώτα απ' όλα δύο χρόνια σκληρής δουλειάς για τους συντελεστές του. Η "Ευρωπαϊκή Έκφραση" με κάθε τεύχος της βελτιώνει την ύλη της, την επιμέλεια και τη συνολική αισθητική της. Κατακά τη θέση του καλού περιοδικού, το οποίο γίνεται από τους νέους ευρωπαϊστές, συνδυάζοντας το νεανικό ενθουσιασμό με την εγκυρότητα και την ωριμότητα των συντακτών της. Οι κοδομεί μια κριτική θέση για την ενωμένη Ευρώπη, με ιδιαίτερο βάρος στις φιλελεύθερες θέσεις. Εύχομαι καλή συνέχεια, γιατί περιοδικά όπως η "Ευρωπαϊκή Έκφραση" συντελούν στον εκσυγχρονισμό της ελληνικής κοινωνίας.

Σπύλιος Σππλιωτόπουλος
Βουλευτής Αχαΐας, αρχηγός ελλην. αντιπροσωπείας στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση Βορειοατλαντικού Συμφώνου (NATO)

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ "Ευρωπαϊκής Έκφρασης" είναι δύο χρόνια ουσιαστικής και καινοτόμου συμβολής, "φρέσκου", ακομμάτιστου και υπερβατικού πολιτικού λόγου προς την κατεύθυνση της τεχνοκρατικής και πολύπιμης ενημέρωσης πάνω στα ευρωπαϊκά θέματα και πις παγκόσμιες εξελίξεις.

Ιδιαιτέρως εκπιμώ το γεγονός ότι νέοι άνθρωποι με γνώσεις μέσα από πις σελίδες της

"Ευρωπαϊκής Έκφρασης" παρουσιάζουν αδογμάτιστα πις θέσεις τους και πις απόψεις τους με επιστημονική τεκμηρίωση.

Η ποιότητα των αναλύσεων των θέσεων και των στοιχείων που παρατίθενται, αφ' ενός αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για όλους όσους ενδιαφέρονται, αντσυχούν, προβληματίζονται, συμβάλλουν και κοπιάζουν για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, αλλά και αφετέρου κάνουν κοντινότερο τ' όνειρο για αναβαθμισμένη θέση της χώρας μας μέσα στην οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά και πολιτιστικά Ενωμένη Ευρώπη.

Σας συγχαιρώ για τη δημιουργική προσφορά σας και εύχομαι κάθε επιτυχία στη συνέχιση του έργου σας.

Μερόπη Καλδή

Βουλευτής Ν.Δ. Νομού Πρεβέζης

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΚΦΡΑΣΗ αποτελεί καρπό γόνιμης ευαισθητοποίησης και δημιουργικής δράσης νέων επιστημόνων, που αγωνιούν για το μέλλον της Ελλάδας στη νέα Ευρώπη. Δύο χρόνια παρουσίας του περιοδικού προσφέρουν ήδη αξιόπιστο δείγμα και υπόσχονται μια σοβαρή πορεία στο χώρο του περιοδικού τύπου, αλλά και του ευρωπαϊκού προβληματισμού. Με την ελπίδα αυτή απευθύνω συγχαρητήρια στους συντελεστές του περιοδικού και τους εύχομαι ειλικρινά καλό κουράγιο και συνέχεια στην επίπονη προσπάθειά τους, που αναμφιστήτητα συνιστά θετική συμβολή της νέας γενιάς στο δύσκολο δρόμο του εκσυγχρονισμού της χώρας μας.

Μανώλης Κεφαλογιάννης

Βουλευτής Ηρακλείου, Μέλος Επιτροπής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Βουλής

ΕΠΤΑ ΤΕΥΧΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "Ευρωπαϊκή Έκφραση" αποτελούν ήδη μια αξιοπρόσεκτη θεωρητική όσο και πρακτική συμβολή στην αναζήτηση και φηλάφιση του μέλλοντος της Ελλάδας στη νέα Ευρώπη. Νέοι πολίτες, νέοι επιστήμονες, νέοι Ευρωπαίοι, οι συντελεστές του περιοδικού είναι πρόδηλο ότι καταβάλλουν σοβαρή προσπάθεια τεκμηρίωσης του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της Ελλάδας. Εύχομαι καλή συνέχεια στη δημιουργική εκδοτική σας απόπειρα.

Π.Κ. Ιωακειμίδης

Επίκουρος Καθηγ. Πανεπ. Αθηνών
Εμπειρογνώμων Υπ. Εξωτερικών

ΕΔΩ ΚΑΙ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ η "Ευρωπαϊκή Έκφραση" προσφέρει τη δική της συμβολή στην πραγματοποίηση ενός εθνικού σκοπού: της πορείας της Ελλάδος προς την Ενωμένη Ευρώπη και η συμβολή της αυτής είναι τόσο περισσότερο αξιοπρόσεκτη όσο πραγματοποιείται με συνέπεια και σεμνότητα και με την προσωπική δουλειά και θυσία μερικών ρηξικέλευθων νέων ανθρώπων. Το

παράδειγμά τους δε μπορεί παρά να δημιουργεί αισθήματα αισιοδοξίας για τις προοπτικές της νέας γενιάς του τόπου μας.

Προκόπης Παυλόπουλος

Καθηγητής Νομικής Πανεπ. Αθηνών
Νομικός Σύμβουλος Προέδρου Δημοκρατίας

ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ είναι αρκετά για να μας δώσουν αξιόπιστο δείγμα γραφής. Η πρωτοβουλία και η προσπάθειά σας έρχεται πράγματι να καλύψει ένα κενό. Παρέχει στους νέους μας ένα πρόσφορο πλαίσιο προβληματισμού για την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Γιώργος Παπαδημητρίου

Καθηγητής Νομικής Σχ. Πανεπ. Αθηνών
Μέλος Επιστ. Επιτρ. περιοδ. "Ευρωπαϊκή Έκφραση"

Είστε άξιοι επαίνων και για την ποιότητα του περιοδικού σας και για την όλη σας προσπάθεια μέσα από διάφορες εκδηλώσεις, για την ήρεμη ανάλυση και εμπειρισταρισμένη πληροφόρηση των πολιτών γύρω από τα ευρωπαϊκά πράγματα, χωρίς κοινότυπες φιλο-ευρωπαϊκές κορώνες ή πατριδοκαπηλικές εξάρσεις - όπως πολλοί συν-έλληνες το συνηθίζουν.

Στην Ευρώπη γεννήθηκε ο ορθολογισμός (για δεύτερη φορά μετά την Ιωνία τον 6ο π.Χ. αιώνα), η σύγχρονη επιστήμη, η αστική δημοκρατία, ο Διαιρωτισμός, η Βιομηχανική Επανάσταση, αλλά και η αποικιοκρατία, η καπιταλιστική εκμετάλλευση, το έθνος - κράτος που οδήγησε στην εθνικιστική και ρατσιστική λέπτα, αλλά και οι σοσιαλιστικές ιδέες. Η Ευρώπη με την ένωσή της προσπαθεί να παλαιύψει με τους παλιούς της δαιμονες. Η Ευρώπη ανακάλυψε τη νεωτερικότητα - για το καλύτερο και το χειρότερο. Ας γίνουμε ικανοί να πάρουμε απ' αυτήν το καλύτερο, χωρίς ούτε συμπλέγματα κατωτέρητας, ούτε ελληνοκεντρικές μυθεύσεις.

Συνεχίστε! Είστε στην σωστή κατεύθυνση.

Σπύλιος Παπασπυλιόπουλος

Δημοσιογράφος

Ο ΌΜΙΛΟΣ Ευρωπαϊκή Έκφραση αποτελεί την πιο δραστήρια τα τελευταία χρόνια κίνηση προώθησης της ευρωπαϊκής ιδέας στην Ελλάδα. Το περιοδικό "Ευρωπαϊκή Έκφραση", που γιορτάζει τα δύο χρόνια της ζωής του, είναι ένα όργανο πολιτικής γνώμης, διαλόγου και ευρωπαϊκής ενημέρωσης που ολοκληρώνει την παρουσία του Ομίλου στο χώρο του ευρωπαϊκού προβληματισμού και συμπληρώνει τις ομόλογες εκδόσεις με αυστηρότερα ακαδημαϊκό χαρακτήρα. Στην προσπάθεια αυτή εύχομαι μακροημέρευση, πρόοδο, ανάπτυξη και καταξίωση παράλληλη με την εμβάθυνση και τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει να γίνει το

Μ. ΚΑΛΔΗ

Σ. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Π. ΣΚΟΤΙΝΙΩΤΗΣ

Μ. ΜΟΔΙΝΟΣ

περιοδικό που χρειάζονται όλοι όσοι θέλουν να έχουν δημόσιο λόγο στην Ελλάδα για την Ευρώπη.

Παναγιώτης Ν. Γεννηματάς

Δικηγόρος, Κοινωνιολόγος, Διεθνολόγος
Πρόεδρος Δ.Σ. Χρηματ. Ετ. EUROSEC A.E.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "Ευρωπαϊκή Έκφραση" έχει πια πίσω του μια δίχρονη γόνιμη διαδρομή. Εκτιμώ βαθύτατα τη συμβολή του στον προβληματισμό για το ευρωπαϊκό "γιγνεσθαι". Εύχομαι χρόνια πολλά και πάντα επιτυχίες.

Πάνος Σκοτινιώτης

Βουλευτής ΣΥΝ στη Μαγνησία

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 2 χρόνων έκδοσης της "Ευρωπαϊκής Έκφρασης" αποτελεί σίγουρα ένα σημαντικό γεγονός.

Ενόψει της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και ιδιαίτερα μετά το Μάαστριχτ, τέτοιου είδους προσπάθειες είναι απαραίτητες για τη σωστή εντομέρωση των νέων. Αποτελούν όμως και ένα μέσο για την ουσιαστική παρέμβαση στις εξελίξεις και τα προβλήματα που αφορούν την ελληνική νεολαία. Χαιρετίζω λοιπόν τη συμπλήρωση των δύο χρόνων της "Ευρωπαϊκής Έκφρασης" ευχόμενος να συνεχιστεί η θετική αυτή προσπάθεια.

Μιχάλης Σιώψης

Γεν. Γραμ Νέας Γενιάς

ΘΑ ΗΘΕΛΑ να συγχαρώ τους νέους αυτούς επιστήμονες για την προσπάθειά τους. Εύχομαι να διατηρήσουν τον ίδιο ενθουσιασμό, ώστε να συμβάλλουν με τις δυνάμεις τους στη διαμόρφωση της Ενωμένης Ευρώπης.

Γιώργος Τραγάκης

Σύμβουλος επι Θεμάτων ΕΟΚ
στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

ΣΕ ΚΑΙΡΟΥΣ γενικευμένης πνευματικής υποχώρησης η δημιουργία και επιβίωση με όρους αγοράς ενός εντύπου όπως το ανά χειράς, δεν μπορεί παρά να εμπνέει αισιοδοξία. Είναι κοινό μυστικό η κρίση που διέρχεται ο έντυπος θεωρητικός λόγος στη χώρα μας υπό τον καταιγισμό της πληροφόρησης των ταμπλούντ, των κάκιστων πλεοποιών προγραμμάτων και των λαϊκιζόντων ραδιοσταθμών. Εύχομαι στην Ευρωπαϊκή Έκφραση μακροζωία και διαρκή βελτίωση. Έχοντας την τύχη να γνωρίζω προσωπικά τους βασικούς συντελεστές της δεν μπορώ παρά να δηλώσω εντυπωσιασμένος για το ήθος και τις προσπάθειές τους παρά το ότι οι θεωρητικές μας αφετηρίες είναι διαφορετικές.

Μιχάλης Μοδινός

Διευθυντής Νέας Οικολογίας - Συγγραφέας

Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ του περιοδικού Ευρωπαϊκή Έκφραση δεν εξαντλείται στον ιδιαίτερα γόνιμο, πράγματι, προβληματισμό που μεταφέρει και την πολύ χρήσιμη πληροφόρηση γύρω από τα κοινωνικά δρώμενα που προσφέρει σε

όλους μας. Δημιούργημα νέων επιστημόνων, που είναι προφανές ότι δουλεύουν με πολύ κέφι, γνώση και πίστη στις ιδέες τους, είναι και μόνο γι' αυτό μια αξιέπαινη, πολύ επιτυχημένη μέχρι στιγμής προσπάθεια. Αξιοσημείωτο είναι δε ότι μεγάλο βάρος της καλά επιμελημένης ύλης της πέφεται στις όχι τόσο προβεβλημένες όψεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τη θεσμική όψη την κοινωνική, την πολιτική, την πολιτιστική. Η Ευρωπαϊκή Έκφραση είναι έγκυρος οδηγός για τη σκέψη όλων μας, βουλευτών, πολιτών και ιδιαίτερα της νέας γενιάς. Δεχθείτε τα θερμά μου συγχαρητήρια, τη συμπαράσταση και τις ειλικρινείς ευχές μου για το μέλλον του περιοδικού σας.

Δημήτριος Φράγκος

Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής. Πρόεδρος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτικών Υποθέσεων

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ του περιοδικού "Ευρωπαϊκή Έκφραση" συμπίπτει με μία κρίσιμη φάση στην πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Τα πρόσφατα γεγονότα καταδεικνύουν με τον σαφέστερο τρόπο ότι η επίτευξη του στόχου της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϋποθέτει την θετική στάση και την ενεργό συμμετοχή όλων των Ευρωπαίων πολιτών. Πρωταρχική λοιπόν, σημασία αποκτά η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Στα δύο χρόνια της παρουσίας της, η "Ευρωπαϊκή Έκφραση" βοήθησε με επιτυχία την γενικότερη προσπάθεια για την απαραίτητη εντομέρωση των Ελλήνων πολιτών για τα θέματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εύχομαι σε όσους εργάζονται για την έκδοση του περιοδικού να συνεχίσουν με τον ίδιο ενθουσιασμό και συνέπεια το ιδιαίτερο επίκαιρο και χρήσιμο έργο τους.

Μ. Σαββαΐδης - Πολύζου

Διευθύντρια του γραφείου στην Ελλάδα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ΘΕΩΡΩ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ γεγονός ότι στο χώρο των πολιτικών επιστημονικών εντύπων συγκαταλέγεται από το 1990 η Ευρωπαϊκή Έκφραση. Διότι με τη συμβολή της στην ανάλυση και στην εμβάθυνση των εσωτερικών αλλά και των διεθνών πολιτικοοικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων διαμορφώνει ορθή σκέψη και σώφρονα πολιτικό λογισμό. Στοιχεία απαραίτητα για τη σύγχρονη δημόσια ζωή, η οποία δυστυχώς στη χώρα μας κατατύχειται ακόμη από πάθη, μισαλλοδοξία και σύγχιση.

Θέλω να πιστεύω ότι η Ευρωπαϊκή Έκφραση, πνευματικό προϊόν νέων ανθρώπων καλλιεργεί τη νέα πολιτική επιστημονική αντίληψη και οικοδομεί με αυτή ακριβώς την εισφορά της ένα καλύτερο μέλλον για την Ελλάδα.

Βασιλης Κοραχάνης

Βουλευτής Επικρατείας της Ν.Δ.
t. Πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων
Αθ νών (1983 - 1990)

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Κόσμος

*Tου Λουκά Τσούκαλη**

Hεπιτάχυνση των διαδικασιών της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σημειώνεται σε μια περίοδο που η οικονομική φιλέλευθεροποίηση και η εκρηκτική ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών ενδυναμώνουν και βαθαίνουν τη διεθνή οικονομική αλληλεξάρτηση, ενώ από την άλλη πλευρά, η κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων συνεπάγεται την απαξιώση των παλαιών και προκαλεί την αναζήτηση νέων γεωπολιτικών ισορροπιών. Οι μεταβολές αυτές δημιουργούν, όμως, συνθήκες αυξανόμενης ρευστότητας και περιφερειακών κρίσεων, η αντιμετώπιση των οποίων προϋποθέτει τη διεθνή συνεργασία, θέτοντας ταυτόχρονα σε δοκιμασία μορφές και θεσμούς προώθησής της.

Η θέση και ο ρόλος της Κοινότητας στη διεθνή σκηνή συναρτώνται τόσο με τις μεταβολές των διεθνών συνθηκών όσο και με τις εξελίξεις στο εσωτερικό της ίδιας της Κοινότητας. Έτσι, αν και έχουν υπάρξει βήματα προόδου σε σχέση με την πολιτική συνεργασία και τη διαμόρφωση και εφαρμογή κοινής εξωτερικής πολιτικής, εντούτοις τα ιδιαίτερα συμφέροντα των χωρών μελών διατηρούν το υψηλό ειδικό βάρος τους, με αποτέλεσμα να εγκλωβίζεται η πολιτική της Κοινότητας σε αναζήτηση συμβιβασμών και να εκτίθεται σε κινδύνους αποτυχιών.

Οι εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Κοινότητας αναπτύσσονται στο πλαίσιο των πολυμερών εμπορικών σχέσεων, προσλαμβάνοντας όμως επίσης το χαρακτήρα των προτιμσιακών συμφωνιών, όπως επιβεβιώνεται στις περιπτώσεις των Μεσογειακών χωρών της Αφρικής - Καραϊβικής και Ειρηνικού, αλλά και εκείνων της ΕΖΕΣ. Η ανανεωμένη μεσογειακή πολιτική και η σύμβαση Λομέ IV διευρύνουν το περιεχόμενο των παραδοσιακών προτιμσιακών συμφωνιών και, παρά τους εγγενείς περιορισμούς τους, αποτελούν μέσα ενίσχυσης της κοινοτικής παρουσίας σε εκείνης τις γεωγραφικές περιοχές. Ωστόσο, η προτεραιότητα της εξω-

τερικής πολιτικής της Κοινότητας βρίσκεται σήμερα στην ίδια την Ευρώπη.

Η συμφωνία για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου μεταξύ Κοινότητας και χωρών της ΕΖΕΣ, αλλά και η μεγάλη πιθανότητα της μελλοντικής διεύρυνσης της Κοινότητας με αρκετές από αυτές, συνιστούν εξελίξεις που σε μεγάλο βαθμό υποστηρίχθηκαν από τις ευρύτερες οικονομικές και γεωπολιτικές μεταβολές. Η προοδευτική διείσδυση των ιδεών του οικονομικού φιλέλευθερισμού και το άνοιγμα των συνόρων, δημιουργεί προϋποθέσεις αποδοχής της κοινοτικής οικονομικής πραγματικότητας από αυτές. Από την άλλη πλευρά, η λήξη του ψυχρού πολέμου έχει ως αποτέλεσμα τη συρρικνωτή της σημασίας της πολιτικής ουδετερότητας, που κατά παράδοση ασκούσαν οι χώρες της ΕΖΕΣ, αυξάνοντας κατά συνέπεια τις δυνατότητες συμμετοχής τους στην κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, σημαντικά προβλήματα ζητούν επιλυσης και αφορούν τόσο το θεσμικό - πολιτικό καθεστώς μιας διευρυμένης Κοινότητας, όσο και την προσαρμογή των επιμέρους πολιτικών των υποψηφίων χω-

ρών μελών στο κοινοτικό κεκτημένο.

Η κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων και οι κίνδυνοι οικονομικής και πολιτικής αστάθειας στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης συνεπέλεσαν ώστε η Κοινότητα να "κληρονομήσει" νέο ζωτικό χώρο επιρροής. Οι πρωτοβουλίες της Κοινότητας εκφράζονται με την υπογραφή συμφωνιών οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας κατ' αρχήν και συμφωνιών σύνδεσης με τις περισσότερες των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ σημαντικά βήματα γίνονται για την αύξηση της οικονομικής βοήθειας προς αυτές τις χώρες. Η νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική, που θέλει την Κοινότητα ως τη μόνη συνεκτική και οικονομικά και πολιτικά σταθερή οντότητα, συνεπάγεται ότι η ένταξη σ' αυτήν αποτελεί τον τελικό στόχο του συνόλου των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, ακόμη και τημημάτων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Αυτό το ενδεχόμενο παραμένει ωστόσο χρονικά απομακρυσμένο.

Εκείνο, ωστόσο, που αναδεικνύεται με την ευρωπαϊκή πολιτική της Κοινότητας είναι η διεύρυνση του περιεχομένου της, έτσι ώστε εκτός των οικονομικών σχέσεων να διαλαμβάνει θέματα πολιτικού χαρακτήρα. Η εδραιώση των δημοκρατικών θεσμών στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και η εγκατάσταση ενός ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλειας και συνεργασίας συνιστούν προτεραιότητες της πολιτικής της Κοινότητας.

Στις ραγδαία μεταβαλλόμενες σύγχρονες συνθήκες, οι σχέσεις μεταξύ Κοινότητας και Ηνωμένων Πολιτειών αποκούν κριτική σημασία διαλαμβάνοντας θέματα που αφορούν τόσο στην εξέλιξη της διεθνούς οικονομικής ζωής, όσο και τη διαμόρφωση και εδραιώση ενός συστήματος διεθνούς ασφάλειας. Σήμερα, οι διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του γύρου της Ουρουγουάης της GATT φέρουν τις δύο πλευρές εγγύτερα προς την επίτευξη συμβιβαστικής λύσης. Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια της Ε.Κ. ως προς την ΚΑΠ αναζητεί ανάλογη πρόσδοτο στον τομέα των υπηρεσιών από την πλευρά των ΗΠΑ. Ενδεχόμενη αποτυχία των διαπραγματεύσεων θα ενισχύσει τις προστατευτικές τάσεις και θα ενδυναμώσει μορφές περιφερειακής ολοκλήρωσης.

The external relations of the Community are shaped in an international environment characterised by increasing economic interdependence and the search for a new political order. Important steps have been taken regarding the formation of a common foreign policy of the Community, however the particular interests of its member countries still prevail. The European policy of the EC assumes priority as it comprises issues ranging from the enlargement of the Community to the strategic role it aspires to play on the international scene. Related to the latter, the Community seeks to firmly establish its position as a global trading partner making efforts towards the success of the Uruguay round of GATT.

* Ο κ. Λ. Τσούκαλης είναι καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Ευρωπαϊκών Μελετών.

Η νέα Ευρωπαϊκή Αρχιτεκτονική Ασφάλειας και η Ελλάδα

Ειδικού Συνεργάτη

Η διάλυση μιας πρώην "αυτοκρατορίας", ο πρόσφατος 1διόμορφος ηλεκτρονικός πόλεμος στην έρημο και η αιματηρή κονιοποίηση ενός κράτους στην καρδιά της Ευρώπης, αποτελούν άραγε τα αναμενόμενα συμπτώματα μιας μεταβατικής ιστορικής περιόδου, ή μήπως τα βασικά χαρακτηριστικά ενός ταραγμένου μέλλοντος;

'Ενα είναι βέβαιο, τα γεγονότα αυτά συνοδεύουν και σημαδεύουν το πέρασμα της διεθνούς Κοινότητος στη μεταψυχροπολεμική εποχή. Η μύηση στη "νέα τάξη πραγμάτων" είναι ομολογουμένως επώδυνη.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον, η Ευρώπη αναζητά ένα σύστημα ασφάλειας ικανό να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της αναδυόμενης νέας πολιτικοστρατιωτικής πραγματικότητας. Μιας πραγματικότητας πολύ διαφορετικής από εκείνη που αντιμετώπισε ο κόσμος μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Θεμέλιος λίθος του υπό διαμόρφωση συστήματος θα πρέπει να είναι η παραδοχή ότι η έννοια της "ασφάλειας" δεν είναι πλέον μονοδιάστατη και δεν αφορά αποκλειστικά στην πρόληψη και αντιμετώπιση απειλών στρατιωτικού χαρακτήρα. Οι περιφερειακές πολιτικές κρίσεις, οι εθνικιστικές διαμάχες, ένοπλες ή όχι, η οικονομική ανάπτυξη ή υπανάπτυξη, τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα (πρόσφυγες, λαθρομετανάστες...), η καταστροφή του περιβάλλοντος, απαιτούν σφαιρική σύλληψη του όρου "ασφάλεια" και συλλογική συντονισμένη δράση. Η αντίληψη αυτή μοιάζει να έχει εδραιωθεί στις πολιτικές, στρατιωτικές και ακαδημαϊκές ηγεσίες που έχουν εμπλακεί, η καθεμιά με τον τρόπο της, στην προσπάθεια προσαρμογής του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου ασφάλειας στα νέα δεδομένα του διεθνούς "γίγνεσθαι".

Ο μετασχηματισμός της Ατλαντικής Συμμαχίας

Η δη από το 1990 το NATO αντιμετώπισε σοβαρά την ανάγκη εκσυγχρονισμού του στρατηγικού του δόγματος, που για τέσσερις και πλέον δεκαετίες ήταν οικοδομημένο γύρω από και προσανατολισμένο προς την αντιμετώπιση της σοβιετικής στρατιωτικής υπεροπλίας, κυρίως ως προς τις συμβατικές δυνάμεις. Η πολυδιάσπαση της ΕΣΣΔ και η συνακόλουθη πολιτικοστρατιωτική υποβάθμιση της "απειλής" οδηγούσε στη δραματική αποδυνάμωση της "raison d' etre" της Ατλαντικής Συμμαχίας. Η επιβίωσή της εξαρπόταν σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητά της να μετεξελίχθει από αμυντικό σύμφωνο, σε θεσμό ασφαλείας με ενισχυμένο κυρίως τον πολιτικό και όχι τον στρατιωτικό του χαρακτήρα. Η πρόκληση ήταν μεγάλη.

Σήμερα, δύο χρόνια μετά τους πρώτους αυτούς προβληματισμούς, τα αποτελέσματα της "ανακαίνισης" του NATO είναι αξιοσημείωτα. Αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων και στη μεθόδευση που υιοθετήθηκε. Οι ηγετικοί κύκλοι του NATO ακολούθησαν τακτική ευέλικτων και ελαστικών διεργασιών, αγνώντας σε πολλές περιπτώσεις τις υπάρχουσες καταστατικές δεσμεύσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν την όλη προσπάθεια ανανέωσης σε αδιέξοδο. Στόχος τους ήταν να αποφύγουν μια διαδικασία μειζόνων καταστατικών αλλαγών, που θα ισοδυναμούσε με άνοιγμα του NATO-ϊκού κουπιού της Πανδώρας. Σε μια τέτοια διαδικασία, το κάθε κράτος - μέλος θα επιχειρούσε να προωθήσει τα εθνικά του συμφέροντα και προβλήματα ασφάλειας κι έτσι η πολύτιμη συμμαχική συνοχή και αλληλεγγύη θα δοκιμαζόταν σκληρά.

Χαρακτηριστικό και πολυσήμαντο εξα-

γόμενο αυτής της εκσυγχρονιστικής προσπάθειας στα πλαίσια του NATO είναι η δημιουργία του άτυπου, ακόμη, θεσμού του Βορειοατλαντικού Συμφώνου Συνεργασίας. Το ΒΑΣΣ είναι το εργαστήριο του πολιτικού και στρατιωτικού διαλόγου και της συνεργασίας των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένων και των νέων δημοκρατιών της Κεντρικής Ασίας, με τις δεκαεξιά χώρες - μέλη του NATO. Η συνεργασία αυτή εκτυλίσσεται μέσα από θεομοθετημένες πολυεπιπέδες συναντήσεις που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, πολιτικών, οικονομικών και βεβαίως στρατιωτικών, πάντοτε υπό τη σκέπη και ποδηγέτηση της Συμμαχίας.

Το γεγονός αυτό δεν φαίνεται να προβληματίζει ή να δυσαρεστεί τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες. Αντίθετα, οι κυβερνήσεις τους έχοντας την πεποιθήση ότι το κενό ασφαλείας που κληροδότησε στην Ανατολική Ευρώπη η διάλυση του Συμφώνου της Βαρσοβίας μπορεί, να καλυφθεί μόνο από το NATO, τονίζουν σε κάθε ευκαιρία τη σταθερή επιθυμία τους να ενισχύσουν τους δεσμούς συνεργασίας με το NATO. Απότερος στόχος των περισσοτέρων είναι βέβαια η ένταξή τους στη Συμμαχία.

Η τάση διεύρυνσης, αλλά και ενίσχυσης του ΒΑΣΣ ενδέχεται να οδηγήσει στην αλληλοκάλυψη, τουλάχιστον από πλευράς συμμετεχόντων κρατών, του NATO και της ΔΑΣΕ, κατά τρόπο που το πρώτο να μεταβληθεί σε ένα πανευρωπαϊκό οργανισμό ασφάλειας ή σε "αμυντικό βραχίωνα" της δεύτερης. Το πιθανότερο είναι, ότι παρά την τάση σύμπτωσης των κρατών - μελών, ο καθένας από τους δύο αυτούς οργανισμούς θα διατηρήσει τις ιδιαιτερότητες και τους τομείς εξειδίκευσής του. Αναμφισβήτητα, όμως, το NATO παραμένει ισχυρότερος πόλος έλξης για τις νεαρές Δημοκρατίες.

Θα πρέπει πάντως να υπογραμμισθεί ότι η σύνδεση - με διάφορες μορφές - νέων κρατών με το NATO, είναι δυνατόν να αποβεί εις βάρος της συνοχής και των δεσμών συνεργασίας μεταξύ των πλήρων μελών της Συμμαχίας.

Σε αναζήτηση της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ταυτότητας

Στα ανακοινωθέντα του NATO των τελευταίων ετών, η Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση αναφέρεται όλο και συχνότερα ως το κύριο θεσμικό πλαίσιο διαμόρφωσης και έκφρασης της "πολυπόθητης" ευρωπαϊκής αμυντικής ταυτότητας. Ταυτόχρονα, στο κείμενο της Συνθήκης του Μάαστριχτ, η ΔΕΕ γίνεται και τυπικά πλέον αναγκαίο και αναπόσπαστο συστατικό της πορείας προς την πολιτική ένωσης και προβάλλεται ως το όργανο εκείνο που θα εκφράζει την πολιτική ασφάλειας των 12, με τελικό στόχο τη δημιουργία της κοινής τους άμυνας.

Προς το παρόν όμως, η ΔΕΕ βρίσκεται στο μέσο της παραδοσιακής πλέον διελκυστινδας ατλαντιστών και ευρωπαϊστών. Το δυστύχημα (ευτύχημα για ορισμένους) είναι, ότι ο παρατεινόμενος αυτός αγώνας ουσιαστικά αδρανοποιεί τον Οργανισμό και πειριορίζει τις όποιες δυνατότητες του να ανταπέξελθει στην ευρωπαϊκή αποστολή του. Έτσι, η ΔΕΕ διατηρεί έναν διπλό ρόλο, αφενός αποτελεί έκφραση της ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής ταυτότητας, αφετέρου ενισχύει την ευρωπαϊκή διάσταση του NATO. Έκφραση της τελευταίας αυτής ιδιότητας είναι η στενή σύνδεση με την ΔΕΕ των ευρωπαϊκών νατοϊκών χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητος (Τουρκία, Νορβηγία). Επιπλέον, δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός, ότι το υπό ίδρυση γαλλογερμανικό στρατιωτικό σώμα που προορίζεται να αποτελέσει τη δύναμη που θα βρίσκεται στη διάθεση της ΔΕΕ θα αναλαμβάνει ενδεχομένως και νατοϊκές αποστολές. Θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί, ότι η διάθεση θενικών δυνάμεων στο NATO δεν αποκλείει την υπαγωγή τους και στη ΔΕΕ, ανάλογα βέβαια με τις εκάστοτε παρουσιαζόμενες ανάγκες. Πάντως, η Ατλαντική Συμμαχία θα έχει τουλάχιστον για το προβλεπτό μέλλον τον πρώτο λόγο στη χρησιμοποίηση τους.

Η πρωθημένη αυτή σύνδεση της ΔΕΕ με το NATO έχει μεταξύ άλλων ως στόχο την παράκαμψη του καταστατικού κωλύματος της Συμμαχίας για στρατιωτική δράση εκτός των οριών ευθύνης της. Ενώ τέτοιος περιορισμός δεν υπάρχει στην ιδρυτική Συνθήκη της ΔΕΕ.

Με την πρόβλεψη αναθεωρήσεως της Συνθήκης του Μάαστριχτ το 1996, καθώς και με την εκπνοή του 1998 της 50ετούς ισχύος της Συνθήκης των Βρυξελλών (ΔΕΕ), το θέμα της ευρωπαϊκής άμυνας θα τεθεί πάλι επί τάπητος και το πιθανότερο είναι ότι υπό το φως των μέχρι τότε εξελίξεων και της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ξανατεθεί σε νέες βάσεις.

Για την κατανόηση όμως των διεργασιών γύρω από το ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας είναι απαραίτητη η γνώση της πολιτικής των βασικών πρωταγωνιστών στην ευρωπαϊκή σκηνή ασφάλειας. Μία πρώτη και κατ' ανάγκη αποσπασματική εικόνα των πολιτικών αυτών επιχειρούμε να δώσουμε στη συνέχεια.

Οι ΗΠΑ, πιεζόμενες προφανώς στο εσωτερικό τους ύστερα από την εξάλειψη της σοβιετικής απειλής, προσπαθούν να βρουν νέους ρόλους, που θα δικαιολογούσαν τη διατήρηση του NATO, το οποίο συνιστά το κύριο όργανο και μέσο αμερικανικής παρουσίας στην Ευρώπη. Έτσι, μετά τη δημιουργία του Δεκέμβριο του 1991 του ΒΑΣΣ, οι ΗΠΑ επέτυχαν στην Υπουργική Σύνοδο του 'Οσλο (Ιούνιος 1992) την παροχή εκ μέρους των συμμάχων της δυνατότητας ανάθεσης στο NATO εκ μέρους της ΔΑΣΕ, ειρηνευτικών αποστολών. Αν και οι λεπτομέρειες εφαρμογής της απόφασης αυτής μένει να καθοριστούν, γεγονός είναι ότι με παρόμοιους τρόπους γίνεται προσπάθεια ουσιαστικής επέκτασης του ρόλου, αλλά και των εδαφικών οριών αρμοδιότητας του Βορειοατλαντικού Συμφώνου, που σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ουάσιγκτον περιορίζεται στα εδάφη των κρατών - μελών της. Άλλωστε, οι αμερικανικές δυνάμεις που σταθμεύουν εκτός των ΗΠΑ μπορούν να υπολογίζουν στην ολοκληρωμένη υποδομή του NATO για επιχειρήσεις στην Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή. Αυτό έγινε κατά τη διάρκεια του πολέμου στον Κόλπο, όπου το NATO είχε ουσιαστικά, αλλά όχι και τυπικά εμπλακεί.

✓ Η πολιτική της Γαλλίας συνιστάται σε μεθοδική αντίδραση στις πρωτοβουλίες εκείνες που θεωρεί ότι αποτελούν προσπάθειες υπονόμευσης των ευρωπαϊκών προσπαθειών για μία αυτόνομη πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Κατά το Παρίσι, η δημιουργία ενός αυτοτελούς στρατιωτικού μηχανισμού αποτελεί ουσιώδες συστατικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής ένωσης. Τόσο μάλλον, που λόγω της βαθιάτας απαγκιστρώσης των Ηνωμένων Πολιτειών από τη διεθνή σκηνή, οι Ευρωπαίοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν καταστάσεις τις οποίες η Ουάσιγκτον ενδέχεται να μην θεωρεί εξίσου σοβαρές όσο οι Ευρωπαίοι για να εμπλακεί σ' αυτές. Η περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας ισως δικαιώσει αυτές τις εκτιμήσεις.

✓ Η πολιτική της Γερμανίας φαίνεται ότι ακόμη ταλαντεύεται μεταξύ μιας ευρωπαϊκής πολιτικής και της ευθυγράμμισης προς τους Αμερικανούς αποφεύγοντας συστηματικά να επιλέξει μεταξύ Ουάσιγκτον και Παρισίων. Για τη Βόννη, οι δεσμοί με τις ΗΠΑ είναι ζωτικοί, αφού ύστερα από την αυτοδέσμευση της να διατηρεί ένα στρατό 370.000 ανδρών χωρίς πυρηνικό οπλοστάσιο, η Συμμαχία με τις Ηνωμένες Πολιτείες και η στρατιωτική ενσωμάτωσή της στην πολυενθυδυτική δομή της Συμμαχίας παραμένουν γι' αυτήν απαραίτητες. Η τελική στάση της Γερμανίας κρίνεται αποφασιστική για τη διαιρέση μιας αποτελούντος όχι ευρωπαϊκής αμυντικής ταυτότητας.

✓ Η βρετανική πολιτική συνεχίζει να βασίζεται στις ειδικές σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες και γι' αυτό κατ' επανάληψη προωθεί στα ευρωπαϊκά και ατλαντικά fora (ΕΟΚ, ΔΕΕ, NATO, ΔΑΣΕ) τις αμερικανικές θέσεις. Ενώ όχι σπάνια επιχειρεί να αμβλύνει τις πρωτοβουλίες εκείνες που σκοπεύουν στην υλοποίηση αυτοτελούς ευρωπαϊκής έκφρασης ασφάλειας και άμυνας.

✓ Η διστακτική πολιτική των μικρότερων δυτικοευρωπαϊκών κρατών, συμπεριλαμβανομένης και της Ιταλίας, πιθανώς να υπαγορεύεται και από τον φόβο δημιουργίας ενός γαλλογερμανικού διευθυντηρίου στη Δυτική Ευρώπη. Πάντως, τα περισσότερα κράτη τόσο της Δυτικής όσο και της Ανατολικής Ευρώπης επιθυμούν τη διατήρηση της αμερικανικής παρουσίας για την εξισορρόπηση από την υπερατλαντική δύναμη των διαφορών 1-σχύος και επιφρόνηση στην ήπειρό μας.

Η Ελλάδα στο νέο περιβάλλον ασφάλειας

Μετά την εξάλειψη της σοβιετικής στρατιωτικής απειλής, η αμυντική σημασία της χώρας μας φαίνεται να μειώνεται σχετικά για τη Συμμαχία. Η στρατηγική της θέση όμως και η εγγύητη προς τις ευαισθητές περιοχές των Βαλκανίων και της ΝΑ Μεσογείου της προσδίδουν πάντα ιδιαίτερη βαρύτητα μέσα στη διάταξη του NATO και στο ευρύτερο σύστημα ευρωπαϊκής ασφάλειας.

Έξαλλου, η διεύρυνση του κύκλου των νατοϊκών εταίρων μέσα από τη δημιουργία του Βορειοατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας, με την παρουσία σ' αυτό των νέων μουσουλμανικών δημοκρατιών της Κεντρικής Ασίας και ισως αύριο ορισμένων νέων δημοκρατιών της πρώην Γιουγκοσλαβίας, αποβαίνει κατά βάση σε όφελος της Τουρκίας, που θα έχει την τάση να πρωτοπατεί στο ρόλο του καθοδηγητή της ισλαμικής ομάδας στο πλαίσιο του ΒΑΣΣ. Εξάλλου, μέχρι τώρα, η Ελλάδα μαζί με την Τουρκία είχε βαρύνουσα γνώμη για τα προβλήματα της Βαλκανικής, λόγω γεωγραφικής θέσης. Με την ένταξή όμως στο ΒΑΣΣ της Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Αλβανίας και την πιθανή μελλοντική είσοδο των διαδόχων κρατών της Γιουγκοσλαβίας, ο ρόλος αυτός θα εξασθενίσει.

Δεν πρέπει να αγνοείται όμως, ότι η επικείμενη ένταξη μας στη ΔΕΕ δίνει στην Ελλάδα την ευκαιρία να μετέχει πιο ενεργά στις εξελίξεις γύρω από την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας και άμυνας, αφού θα είναι παρούσα ως πλήρες μέλος σε όλους τους αρμόδιους θεσμούς (Ευρωπαϊκή Κοινότητα, NATO, ΔΑΣΕ, ΔΕΕ, ΒΑΣΣ).

Η τελική εκτίμηση για την Ελλάδα είναι ότι σήμερα, που δεν είναι πλέον ορατή μια στρατιωτική απειλή κατά του NATO και δεν υφίσταται πλέον γραμμή αντιπαράθεσης, το σχετικό βάρος της εξαρτάται κυρίως από τον σταθεροποιητικό ρόλο που είναι σε θέση να παίξει στην άμεση περιοχή της και μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο ασφάλειας.

Η κοινοτική πολιτική απέναντι στη γιουγκοσλαβική κρίση

Του ΠΑΥΛΟΥ ΣΑΡΛΗ, ευρωβουλευτού

Xρονικά η γιουγκοσλαβική κρίση αρχίζει από τα γεγονότα του Κοσσυφοπεδίου, περιοχής της Σερβίας με αλβανόφωνο πληθυσμό, όταν το 1987 καταργήθηκε το καθεστώς της αυτονόμου επαρχίας που ισχυεί για την περιοχή αυτή. Η κατάργηση της αυτονομίας προκάλεσε λαϊκές αντιδράσεις, πις οποίες οι Σέρβοι αντιμετώπισαν με αυστηρά κατασταλτικά μέτρα, τα οποία συνεπάγονταν σαρείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ακολούθησε η ματαιώση των προγραμματισμένων για το 1990 ομοσπονδιακών βουλευτικών εκλογών για την ανάδειξη νέου Ομοσπονδιακού Συμβουλίου (ομοσπονδιακής βουλής), κυρίως λόγω αρνήσεως των νέων κυβερνήσεων της Σλοβενίας και της Κροατίας, που είχαν προέλθει από τις εθνικές εκλογές του 1990. Η ματαιώση των ομοσπονδιακών εκλογών οδήγησε σε υποβάθμιση και τελικά σε αχρησια το κυριότερο θεσμικό όργανο της Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας, το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο.

Στη συνέχεια ακολούθησε κατά το α' εξάμηνο του 1991 η μονομερής ανακήρυξη εκ μέρους της Σλοβενίας και της Κροατίας της ανεξαρτησίας των, πράγμα που οηματοδότησε την έναρξη των εχθροπραξιών αρχικά στη Σλοβενία και κατόπιν στην Κροατία, κατά τα τέλη Ιουνίου του ίδιου έτους.

Πέρα και ανεξάρτητα από τις επιστημές δηλώσεις των πρωταγωνιστών της γιουγκοσλαβικής τραγωδίας, οι οποίες συχνά συσκοτίζουν και προκαλούν σύγχυση, πρωτού αρχίσει ο πόλεμος, οι Σέρβοι ήθελαν τη διατήρηση του ομοσπονδιακού συστήματος, ως είχε, με μικροβελτιώσεις, οι Κροάτες επεδίωκαν χαλαρό συνομοσπονδιακό σχήμα με κοινό νόμισμα και οικονομία και κοινούς ορισμένους τομείς της άμυνας,

προτάσεις τις οποίες απέρριπταν οι Σέρβοι, ενώ οι Σλοβένοι απέβλεπαν στην απόσχιση και απέκρουσαν κάθε είδους συμμετοχή σε οποιοδήποτε ομοσπονδιακό ή συνομοσπονδιακό σύστημα.

Απέναντι στις εξελίξεις αυτές η Κοινότητα διαμόρφωσε ομόφωνα ενιαία πολιτική, από τον Δεκέμβριο του 1990, η οποία μπορεί να συνοψισθεί στα εξής 5 σημεία:

α. Διατήρηση της ενότητας και της εδαφικής ακεραιότητας του ομόσπονδου γιουγκοσλαβικού κράτους.

β. Ανάγκη μεταρρυθμίσεων θεσμικού χαρακτήρα τόσο σε εθνικό όσο και ομοσπονδιακό επίπεδο για την πραγμάτωση της αλλαγής από το σύστημα του μονοκομματικού κράτους στον πλουραλισμό και την ελεύθερη οικονομία.

γ. Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως όσον αφορά τις μειονότητες.

δ. Διεύρυνση σε πλάτος και βάθος και συστηματοποίηση του διαλόγου μέσα στις δημοκρατίες και τις ομοσπονδιακές αρχές, και

ε. Διενέργεια των ομοσπονδιακών εκλογών το ταχύτερο δυνατόν, οι οποίες θα επέτρεπαν την ανάδειξη νέων κομματικών σχηματισμών και ανθρώπων.

Ακόμη στο πλαίσιο της πολιτικής των 5 σημείων αποφασίστηκε η σύγκληση της διασκέψεως ειρήνης υπό την προεδρία του λόρδου Κάρινγκτον, η σύσταση επιτροπής διαιτησίας και η αποστολή παρατηρητών.

Η πολιτική αυτή ισχυσε συνεχώς χωρίς αλλαγές, μέχρι της δηλώσεως της 16ης Δεκεμβρίου 1991, των 12 υπουργών Εξωτερικών η οποία προβλέπει, υπό προϋπόθεσης την αναγνώριση της ανεξαρτησίας των γιουγκοσλαβικών δημοκρατιών, όσων από αυτές το ζητήσουν.

Η δήλωση αυτή περιέλαβε στις προϋποθέσεις αναγνώρισης ότι οι δημοκρατίες δεν θα προβαίνουν σε εχθρική προπαγάνδα εις βάρος γειτονικών κρατών - μελών, περιλαμβανομένων και ονομασιών που υποδηλώνουν εδαφικές διεκδικήσεις.

Την αναπροσαρμογή της κοινοτικής πολιτικής τον περασμένο Δεκέμβριο προκάλεσαν οι νέες συνθήκες, που είχαν εν τω μεταξύ διαμορφωθεί με την παράταση και επέκταση των πολεμικών ενεργειών και την αλλαγή των επιδιώξεων και στόχων των εμπλεκομένων στη σύρραξη. Οι Κροάτες, τώρα, απορρίπτουν κάθε είδους σύμπραξη σε συνομοσπονδιακό σύστημα, οσοδήποτε χαλαρό και αν είναι αυτό, ενώ οι Σέρβοι στοχεύουν τώρα στην απόσπαση περιοχών με αμιγή σερβικό πληθυσμό, με την ανακήρυξη των περιοχών αυτών σε ανεξάρτητες δημοκρατίες και τη συμμετοχή τους σε μία νέα μικρή Γιουγκοσλαβία.

Η κατάσταση επιδεινώθηκε με την αναγνώριση της ανεξαρτησίας της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης.

Παρόλο ότι η Δημοκρατία αυτή αναγνωρίσθηκε διότι πράγματι συνέτρεχαν όλες οι προϋποθέσεις της δηλώσεων των υπουργών της 16ης Δεκεμβρίου, σοβαρές αμφιβολίες γεννιώνται για την σκοπιμότητα της κοινοτικής αυτής πρωτοβουλίας.

Όπως φαίνεται, η Κοινότητα δεν είχε στη διάθεσή της τα απαραίτητα εκείνα μέσα και μηχανισμούς επιβολής της απόφασής της στους εμπλεκομένους στην γιουγκοσλαβική κρίση και έτσι στάθηκε ανήμπορη να αποτρέψει την σύρραξη ή να επιβάλει την κατάπαυση του πυρός. Το εμπάργκο δεν αρκούσε και δεν αρκεί γι' αυτό. Διαφορετική βέβαια θα ήταν η ολή εικόνα αν οι διαδικασίες τις οποίες προβλέπει η Συνθήκη του Μάαστριχτ είχαν τεθεί σε ισχύ.

Η κοινοτική αδυναμία μοιραία προκάλεσε την διεθνοποίηση μίας καθαρά ευρωπαϊκής διαμάχης και την παρέμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος συνεκάλεσε την Διεθνή Διάσκεψη του Λονδίνου με την συμμετοχή 30 κρατών. Όμως η ισότητη συμμετοχή μουσουλμανικών κρατών στην διάσκεψη του Λονδίνου για την λύση ενός ευρωπαϊκού προβλήματος, δημιουργεί ένα πολύ δυσάρεστο προηγούμενο που συμβαίνει, νομίζω, για πρώτη φορά στην διάρκεια του 20ου αιώνα.

Ας ελπίσουμε βέβαια, ότι η Διάσκεψη αυτή διαρκούς χαρακτήρα με βάση τις 13 αρχές και τα προγράμματα δράσης που ομόφωνα υιοθέτησε, θα κατορθώσει να ομαλοποιήσει την κατάσταση στις χώρες της πρώην Γιουγκολαβίας και δεν θα ανοίξει την όρεξη και για άλλες παρεμβάσεις μουσουλμανικών χωρών σε ευρωπαϊκά προβλήματα.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Οι Αξίες της Δημοκρατίας και τη Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

*Tou Nikou Giannή**

Hκοινοβουλευτική δημοκρατία έχει ήδη να επιδείξει στον ρου της ιστορίας πολύ σημαντική προσφορά τόσο στο επίπεδο των ιδίων των κρατών της δυτικής Ευρώπης, όσο και στο διεθνές επίπεδο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η τελευταία νοούμενη πρωταρχικά ως σύνολο χωρών των οποίων οι αξίες έχουν κοινά θεμέλια. Για το λόγο αυτό ο ρόλος της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας μπορεί να αποδειχθεί ίδιατερα κρίσιμος κατά τη μεταβατική περίοδο αποκατάστασης της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης και συνοχής των νέων χωρών που αναδύονται από την κατάρρευση του σοσιαλισμού, ο οποίος κληρονομεί στις χώρες αυτές σοβαρά τραύματα που χρειάζονται σύντομα επούλωση.

Πράγματι, οι δρόμοι της ελευθερίας που διανοιχθήκαν μετά το 1989 δείχνουν πλατείς και χωρις επιστροφή. Είναι όμως τόσο απλό κι εύκολο αυτό όσο έδειχνε η αρχική ευφορία; Η επικράτηση της ιδεολογίας του κοινοβουλευτισμού, της ελευθερίας και της αγοράς δεν είναι ένας εγωιστικός δυτικός θριάμβος στον ψυχρό πόλεμο που πρόσφατα τελείωσε οριστικά. Είναι η αυθεντική έκφραση της αποτυχίας ενός συστήματος το οποίο έθετε αξίες, αρχές και κανόνες υπεράνω του ατόμου, γεγονός που αντέβαινε στην ίδια τη φύση και την αποστολή των ανθρώπων κοινωνιών. Ακόμη, είναι η έμπρακτη απόδειξη της ιστορίας ότι η ζυγαριά γέρνει τελικά προς το μέρος εκείνου ο οποίος γνωρίζει μεν καλύτερα να υπερασπίζεται με αποφασιστικότητα τις θέσεις του, αλλά να προβαίνει παράλληλα και στις αναγκαίες συναινέσεις. Το κλειδί της επικράτησης σήμερα βρίσκεται στην ικανότητα να συλλαμβάνει κανείς έγκαιρα τα μηνύματα που εκπέμπονται από την όποια "άλλη με-

ριά", στο βαθμό που αυτά εν προκειμένω μπορούν να συντελέσουν σε μία πραγματικά δικαιότερη κοινωνία, βασισμένη στον ορθό λόγο και το κράτος δικαιού, και που τελικά οδηγεί στη συνεχή μεταρρύθμιση, ανιεράρχηση προτεραιοτήτων, προσαρμογή μέσων και δημιουργική αναδιοργάνωση στο εσωτερικό του συστήματος. Εδώ ακριβώς είναι που η κοινοβουλευτική δημοκρατία πρέπει να καταθέσει την ιστορική της εμπειρία στην υπηρεσία των νέων κρατών και των νέων κοινωνιών και να συμβάλλει έστι στην αρχιτεκτονική του συνόλου της νέας Ευρώπης.

Είναι πράγματι σοβαρές και επώδυνες οι δυσκολίες του εγχειρίδιατος της προσαρμογής της Πολωνίας και των άλλων ανατολικών χωρών στις ευρωπαϊκές μήτρες, τις απαιτήσεις της φιλελεύθερης δημοκρατίας και της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, μέσα σε ένα διεθνές πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον που δεν είναι αυτή τη σπιγμή ίδιατερα ευνοϊκό για τις ριζικές αλλαγές που απαιτούνται.

Τα 2.500.000 ανέργων στην Πολωνία, ο πληθωρισμός που παρότι πέφτει με ταχύτητα παραμένει στο όριο του 80%, η κατάφωρη παραβίαση της φορολογικής νομιμότητας από τους πρόσφατα και ξαφνικά αποκτήσαντες οικονομική δύναμη και γενικότερα η απουσία παγιωμένου πλαισίου συνύπαρξης, με σταθερούς κανόνες και αρχές σεβαστές απ' όλους, πιστοποιούν τις δυσκολίες της περιόδου προσαρμογής.

Από την άλλη μεριά, η ενσωμάτωση σε μία νέα οικογένεια, διεκδικώντας μάλιστα όρους ισότητας, απαιτεί χρόνο, αλλά αξιώνει και αναγνώριση των κοινών αξιών, που συνιστούν το βαθύτερο πνευματικό υπόβαθρο της νέας διευρυμένης οικογένειας: ανθρώπινα δικαιώματα, πολυκομματισμός, ελευθερία του ατόμου, επιχειρηματική πρωτοβουλία, ελευθερία του συνεταιριζεσθαι. Το άτομο δεν καταξιώνεται ούτε μέσα από τους κολλεκτιβιστικούς θεσμούς, ούτε από τις θεωρίες του άκρατου οικονομικού φιλελεύθερισμού, ούτε βέβαια από τους ποικιλόχρωμους ολοκληρωτισμούς.

Είναι σημαντικό η κοινωνία που τώρα γεννιέται και αναζητά τη νέα της ταυτότητα να είναι κοινωνία αλληλεγγύης και όχι κοινωνία άγρια συγκρουομένων συμφερόντων χωρίς αρχές και κανόνες. Δεν θα υπήρχε μεγάλη διαφορά αν η σοσιαλιστική κοινωνία παραχωρούσε τη θέση της σε μία κοινωνία - άθροισμα ατομικών εγωισμών και μόνο. Αντίθετα, αυτό που χρειάζεται είναι η α-

* Το παρόν κείμενο αποτελεί καρπό ίδιατερης επεξεργασίας από την αγγλική γλώσσα ειδικά για την "Ευρωπαϊκή Έκφραση" της ομάδας του Nikou Giannή στο συνέδριο που οργάνωσε η Χριστιανοδημοκρατική πέτρουρα της Βουλής της Πολωνίας, στην Τσετοχόφα, με θέμα "Προκλήσεις της χριστιανικής δημοκρατίας στην ανατολική Ευρώπη" στις 26, 27 και 28 Σεπτεμβρίου 1992, με συμμετοχή πολλών βουλευτών από Κοινοβούλια της Ευρώπης και άλλων διακεκριμένων ομιλητών. Στο συνέδριο αυτό την Ελλάδα εκπροσώπησαν: ο βουλευτής Επικρατείας της Ν.Δ. κ. Β. Κοραχάς και ο ειδικός επιστήμονας του γραφείου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της Βουλής των Ελλήνων κ. Nikos Giannής.

ναζήτηση μίας ελάχιστης συναίνεσης γύρω από κάποιες θεμελιώδεις αρχές, πέρα από την υλική βελτίωση του επιπέδου ζωής.

Χρειάζεται να αποκατασταθούν οι έννοιες και τα βιώματα της πολιτικής δημοκρατίας. Οι ελεύθερες εκλογές αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση αλλά δεν αρκούν για την εμπέδωση των δημοκρατικών διαδικασιών σε όλη την έκταση της κοινωνικής πυραμίδας, ούτε για τη δημιουργία δημοκρατικής συνειδησης στον πολίτη. Η πολιτική επιμόρφωση και η απόκτηση δημοκρατικής αγωγής από τον πολίτη, τον συνδικαλιστή, τον νέο πολιτικό, η ανάδειξη της σημασίας που έχει η μακροπρόθεσμη στόχευση και οργάνωση, η εγκαθίδρυση ενδιάμεσων πεδίων συναίρεσης της κοινωνίας με την εξουσία, η δημιουργία μη κυβερνητικών δομών, η δημιουργία πολιτικών και νομικών οργανισμών για την εξασφάλιση της απαιτούμενης κοινωνικής συναίνεσης και σταθερότητας που απαιτείται για την πραγματοποίηση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, είναι στοιχεία που αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα στην εκσυγχρονιστική προσπάθεια όλων των χωρών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης.

Για το σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θέτει στην διάθεση των νέων δημοκρατιών, πέρα από τα προγράμματα ανθρωπιστικής βοήθειας, το πρόγραμμα Phare για την οικονομική ανάπτυξη και άλλα προγράμματα διμερούς και πολυμερούς οικονομικής συνεργασίας μέσα στο πλαίσιο των "ευρωπαϊκών συμφωνιών" των χωρών αυτών με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ειδικά μέσα δημοκρατικής διαπαιδαγώγησης και πολιτικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ξεκίνησε ήδη από τον Ιούλιο του 1992 στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου "για την Ευρωπαϊκή Δημοκρατία" την εφαρμογή του προγράμματος Phare Democracy. Βασικός στόχος του προγράμματος είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη πολυκομματικών δημοκρατικών διαδικασιών και πρακτικών, στην εφαρμογή του δικαιου, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ελευθερία του συνεταιριζούσαν και το συνέρχεσθαι. Ειδικότερα θα χρηματοδοτηθούν:

1. Τεχνικές σύνταξης, διαβούλευσης, τροποποίησης, κατάρτισης προϋπολογισμού κ.λπ., εκπαιδευτικά προγράμματα για κοινοβουλευτικούς εκπροσώπους και εκλεγμένους αντιπροσώπους σε επίπεδο τοπικής και περιφερειακής διοίκησης.

2. Τεχνική υποστήριξη για τη σύνταξη και εφαρμογή δικαιου σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ειδικότερα για τα δικαιώματα των μειονοτήτων και τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης τους, περιλαμβανομένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νομικούς και για τη θέσπιση μέτρων προς όφελος των κοινοτήτων όπου κατοικούν μειονότητες.

3. Τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη εσωτερικών αποκεντρωτικών και δημο-

κρατικών δομών στα πολιτικά κόμματα, τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλα σημαντικά αντιπροσωπευτικά σώματα.

4. Τεχνικές αντικειμενικής δημοσιογραφίας και υποστήριξη για νομοθεσία που να διασφαλίζει την ύπαρξη υπεύθυνου και αδέσμευτου Τύπου.

5. Υποστήριξη εκστρατειών για τοπική ενημέρωση και επιμόρφωση σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις δημοκρατικές πρακτικές, παραγωγή υλικού, καθώς και προγραμμάτων για μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Τα προγράμματα που θα επιλεγούν θα πρέπει να έχουν μία κοινοτική διάσταση, είτε με τη συμμετοχή οργανισμών από τουλάχιστον δύο κράτη - μέλη, είτε με τη συμμετοχή ενός διεθνούς οργανισμού με δραστηριότητες στην Κοινότητα. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να συμμετέχει στα προγράμματα τουλάχιστον ένας οργανισμός από χώρα της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης.

Τα προγράμματα θα πρέπει να έχουν σαφώς καθορισμένους επιχειρησιακούς στόχους, να αφορούν συγκεκριμένες ομάδες και να αποβλέπουν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα. Θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν μια συνεπή σειρά μέτρων τεχνικής υποστήριξης και εκπαίδευτικών δραστηριοτήτων και να έχουν μία συγκεκριμένη διάρκεια (που να μην υπερβαίνει συνήθως τους 12 μήνες). Προγράμματα με

The signal of freedom given between 1989 and 1991 is irreversible. The victory of ideology, democracy and freedom does not constitute a selfish western triumph over the recently terminated cold war. It is the ultimate proof of the total failure of a system placing principles above men and thus, contradicting to nature itself.

As far as the countries of central and eastern Europe are concerned, the countries that recently rediscovered hope for their full and on equal terms participation in the construction of the democratic Unified Europe, great opportunities carry with them grave dangers. The fundamental challenge is the effective and rapid reform of economy and state, as well as the review of the people's mentality and way of thinking. Poland seems to move fast towards this direction. Parliamentary democracy plays a leading role in this venture, paving the way, all over European area, to the principles, politics and means of the new age. The decisions taken today on this reorganization are to determine the well-being, the prosperity, the environment, the human rights and the freedom of several generations to come in central and eastern Europe.

κομματικό χαρακτήρα δεν μπορούν να επιλεγούν (αντίθετα, ενθαρρύνονται πρωτοβουλίες με τη συμμετοχή περισσότερων του ενός κομμάτων).

Τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οικονομικά δικαιώματα, όπως αυτό της ιδιοκτησίας, το δικαίωμα στο καθαρό περιβάλλον και την οικολογικά βιώσιμη ανάπτυξη, χρειάζονται τόσο νομική οριοθέτηση και κατοχύρωση, όσο άμεσα και κοινωνική και απομική συνειδητοποίηση, αν θέλουμε να μην αποτελούν απλώς λόγια - συνθήματα κενά περιεχομένου. Η ξύλινη - καθική - γλώσσα του σοσιαλισμού, όπου τα λόγια συνήθως αντιπροσώπευαν διαφορετικά πράγματα από αυτά που σημαίνουν στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες της Δύσης, παρέφθαραν και αλλοίωσαν αξίες αλλά και διαδικασίες που χρειάζονται ανακαίνιση και αποκατάσταση.

Το μεγάλο κενό που υπήρξε μεταξύ του άλλοτε ολοκληρωτικά πανίσχυρου κράτους και του καθολικά ανίσχυρου ατόμου πρέπει να παραχωρήσει τη θέση του σε ένα άλλο πο ορθολογικό και πιο άμεσα δημοκρατικό πρότυπο συνύπαρξης πολίτη και εξουσίας. Για την επιτυχία αυτής της προσπολθείας η εκκόλαψη της κοινωνίας των πολιτών είναι επιτακτική ανάγκη και οι θεσμοθετημένοι κοινωνικοί οργανισμοί εκπροσώπησης αλλά και οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί μπορούν να λειτουργήσουν ως σύνδεσμοι, ανταποκρινόμενοι στις ανάγκες και τις απόψεις της κοινωνίας περισσότερο αποτελεσματικά απ' όσο οι απρόσωπες, κεντρικές γραφειοκρατίες, που συνήθως εξελίσσονται σε πολιτικά και νομικά ανέλεγκτους και άρα αυταρχικούς μηχανισμούς άσκησης δημόσιας εξουσίας.

. Τελικό προϊόν όλων αυτών των διεργασιών στο εσωτερικό του κοινωνικού σώματος θα είναι η προαγωγή της κοινής ελάχιστης αποτελεσματικής από την εποχή που περισσότερο αποτελεσματικά απ' όσο οι απρόσωπες, κεντρικές γραφειοκρατίες, που συνήθως εξελίσσονται σε πολιτικά και νομικά ανέλεγκτους και άρα αυταρχικούς μηχανισμούς άσκησης δημόσιας εξουσίας.

Για τις χώρες της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης που πρόσφατα ανέκτησαν τις ελπίδες τους για πλήρη και ιστόμητη συμμετοχή τους στην πορεία της δημοκρατικής ενωμένης Ευρώπης, οι μεγάλες ευκαιρίες συνυπάρχουν με τους μεγάλους κινδύνους που καιροφυλακούν σε έναν ταραγμένο κόσμο, όπου δεν επικρατεί πια ο ψυχρός πόλεμος αλλά η "Θερμή ειρήνη". Οι βασικές προκλήσεις είναι η αποτελεσματική και γρήγορη αναδιάρθρωση της οικονομίας και του κράτους, χωρίς να παραβλέπεται η ανάγκη αλλαγής νοοτροπίας και τρόπου σκέψης των ανθρώπων, η τόνωση της αυτοπεοίθησης και η απόκτηση πολιτικής παιδείας και δημοκρατικής κουλτούρας.

Η Πολωνία δείχνει να κινείται γρήγορα στον δρόμο αυτό. Η κοινοβουλευτική δημοκρατία αποτελεί το προσφορότερο πλαίσιο για την ευόδωση της προσπάθειας αυτής, ιχνηλατώντας στο σύνολο του ευρωπαϊκού χώρου - δυτικού, κεντρικού και ανατολικού - τα νέα καθήκοντα και την καινούργια αποστολή της, τις αρχές, την πολιτική και τα μέσα της νέας εποχής.

Tou DARIO VELO

Συντονιστή της Οικονομικής
Επιτροπής του Movimento
Federalista Europeo,
καθηγητής Οικονομικών
στο Πανεπιστήμιο της Pavia

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

Αναδημοσίευση
από το περιόδικό "The Federalist",
τεύχος 1 του 1992,
του οποίου την αποκλειστικότητα
στην αναδημοσίευση άρθρων
έχει το περιοδικό μας
(μετάφραση από τα αγγλικά:
Κωστής Παπαδημητρίου).

Πιθανά σενάρια

Η πτώση του τείχους του Βερολίνου έκανε σε όλους ξεκάθαρο το τέλος της παγκόσμιας τάξης που είχε διαμορφωθεί με τη συμφωνία της Γιάλτας. Η πολιτικο-οικονομική τάξη π ο σχηματιστική μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισε ήδη από το 1968 να παρακμάζει, ως αποτέλεσμα της επιτυχίας της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγοράς.

Η άρση της μετατρεψιμότητας του δολαρίου, η ενεργειακή κρίση και κάποιες σοβαρές δυσκολίες στην GATT ήταν οι πιο σημαντικές κρίσεις που συνόδευσαν τη διαδικασία της αποσύνθεσης.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90 ο κόσμος βρίσκεται σε κρίσιμη καμπή. Η κατάρρευση της παλιάς διεθνούς τάξης σημαίνει ότι μια νέα τάξη με δυνατότητα εξέλιξης πρέπει να κατασκευαστεί, αλλιώς πρέπει να επιστρέψουμε στον εθνικισμό, την αναρχία, την οικονομική κρίση και σε ολοένα συχνότερες δραμα-

τικές συγκρούσεις.

Υπάρχουν δύο εναλλακτικά σενάρια: Από τη μια πλευρά, η πτώση του διπολισμού ανοίγει την πιθανότητα να κινηθούμε προς μια πιο στενή ολοκλήρωση σε παγκόσμιο επίπεδο. Από την άλλη, είναι πιθανό να βαδίσουμε προς μια νέα πολυπολική τάξη, βασισμένη στη συνεργασία μεταξύ εποπτευομένων περιοχών, όπου κάθε περιοχή θα είναι κατά ένα μέρος κλειστή στο διεθνή ανταγωνισμό, αναβάλλοντας έτσι τη δημιουργία της ενιαίας παγκόσμιας αγοράς για ένα μεταγενέστερο στάδιο.

Για να καταλάβουμε ποια κατεύθυνση είναι η πιο ρεαλιστική για τον κόσμο σήμερα και να αξιολογήσουμε τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που εμπεριέχει κάθε εναλλακτική λύση, υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη ως αρχικά σημεία αναφοράς της ανάλυσής μας.

Η κρίση της GATT

Hοικονομική τάξη που αναδύθηκε από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο βασίστηκε σε δύο βασικές συμφωνίες: το σύστημα Μπρέιτον Γουντς και την GATT. Το πρώτο εγγυήθηκε τη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων, χάρη στο ρόλο του δολαρίου ως βασικού νομισματού για αποθεματικό και πληρωμές, ενώ η δεύτερη επέτρεψε στο διεθνές εμπόριο να αναπτυχθεί βαθμαία περιορίζοντας τους διαφόρους τύπους προστατευτικών μέτρων που ισχυαν. Και οι δύο συμφωνίες επιβλήθηκαν από τις ΗΠΑ, οι οποίες είχαν αναλάβει το ρόλο να κυβερνούν την παγκόσμια οικονομία μέσα από ένα μακρύ αναπτυξιακό κύκλο.

Οι ΗΠΑ αναδύθηκαν από τον Δεύτε-

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

ρο Παγκόσμιο Πόλεμο ως ο μοναδικός οικονομικός πόλος: η κυριαρχία τους παρέμεινε αδιαμφισβήτητη για 20 χρόνια, μέχρι την επιτυχία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, την αρχή της μεγάλης ιαπωνικής έκρηξης και την εμφάνιση ενός αυξανόμενου αριθμού ταχέως αναπτυσσομένων χωρών του Τρίτου Κόσμου στην παγκόσμια σκηνή. Αυτά συνδυάζομενα άρχισαν να αλλάζουν την παγκόσμια κατανομή του πλούτου.

Στα 1945 οι ΗΠΑ παρήγαν το 75% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Το ποσοστό αυτό έπεισε στο 50% στη δεκαετία του '60 και τώρα βρίσκεται γύρω στο 23%. Αυτό το απλό γεγονός δείχνει την πτώση της πραγματικής βάσης για την ηγεμονία των ΗΠΑ.

Τον Αύγουστο του 1971 η διακήρυξη της άρσης της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σήμανε το τέλος του συστήματος Μπρέττον Γουντς, που ήταν το μόνο ικανό να επιβιώσει σε ένα μονοπολικό παγκόσμιο οικονομικό σύστημα. Το αποτέλεσμα ήταν μια δεκαετία κρίσης, έως ότου η Ευρώπη και η Ιαπωνία άρχισαν να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους στο νομισματικό πεδίο.

Σήμερα αντιμετωπίζουμε την ανάγκη για επαναδιαπραγμάτευση της GATT, με τρόπο που να υπεραμύνεται των στόχων για τους οποίους ακριβώς ιδρύθηκε. Η GATT πρέπει να επανακαθοριστεί όχι γιατί απέτυχε, αλλά επειδή ήταν επιτυχής. Η επιτυχία, όπως και η αποτυχία, απαιτεί θεσμικές αλλαγές: τέτοιες αλλαγές είναι πιο δύσκολες στην περίπτωση της επιτυχίας, καθώς η ανάγκη για αλλαγή είναι λιγότερο φανερή, όχι όμως και λιγότερο επιτακτική.

Στο μονοπολικό σύστημα, οι ΗΠΑ είχαν τρεις θεμελιώδεις λειτουργίες σε παγκόσμιο επίπεδο: της κινητηρίου δύναμης για ανάπτυξη, της αγοράς απορρόφησης και του κυβερνήτη της παγκόσμιας οικονομίας.

Οι ΗΠΑ προώθησαν την παγκόσμια ανάπτυξη χάρη στην ικανότητα που είχαν να παράγουν πλεόνασμα στο εμπορικό ισούγιο και ταυτόχρονα να χρηματοδοτούν την παγκόσμια ανάπτυξη. Με άλλα λόγια, προσέφεραν στη διεθνή οικονομία αγαθά και υπηρεσίες απαραίτητες για τον εκσυγχρονισμό των οικονομιών και παράλληλα προσέφεραν τα χρηματοδοτικά μέσα για να αγορά-

στούν αυτά τα αγαθά και οι υπηρεσίες: μέ αυτό τον τρόπο υποστήριξαν την ανάπτυξη και την ολοκλήρωση σε παγκόσμιο επίπεδο. Το σπουδαιότερο παράδειγμα αυτής της ικανότητας ήταν το Σχέδιο Μάρσαλ.

Οι ΗΠΑ συνέχισαν να ασκούν αυτή την επιρροή επί μακρόν μετά τη μείωση της οικονομικής τους κυριαρχίας. Ουσιαστικά, ο κεντρικός ρόλος του δολαρίου επέτρεψε στις ΗΠΑ να αυξάνουν το χρέος τους υποχρεώνοντας με αυτό τον τρόπο τις πλουσιότερες χώρες να υποστηρίξουν το ρόλο των ΗΠΑ ως

Γίνεται σταδιακά όλο και πιο δύσκολο να κρατηθεί ανοικτή η αμερικανική αγορά, καθώς αντέχει όλο και λιγότερο βάρος στην παγκόσμια οικονομία και δείχνει μια αυξανόμενη επιδείνωση στους λογαριασμούς με το εξωτερικό.

μοχλό ανάπτυξης, ένα ρόλο που καμιά από αυτές τις χώρες δε μπορούσε να εκπληρώσει μόνη της.

Αυτές οι συνθήκες έχουν περιοριστεί σήμερα. Οι ΗΠΑ έχουν ένα διαρκές εμπορικό έλλειμμα. Ακόμη περισσότερο αυτή τη σπιγμή είναι με διαφορά η περισσότερο χρεωμένη χώρα έχοντας ένα καθαρό διεθνές χρέος της τάξης των 800 δισ. δολαρίων.

Η πλουσιότερη χώρα στον κόσμο απομιζά αγαθά, υπηρεσίες και χρηματοδοτικούς πόρους από τον υπόλοιπο κόσμο. Με αυτές τις συνθήκες είναι αδιανότο ότι θα μπορούσε να εκπληρώσει τη λειτουργία της ως μοχλός ανάπτυξης. Ο κύριος στόχος των ΗΠΑ σήμερα είναι απλά να ανασκευάσουν την ισορροπία του ελλείμματός τους σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο.

Η δεύτερη λειτουργία που εκτελούσαν οι ΗΠΑ, ήταν αυτή της αγοράς απορρόφησης για τα προϊόντα των αναπτυσσομένων χωρών. Αυτός ο ρόλος συνήθως υποτιμάται, στην πραγματικότητα όμως έχει στρατηγική σημασία.

Οι ΗΠΑ προώθησαν τη διεθνή ανάπτυξη, απορρόφησαν τις εξαγωγές των χωρών που είχαν ευεργετηθεί από την αρχική ώθηση και κατόπιν σταθεροποίησαν την ανάπτυξη απελευθερώνοντας εξαγωγιμους πόρους για να υποστηρίξουν τον εκσυγχρονισμό της παγκόσμιας οικονομίας και ούτω καθεξής σε ενναέριο κύκλο σωρευτικής ανάπτυξης.

Στη μεταπολεμική περίοδο, όλες οι χώρες με οικονομία αγοράς είχαν επιτύχει θετική ανάπτυξη και για μερικές αυτή η ανάπτυξη ήταν πολύ μεγάλη. Εάν μια χώρα θέλει να αναπτυχθεί, χρειάζεται μια αγορά για να διοχετεύσει τα προϊόντα της. Αυτό ισχυει για την Ευρώπη στην περίοδο αμέσως μετά τον πόλεμο, για την Ιαπωνία στις δεκαετίες του '60 και '70, για την Κορέα, τη Σιγκαπούρη, το Χογκ Κονγκ και την Ταϊβάν στη δεκαετία του '80 και σήμερα για τις αναπτυσσόμενες χώρες του Τρίτου Κόσμου. Το 63% των προϊόντων που παράγονται σε όλο τον Τρίτο Κόσμο εξάγονται σήμερα στις ΗΠΑ. Η Ευρώπη απορροφά μόνο 21%, παρόλο που το ευρωπαϊκό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι τώρα μεγαλύτερο από αυτό των ΗΠΑ.

Αυτή η λειτουργία, την οποία παραδοσιακά ασκούσαν οι ΗΠΑ, βρίσκεται τώρα στα πρόθυρα κρίσης. Γίνεται σταδιακά όλο και πιο δύσκολο να κρατηθεί ανοικτή η αμερικανική αγορά, καθώς το σύστημα των ΗΠΑ αντέχει όλο και λιγότερο βάρος στην παγκόσμια οικονομία και δείχνει μια αυξανόμενη επιδείνωση στους λογαριασμούς με το εξωτερικό.

Η τρίτη λειτουργία που ασκούσαν οι ΗΠΑ ήταν να παρέχουν εγγυήσεις για την διαχείριση της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτή η λειτουργία περιλαμβάνει στην πράξη τις άλλες δύο και αποτελεί το πλαίσιο τους. Ο ηγετικός ρόλος που έπαιζαν οι ΗΠΑ στη μεταπολεμική περίοδο επέτρεψε τη γέννηση της παγκόσμιας οικονομίας, που δε θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς κάποια μορφή διακυβέρνησης. Η θεμελιώδης αιτία της μεγάλης ύφεσης του '30 ήταν ότι η Μεγάλη Βρετανία παραιτήθηκε από τη διεύ-

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

Θυνση της παγκόσμιας οικονομίας σε μια περίοδο που οι ΗΠΑ δε μπορούσαν να αναλάβουν αυτόν το ρόλο. Η πρόσφατη αποτυχία του Γύρου της Ουρουγουάης στις διαπραγματεύσεις της GATT είναι ένα ανησυχητικό σύμπτωμα της διεθνούς κατάστασης που θυμίζει έντονα τη δεκαετία του '30. Η κρίση της GATT είναι ένα προϊόν αυτής της δομικής και αυξανόμενα σοβαρότερης μείωσης της ικανότητας των Ηνωμένων Πολιτειών να κυβερνήσουν την παγκόσμια οικονομία.

Στο παρελθόν, οι διαπραγματεύσεις της GATT είχαν επιτυχή κατάληξη, επειδή οι ΗΠΑ τις υποστήριζαν πάντα με παραχωρήσεις μεγαλύτερες (κατά μέσον όρο) από αυτές που προσέφεραν οι άλλες χώρες. Ακόμη περισσότερο, οι ΗΠΑ ήταν ικανές να επιβάλλουν πειθαρχία στους πιο αναπτυγμένους εταίρους της GATT διατηρώντας τον ηγεμονικό τους ρόλο. *Ο Γύρος της Ουρουγουάης σηματοδοτεί ένα σημείο καμπής στο οποίο για πρώτη φορά οι ΗΠΑ εισήλθαν ζητώντας περισσότερο, παρά προσφέροντας βοήθεια. Ακόμα περισσότερο φάνηκε καθαρά πόσο δύσκολο είναι να επηρεάσουν την πολιτική των πιο ανεπτυγμένων συμμάχων τους. Ο υπόλοιπος κόσμος ως σύνολο δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει την υποβάθμιση του παραδοσιακού ηγεμονικού ρόλου των ΗΠΑ. Και καμιά χώρα δεν είναι από μόνη της ικανή, ούτε η Ιαπωνία, ούτε η ΕΟΚ, να αναλάβει αυτόν το ρόλο.*

Η κατάσταση επιδεινώνεται από το γεγονός ότι η GATT, για να ενισχυθεί, απαιτεί άσκηση μεγαλύτερου ελέγχου στη παγκόσμια οικονομία από ό, π στο παρελθόν, όταν τα μέτρα ελευθέρου εμπορίου ήταν ουσιαστικά επαρκή. Ο Γύρος της Ουρουγουάης άρχισε να διαπραγματεύεται αγροτικά προβλήματα και απελευθέρωση των υπηρεσιών, τομείς και οι δύο ιδιαίτερα εποπτεύομενοι και προστατευόμενοι. Παρόμοια συμπεράσματα προκύπτουν από την ανάγκη για επέκταση της GATT στα πρώην κομμουνιστικά κράτη, για τα οποία μια απλή προσέγγιση πολιτικής ελεύθερου εμπορίου δεν είναι επαρκής.

Ετσι υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση για διακυβέρνηση σε παγκόσμιο επίπεδο, όταν ταυτόχρονα η ικανότητα για ηγεμονία της χώρας που την παρείχε στο

παρελθόν καταρρέει. Η ανάγκη λοιπόν για μια νέα διεθνή τάξη πραγμάτων είναι επιτακτική.

Η ανάπτυξη της Ευρώπης

Στη δεκαετία του '70 η Ευρώπη, καθώς ήταν διαιρεμένη, δυσκολεύοταν να στηρίξει τις ΗΠΑ στην ανάληψη ίσου μεριδίου της παγκόσμιας ευθύνης, όπως είχε χρέος.

Στη δεκαετία του '80, η σταδιακή πραγματοποίηση της προ-ομοσπονδιακής Ευρωπαϊκής Ένωσης επέτρεψε στην Ευρώπη να παίξει σταθεροποιητικό ρόλο, αλλά όχι ακόμη ανανεωπικό.

**Θα χρειαστεί
τουλάχιστον μια
δεκαετία για να
ξαναοργανωθεί η
βάση της οικονομίας
των ανατολικών
χωρών, που είχε
καταστραφεί από
την τραγική εμπειρία
του εθνικού
κομμουνισμού.**

Η υπέρβαση της ευρωπαϊκής διαιρέσης με την προοπτική της Νομισματικής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσφέρει στην Κοινότητα τη δυνατότητα ενός μακρού αναπτυξιακού κύκλου, βασισμένου στη συμπληρωματική σχέση ανατολικής και δυτικής Ευρώπης.

Αυτή η προοπτική έχει αξια, στην πραγματικότητα, μόνο μακροπρόθεσμα. Θα χρειαστεί τουλάχιστον μια δεκαετία για να ξαναοργανωθεί η βάση της οικονομίας των ανατολικών χωρών, που είχε καταστραφεί από την τραγική εμπειρία του εθνικού κομμουνισμού. Το ίδιο ισχύει για το χρόνο που απαιτείται προκειμένου να σταθεροποιηθούν τα συστήματα της Ανατολής και να εξασφαλισθούν οι δυτικοί επενδυτές από τους κινδύνους πιθανών νέων κρίσεων.

Βραχυχρόνια, παρόλαυτά, θα υπά-

ξει ίσως ισχυρή οικονομική επέκταση της ΕΟΚ, η οποία θα αναμιχθεί στις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές που προσφέρει η ολοκληρωση των ανατολικοευρωπαϊκών οικονομιών.

Στη δεκαετία του '80, η προομοσπονδιακή Ευρωπαϊκή Ένωση δεν οδήγησε τελικά σε μεγαλύτερη ανάπτυξη (που ήταν εφικτή), γιατί η οικονομία συμπιέστηκε από στενότητα εργατικού δυναμικού. Αυτό ισχεύει με μέρει και για τη Γερμανία. Στη δεκαετία του '80, η Δυτ. Γερμανία επέβαλε μια πολιτική ελεγχόμενου ρυθμού μεγέθυνσης επιβραδύνοντας την ανάπτυξη ολόκληρης της πρείρου, προκειμένου να αποφευχθεί η μαζική προσέλευση μεταναστών. Με αρνητικό δημογραφικό συντελεστή, το γερμανικό εργατικό δυναμικό συρρικνώθηκε στη δεκαετία του '80. Παρατελένη οικονομική μεγέθυνση θα σήμαινε αναπόφευκτα μετανάστευση εκατομμυρίων εργατών από αναπτυσσόμενες χώρες. Η γερμανική ενοποίηση αντέστρεψε την κατάσταση. Σήμερα η Γερμανία αντιμετωπίζει την ανάγκη εύρεσης απασχόλησης για 8 - 10 εκατομμύρια ανέργων ή ψευδοαπασχολούμενών, που πρέπει να προσεγγίσουν τα επίπεδα παραγωγικότητας και βέβαια εισοδήματος των δυτικών περιοχών. Η Γερμανία προορίζεται να δράσει άμεσα ως κινητήριος δύναμη που θα παρασύρει στην ίδια κατεύθυνση όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είναι το πιο πιθανό σενάριο, επειδή μερικές ευρωπαϊκές χώρες αδυνατούν να καταφύγουν σε επεκταπικές πολιτικές, εξαιτίας της ευρωπαϊκής οικονομικής και νομισματικής πειθαρχίας.

Στη δεκαετία του '90, η Γερμανία κατά πάσα πιθανότητα θα ακολουθήσει πολιτική παρόμοια με αυτήν που εφαρμόσθηκε στις ΗΠΑ από τον Ρήγκαν στη δεκαετία του '80, βασισμένη σε δημοσιονομικά κίνητρα και περιοριστική νομισματική πολιτική για την εγγύηση μεγέθυνσης χωρίς πληθωρισμό. Αυτή η πολιτική είναι συμβατή με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης. Θα κάνει τη Γερμανία καθαρό εισαγωγέα και επικεντρό της ευρωπαϊκής ανάπτυξης. Ο αυξανόμενος ρόλος της Ευρώπης σε διεθνές επίπεδο ως κύριο χρηματοδοτικό κέντρο (αφού πετύχει τη νομισματική ένωση) θα κάνει ακόμη

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

ευκολότερη την επίτευξη αυτών των στόχων. Η Ευρώπη θα ελκύσει κεφάλαια από όλο τον κόσμο και θα επιτύχει μια αυξανόμενη ικανότητα ανακύκλωσης των κεφαλαίων αυτών με τη μορφή παραγωγικών μακροπρόθεσμων επενδύσεων.

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

Στις σημερινές συγκυρίες, η Ευρώπη έχει και τη δυνατότητα και την ευθύνη να διατηρήσει την ανάπτυξη στη νέα παγκόσμια οικονομική τάξη. Όπως περιγράφηκε παραπάνω, υπάρχουν δύο εναλλακτικά σενάρια.

Το πρώτο είναι η κίνηση προς τη δημιουργία της ενιαίας παγκόσμιας αγοράς. Γι' αυτό η Ευρώπη θα πρέπει να πρωθήσει μια νέα διάσκεψη τύπου Μπρέτον Γουντς και επαναδιαπραγμάτευση της GATT. Το πρόβλημα έγκειται στη δημιουργία υπερεθνικών θεσμών, ικανών να χειρίστούν οικονομικά προβλήματα μέσω μιας αυξανόμενα ενοποιητικής και δημοκρατικής οδού. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει την Ευρώπη στην ενδυνάμωση του ΟΗΕ μέσω του εκδημοκρατισμού του και της επέκτασης των εξουσιών του.

Αντιμέτωποι με αυτή την πιθανότητα, το πρόβλημα είναι εάν η Ευρώπη - ή όποιο άλλο κράτος - έχει τη δύναμη να υποστηρίξει πρωτοβουλίες τέτοιας σημασίας. Άλλιώς, πρέπει να αναρωτηθούμε εάν η σύγκλιση στις κύριες χώρες του κόσμου είναι ήδη τόσο βαθιά, ώστε να αποτελεί δυναμική βάση για την ενίσχυση της διαδικασίας της ενοποίησης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Δεύτερο εναλλακτικό σενάριο είναι η κατασκευή μιας πολυπολικής διεθνούς οικονομίας, βασισμένης στη συνεργασία μεταξύ εποπτευομένων περιοχών, που θα είναι μερικώς κλειστές στον διεθνή ανταγωνισμό.

Η εκτίμηση των δύο σεναρίων πρέπει να περιλαμβάνει την αποτίμηση των δυνάμεων που ευνοούν το ένα ή το άλλο, κυρίως στην γηραιά ήπειρο, καθώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως οδηγός για την ανάπτυξη των διεθνών σχέσεων.

Υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις που κά-

νουν λογική την πρόβλεψη ότι η Ευρώπη τείνει προς το δεύτερο σενάριο, παρασύροντας αποφασιστικά και τις άλλες κύριες οικονομικές περιοχές προς την ίδια κατεύθυνση.

Πρώτον, υπάρχουν λόγοι ιστορικής φύσης. Η Ευρώπη είναι σε μια διαδικασία ενοποίησης και χρειάζεται να δημιουργήσει στενότερους δεσμούς μεταξύ των χωρών της Κοινότητας. Οποιαδήποτε γρήγορη εξέλιξη προς την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας θα έχει διασπαστικό αποτέλεσμα για την Κοινότητα, ή τουλάχιστον ανεπιθύμητη επιδραση στην πορεία για ενοποίηση. Η Raison d'

κτής στην παγκόσμια οικονομία.

Δεύτερον, υπάρχουν ενδείξεις που συνδέονται με την διεύρυνση της ΕΟΚ στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Είναι ρεαλιστική η πρόβλεψη ότι θα δεχθεί ως συνδεόμενα μέλη την Πολωνία, την Τσεχοσλοβακία και την Ουγγαρία. Ο αριθμός όμως των κρατών μπορεί να επεκταθεί κι άλλο.

Η σύνδεση αυτών των περιοχών έχει μεγάλη σημασία όχι μόνο από πολιτική και οικονομική άποψη, αλλά και από την άποψη της ευρωπαϊκής ασφάλειας, καθώς η σύνδεσή τους θα ενισχύσει τη σταθερότητα των διεθνών και διαπεριφεριακών σχέσεων και τη μείωση των αποσταθεροποιητικών αποτελεσμάτων των μικροεθνικισμών.

Είναι λοιπόν λογικό, ότι η Κοινότητα θα αποδεχθεί την υποψηφιότητα αυτών των χωρών, ακόμα και όταν υπάρχουν αμφιβολίες για τη νομιμότητά τους στο πλαίσιο των κανονισμών της GATT. Οι τελευταίοι είναι πιθανότερο να τροποποιηθούν, παρά να αποτελέσουν τροχοπέδη για την Κοινότητα. Δεν έχει ξεφύγει της γενικής προσοχής, ότι οι εξελίξεις στην Κοινότητα δείχνουν μια ισχυρή τάση προς τη δημιουργία εποπτευόμενης περιοχής, που θα είναι εν μέρει κλειστή στην παγκόσμια αγορά. Αν στόχος είναι να μπορέσουν αυτές οι χώρες να εξάγουν στην ΕΟΚ, θα είναι απαραίτητο, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο, να σταματήσουν οι εισαγωγές από τις νοτιοανατολικές ασιατικές χώρες. Είναι ρεαλιστικό να υποθέσουμε, ότι η Ταϊβάν (για παράδειγμα) θα παραμείνει πιο ανταγωνιστική από την Πολωνία για μεγάλο διάστημα.

Τρίτον, υπάρχει το πρόβλημα της μετανάστευσης. Αν η Ευρώπη θέλει να αποφύγει την εισβολή εκατομμυριών θυμάτων της φτώχειας, θα πρέπει να υποστηρίξει την ανάπτυξη των γειτονικών χωρών, κυρίως της ανατολικής Ευρώπης και της Βορείου Αφρικής. Η παραχώρηση προνομίων σε αυτές τις χώρες θα προκαλέσει ζημιές στις χώρες της Νοτίου Αμερικής και της Ασίας, που αναπόφευκτα θα αντιμετωπίσουν διακρίσεις εις βάρος τους.

Η Ευρώπη πάντως, θα είναι ανίκανη να αποφύγει διακρίσεις εις βάρος των χωρών του Τρίτου Κόσμου και υπέρ των γειτόνων τους. Τα πρόσφατα τραγικά

*Στη δεκαετία του 90, η
Γερμανία
κατά πάσα
πιθανότητα
θα ακολουθήσει
πολιτική παρόμοια
με αυτήν που
εφαρμόσθηκε
στις ΗΠΑ από τον
Ρήγκαν στη δεκαετία
του 80.*

Etat θα κεντρίσει την Κοινότητα να αναλάβει δράση για να ισχυροποιήσει τον εαυτό της και το ίδιο θα συμβεί για χώρες που έχουν συμφέρον από την ενίσχυση της Κοινότητας. Ειδικότερα, η Μεγάλη Βρετανία θα υποστηρίξει την επιλογή της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, ενώ τα 6 ιδρυτικά μέλη της Κοινότητας θα υποστηρίξουν μια πολυπολική τάξη παγκόσμιας συνεργασίας.

Οι ΗΠΑ, από την αφετηρία της Ομοσπονδιακής Ένωσης, ήταν εξαρχής υπέρ του προστατευτισμού και όχι μόνο για οικονομικούς λόγους. Ο Ανθενωτικός πόλεμος έχει τις ρίζες του εκεί. Αυτό δε σημαίνει ότι η Ευρώπη θα ακολουθήσει προστατευτική πολιτική. Αναρωτόμαστε απλά, εάν η ευρωπαϊκή ενοποίηση θα ενισχύσει το ρόλο της Κοινότητας ως εποπτευόμενη περιοχή όχι τελείως ανοι-

Η Ευρώπη και η νέα παγκόσμια οικονομική τάξη

γεγονότα με τους Αλβανούς πρόσφυγες στην Ιταλία έδειξαν πως η καθιέρωση προνομιούχων σχέσεων με αυτές τις περιοχές είναι αναπόφευκτη και υπέρ άνω κάθε ηθικής κρίσης.

Η συνεχής και συντονισμένη επέκταση των ειδικών σχέσεων με τις γειτονικές χώρες θα μετατρέπει την Ευρώπη σε όλο ένα και περισσότερο εποπτευόμενη περιοχή. Δεν μπορούμε να διανοθούμε ότι η Ευρώπη θα επεκτείνει χωρίς διακρίσεις τέτοιες ειδικές σχέσεις με όλο τον Τρίτο Κόσμο. Και είναι δύσκολο να εξασφαλίσει την υιοθέτηση αντιοιχών μέτρων σε όλες τις βιομηχανοποιημένες ζώνες του κόσμου, που μπορεί να αποτελέσουν πιθανούς αποδέκτες για κύματα μεταναστών.

Τέταρτον, υπάρχει το αγροτικό πρόβλημα. Η απελευθέρωση της γεωργίας θα προκαλέσει στην Ευρώπη την απώλεια υπερβολικά υψηλού αριθμού θέσεων εργασίας και απώλεια αξιας τεραστίων εκτάσεων αγροτικής γης, που θα πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αυτό αλληλεύει ακόμη και αν δε ληφθούν υπόψη τα προβλήματα στο ιοζύγιο πληρωμών που αντιμετωπίζονται σχετικά εύκολα.

Τελευταίο και κύριο είναι το κοινωνικό πρόβλημα. Η Ευρώπη θα χρειαστεί να υποστηρίξει τα δικαιώματα που έχουν κερδίσει οι εργαζόμενοι της και θα εναντιώθει σε οποιαδήποτε μείωση μισθών. Αυτό σημαίνει μερικό κλείσιμο της αγοράς στο διεθνές εμπόριο και ιδιαίτερα απέναντι στον Τρίτο Κόσμο.

Η αγορά των ΗΠΑ παρέχει χαρακτηριστική εμπειρία, καθώς όταν οι ευρωπαϊκές εταιρίες βρέθηκαν αντιμέτωπες με τους γιαπωνέζους ανταγωνιστές τους σ' αυτή την αγορά, όπου κανείς από τους δύο δε μπορούσε να επωφεληθεί από παράγοντες που έχουν σχέση με τον έλεγχο της αγοράς, οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ήταν τελικά οι χαμένες. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει διάσταση στο επίπεδο των οικονομικών συστημάτων και όχι στο επίπεδο των ανεξαρτήτων επιχειρήσεων.

Το Γραφείο Εργασίας των ΗΠΑ παρέχει στατιστικές για ομάδες εργατών προσδιορίζοντας συγκεκριμένα την ομάδα των μη εποπτεύοντων εργατών. Υπάρχουν ανειδίκευτοι εργάτες που δεν έχουν κανέναν υπεύθυνο ρόλο στη διαδικασία παραγωγής και αντιπροσω-

πεύουν τα δύο τρίτα του εργατικού δυναμικού των ΗΠΑ. Από το 1973 έως το 1990 η οικονομία των ΗΠΑ σε πραγματικούς όρους μεγεθύνθηκε κατά 30%. Στην ίδια περίοδο οι πραγματικοί μισθοί αυτής της κατηγορίας εργατών μειώθηκαν κατά 12%. Αυτό το φαινόμενο εξηγείται από το γεγονός ότι οι εργάτες αυτοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με τον ανταγωνισμό με τους εργάτες του Τρίτου Κόσμου περισσότερο από κάθε άλλη οικονομική ομάδα των ΗΠΑ.

Στις ΗΠΑ το κοινωνικό σύστημα έχει τη δυνατότητα απορρόφησης εντάσεων αυτής της φύσης. Αντίθετα, είναι βάσιμο

λικής τάξης πραγμάτων διεθνούς οικονομικής κλίμακας, βασισμένης στη συνεργασία μεταξύ τέτοιων ζωνών, που θα είναι μερικώς κλειστές στον διεθνή ανταγωνισμό.

Αυτή η διαδικασία μπορεί να θεωρηθεί ως σταδιακή κατασκευή μιας πραγματικά ολοκληρωμένης παγκόσμιας οικονομίας. Η προνοητικότητα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως επιχειρηματικό μετρητής της επιλογής, επειδή μια στρατηγική παγκόσμιοποίησης άμεσης εφαρμογής θα ήταν ριψοκίνδυνη: σε περίπτωση αποτυχίας αναπόφευκτα θα οδηγούσε σε επικίνδυνες προστατευτικές αναστροφές.

Η δημιουργία εποπτευομένων περιοχών μπορεί από την άλλη πλευρά να αποτελέσει μια στρατηγική που θα προετοιμάσει τις συνθήκες για την πορεία προς την ενιαία παγκόσμια αγορά.

Η σημασία και το αποτέλεσμα τέτοιων εποπτευομένων ζωνών εξαρτάται φανερά από τα χαρακτηριστικά τους. Η ευρωπαϊκή περίπτωση είναι από αυτή την άποψη χαρακτηριστική. Η πραγματοποίηση της Νομισματικής και Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να υποστηρίξει τη γέννηση μιας εποπτευόμενης ευρωπαϊκής περιοχής που θα είναι πιο ανοιχτή στη διεθνή συνεργασία από όσο είναι σήμερα η Κοινότητα. Η συνεργασία μεταξύ τέτοιων περιοχών δημιουργεί από μόνη της θεσμικά προβλήματα μεγάλης σημασίας: το πόσο δημοκρατικά λύνονται αυτά, εξαρτάται από το πόσο δημοκρατικές είναι οι θεσμικές λύσεις που υιοθετούνται στο επίπεδο της κάθε τέτοιας ζώνης ξεχωριστά. Αυτό το σημείο έχει τη μεγαλύτερη σημασία, γιατί οι θεσμικές λύσεις που δίνονται κατά τη συνεργασία μεταξύ τέτοιων περιοχών είναι ικανή να επηρεάζει τις επακόλουθες εξελίξεις προς την ενιαία παγκόσμια αγορά.

Η Ευρώπη έδειξε στον κόσμο με τις δικές της κοινοτικές αποφάσεις το δρόμο για την υπέρβαση μιας ιστορίας διαιρέσεων. Με την ευδοκίμηση των θεσμικών επιλογών της Νομισματικής Ένωσης, η Ευρώπη θα είναι ικανή να δώσει στον κόσμο ένα μοντέλο διεθνούς δημοκρατίας που θα έχει αξία τόσο για τις άλλες περιοχές, όσο και για τον κόσμο ως σύνολο. Αυτή είναι και η μακροπρόθεσμη διαδικασία που θα πρέπει να υποστηριχθεί σε μερικές περιπτώσεις μέσω

Η Ευρώπη έδειξε στον κόσμο με τις δικές της κοινοτικές αποφάσεις το δρόμο για την υπέρβαση μιας ιστορίας διαιρέσεων.

να αμφιβάλλουμε αν το ευρωπαϊκό κοινωνικό σύστημα είναι προετοιμασμένο να εκθέσει τους εργάτες του σε ανταγωνισμό μισθών με τον Τρίτο Κόσμο.

Αυτές οι τελευταίες σχέσεις αποκαλύπτουν μια μεγάλη ζώνη συμφωνίας που υποστηρίζει την ενίσχυση της Ευρώπης ως εποπτευόμενης περιοχής που δεν θα είναι τελείως εκτεθειμένη στις δυνάμεις του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Σταδιακή μετάβαση στην παγκόσμια αγορά

Αυτές οι υποθέσεις, όσο κατά προσέγγισην και αν είναι, στηρίζουν την πρόβλεψη ότι η Ευρώπη θα αρχίσει να προωθεί την προοπτική της δημιουργίας εποπτευομένων ζωνών, εννοώντας τη γέννηση μιας νέας πολυπο-

Από τον ανταγωνισμό στη συνεργασία Η κοινοτική πολιτική για την Ιαπωνία

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ*

HΚοινότητα είναι η μεγαλύτερη εμπορική δύναμη στον κόσμο γιατί αντιπροσωπεύει σήμερα το 20% του διεθνούς εμπορίου σε σύγκριση με την Ιαπωνία (9%) και τις ΗΠΑ (15%). Κατά συνέπεια, ενδιαφέρεται για την ύπαρξη ενός διεθνούς συστήματος ελεύθερου εμπορίου, το οποίο θα της επιτρέψει να εξάγει τα προϊόντα της σε όλο τον κόσμο και να ανοίξει την αγορά της μετά το 1992.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Αμβούργου τον Ιούνιο του 1988 οι εταίροι είχαν δηλώσει τα εξής:

Η εσωτερική αγορά δεν πρέπει να κλείστε στον εαυτό της. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Γενικής Σύμφωνιας Δασμών και Εμπορίου (GATT), η Κοινότητα πρέπει να είναι ανοικτή προς τις τρίτες χώρες και πρέπει να διαπραγματεύεται με τις χώρες αυτές, εφόσον χρειάζεται, για να εξασφαλίσει την πρόσβαση των κοινοτικών εξαγωγών στις αγορές τους.

Παρόμοιες απόψεις εκφράστηκαν και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρόδου τον Δεκέμβριο του 1988, όπου η Κοινότητα απέρριψε τον χαρακτηρισμό που της έδωσαν οι εξωτερικοί της ανταγωνιστές ως "Ευρώπη φρούριο" προτείνοντας μία "Ευρώπη εταίρο" με τη δημιουργία της ενιαίας εσωτερικής αγοράς μέχρι το τέλος του 1992.

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις της Κοινότητας με την Ιαπωνία αναπτύχθηκαν και έλαβαν τις σημερινές τους διαστάσεις κατά την τελευταία δεκαετία. Όμως υπάρχουν αρκετές διαφορές και προβλήματα μεταξύ των δύο μερών, τα οποία θα πρέπει να επιλυθούν με πνεύμα καλής θέλησης, αλληλεγγύης και συνεργασίας, ώστε να μην διαταραχθούν οι διεθνείς συναλλαγές προς το συμφέρον όλων.

Ευρωπαϊκή Κοινότητα - Ιαπωνία: ανταγωνιστές ή συνεργάτες;

Oι δεσμοί της Κοινότητας με την Ιαπωνία δεν είναι τόσο αναπτυγμένοι όσο οι σχέσεις της με τις ΗΠΑ. Αυτό οφείλεται, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι η Ιαπωνία και τα μέλη της Κοινότητας δεν συνδέονται με επίσημη συνθήκη ασφάλειας.

Από το 1975 και μετά η Κοινότητα και

* Νομική συμβούλος της γαλλικής πρεσβείας στην Αθήνα και μέλος του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση

των ιαπωνικών εξαγωγών, τα οποία μπορούν να διαταράξουν το διεθνές σύστημα των συναλλαγών.

Οι βάσεις για το αύριο

Hκοινοτική πολιτική για την Ιαπωνία έχει ως στόχο την συνεργασία και τον θεμιτό ανταγωνισμό και περιλαμβάνει τρία κυρίως στοιχεία:

- Οι Δώδεκα επιδιώκουν μεγαλύτερη διείσδυση στην ιαπωνική αγορά, ιδίως με μεταποιημένα προϊόντα και είδη διατροφής αλλά και με τραπεζικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

- Η Επιτροπή παρακολουθεί τις ιαπωνικές εξαγωγές προς την Κοινότητα σε συγκεκριμένους τομείς, ώστε να μπορεί να λάβει αμέσως τα αναγκαία μέτρα σε περίπτωση διαταραχής της αγοράς.

- Οι εταίροι επιδιώκουν τη συνεργασία με την Ιαπωνία κυρίως στους τομείς της υψηλής τεχνολογίας και της βιομηχανικής ανάπτυξης. Η Κοινότητα αντιμετωπίζει ευνοϊκά την εγκατάσταση ιαπωνικών εταιρειών στην Ευρώπη, οι οποίες δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας (ο αριθμός των ανέργων ανέρχεται στα 13 εκατομμύρια περίπου) και προβαίνουν σε τοπική παραγωγή των προϊόντων αντί να συναρμολογούν ιαπωνικά εξαρτήματα και να τα εξάγουν.

Παράλληλα η Κοινότητα επιδιώκει την εφαρμογή μίας κοινής πολιτικής απέναντι στις ιαπωνικές επενδύσεις, διότι χώρες όπως η Αγγλία δέχονται με ευνοϊκότερους όρους τα ιαπωνικά κεφάλαια (η Αγγλία απορροφά το 40% των ιαπωνικών επενδύσεων στην Κοινότητα: 23 δισεκατομμύρια δολάρια σε σύνολο 59 δισεκατομμυρίων). Στις 529 ιαπωνικές εταιρείες που υπάρχουν στην Κοινότητα, οι 132 ευρίσκονται στην Αγγλία.

- Τέλος, προωθείται και η συνεργασία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής μεταξύ ΕΟΚ - Ιαπωνίας. Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας, επετεύχθη η συμφωνία της 18ης Ιουλίου 1991 μεταξύ του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ιαπωνίας πρωθυπουργού.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε

να πραγματοποιούνται πιο συχνά οι πολιτικές διαβούλευσις μεταξύ του πρόδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του πρόδρου της Επιτροπής και του Ιάπωνα πρωθυπουργού, ώστε η πολιτική συνεργασία να είναι αποτελεσματική. Επίσης, τάσσεται υπέρ της στενότερης συνεργασίας μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Ιαπωνικής Διαιτης και εισηγείται τη θέσπιση ενός μόνιμου ευρωιαπωνικού forum. Το όργανο αυτό θα έχει ως στόχο την αρμοδιαία γνωριμία των κοινωνιών, των πολιτισμών, των οικονομικών και πολιτικών δομών, καθώς και την ανταλλαγή ιδεών μεταξύ της Κοινότητας και της Ιαπωνίας.

Όπως και "οι Ιάπωνες αναγγωρίζουν ότι η μοναδική λύση για να αποφύγουν την απομόνωση είναι η διεθνής συνεργασία. Η φράση "act locally, think globally" (δράσεις τοπικά, σκέψους ολικά) είναι ο στόχος για την επιτυχή εγκατάσταση των ιαπωνικών εταιρειών στην Ευρώπη". Όπως δηλώνει ο εκπρόσωπος της Toyota (Time, 29.6.92), "η οργάνωση μας θα συνεχίσει να εξυπηρετεί τα συμφέροντα του καταναλωτή. Είμαστε μία παγκόσμια εταιρεία που φιλοδοξεί να αποτελείται από εταιρείες προσαρμοσμένες στις ανάγκες της κάθε χώρας που εγκαθίστανται".

Κατά συνέπεια, οι εταίροι έχοντας ένα τέτοιο ανταγωνιστή θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους ώστε να αυξήσουν την παραγωγικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και να εφαρμόσουν μία πιο επιθετική εμπορική πολιτική ενώ παράλληλα θα έχουν μία πιο αποτελεσματική συνεργασία με τους Ιάπωνες σε όλους τους τομείς που προαναφέρθηκαν. Η κάθη πλευρά δεν θα πρέπει να ενδιαφέρεται μόνο για νέες ζώνες επιρροής (χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, ΕΖΕΣ, δημιουργία μίας ζώνης ασιατικής επιρροής από την Ιαπωνία), ούτε να συνάπτει διμερείς συμφωνίες, όπως η Ιαπωνία με τις ΗΠΑ, που δεν λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα της άλλης πλευράς.

Το συμπέρασμα από όλες αυτές τις διαπιστώσεις είναι ότι και η Κοινότητα αλλά και η Ιαπωνία θέλουν να αναπτύξουν τη διμερή συνεργασία και να τη μεταβάλλουν σταδιακά σε μία πραγματική εταιρική σχέση, όπως έδηλωσε ο επίτροπος κ. Bangemann, η οποία θα επιτρέπει την ελεύθερη πρόσβαση τόσο των ευρωπαϊκών όσο και των ιαπωνικών προϊόντων στην ιαπωνική και στην ευρωπαϊκή αγορά αντιστοίχως με βάση την αρχή της αρμοδιαίητας.

Σχετικά άρθρα:

- "Cee - Japon: entre competition et cooperation", Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1992, Europan.
- "ΕΟΚ και Ιαπωνία", Ιούλιος 1992, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- "A unified Europe: spotlight on the global economy", 26.6.1992, Time.
- "Japan hits hard times", Barry Hillendrand, 23.3.1992, Time.
- "Europeans in Japan" Wolfgang Pape, oct/nov 1991, European Affairs.
- "Le PDG de rhone - poulen: comment surpasser les japonais", 21 - 27.3.1991, Nouvel Observateur.
- "EC - Japan: past, present and future", Gordon Daniels, The European Community and the challenge of the future, Juliet Lodge ed. 1989 Londond Pinter (p. 279 - 284).

* ΠΗΓΗ: "Η Ευρώπη σε εξέλιξη: Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η Λατινική Αμερική", Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 1991.

ΑΝΕΠΑΡΚΗΣΗ Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Πρέπει να εδραιωθεί η συνεργασία για την ανάπτυξη των χωρών αυτών

Της Παναγιώτας Μπαλοπούλου*

Το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, μέσα στο πλαίσιο της γενικότερης δέσμευσης της Κοινότητας για υποστήριξη της ανάπτυξης του τρίτου κόσμου, εξαντλήθηκε κατ' αρχήν στον εμπορικό τομέα. Κατά τη δεκαετία του '70, η Κοινότητα συνήψε διμερείς ε-

μπορικές συμφωνίες - πλαίσια και εμπορικές συμφωνίες κατά κλάδους, τις λεγόμενες "συμφωνίες πρώτης γενεάς", με σκοπό την ανάπτυξη και διαφοροποίηση του εμπορίου, χωρίς ακόμη θέσπιση καθεστώτος δασμολογικών προτιμήσεων. Τέτοιες συμφωνίες υπογράφτηκαν με τη Βραζιλία, το Μεξικό και την Ουρουγουάη και τέθηκαν σε ισχύ το 1982, 1975 και 1974 αντιστοιχα.

Με την πάροδο των ετών και την ε-

ξέλιξη της φυσιογνωμίας της Κοινότητας, παρατηρείται διεύρυνση στις σχέσεις της με την Λατινική Αμερική. Η διεύρυνση αφορά τόσο τη μορφή των συμβατικών σχέσεων όσο και τα κύρια αντικείμενα τους. Εκτός από τις διμερείς, η Κοινότητα έχει συνάψει και πολυμερείς σχέσεις: σχέση Κοινότητας - συμφώνου 'Ανδεων. Το σύμφωνο των 'Ανδεων είναι ένας συνασπισμός που ιδρύθηκε το 1969 από τη Βολιβία, την Κολομβία, τον Ισημερινό, το Περού και τη Βενεζουέλα με σκοπό την οικονομική ολοκλήρωση των χωρών αυτών. Πρόκειται δηλ. για ένα από τα σχέδια οικονομικής περιφερειακής συνεργασίας στην ή-περι αυτή, το οποίο μετά από κάποιο διάστημα που απόνησε, φαίνεται τελευταία ότι επανενεργοποιείται, όπως τουλάχιστον προκύπτει από τις πρόσφατες αποφάσεις των ενδιαφερομένων χωρών.

Η Κοινότητα, εξάλλου, διατηρεί επαφές και συνδιαλέγεται με το Οικονομικό Σύστημα της Λατινικής Αμερικής (SELA), με το Κοινοβούλιο των 'Ανδεων (ιδρύθηκε στο πλαίσιο του συμφώνου των 'Ανδεων), υποστηρίζει δε το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών - Λατινοαμερικανικών Σχέσεων (IRELA). Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ιδρύσει δύο διπλωματικές αντιπροσωπείες, στο Καράκας και στη Μπραζιλία, διαθέτει δε και υπηρεσία Τύπου και Πληροφοριών για τη διάδοση δημοσιεύσεων και τηλεοπτικού υλικού και τη διοργάνωση σεμιναρίων και ενημερωτικών επισκέψεων.

Διαμέσου όλων αυτών των οργανισμών και σχέσεων η παρουσία της Κοινότητας γίνεται αισθητή στις χώρες της Λατινικής Αμερικής, ενώ παράλληλα, η συνεργασία της εξαπλώνεται και στις χώρες της Κεντρικής Αμερικής στον οικονομικό και πολιτικό τομέα. Αφορά δε την ομάδα των χωρών της Κανταδόρα (Μεξικό, Παναμάς, Βενεζουέλα και Κολομβία)

και την ομάδα των χωρών που έχουν συνυπογράψει τη Γενική Συνθήκη για την οικονομική ολοκλήρωση της Κεντρικής Αμερικής (Κόστα Ρίκα, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Νικαράγουα και Σαλβαδόρ).

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, όπως είναι φανερό, ενδιαφέρεται έντονα για τις προσπάθειες περιφερειακής συνεργασίας και ολοκλήρωσης στη Λατινική Αμερική και τις υποστηρίζει τόσο χρηματοδοτικά όσο και με τη μεταφορά εμπειρίας, με προτεραιότητα στην κατάρτιση στελεχών, την επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία και την προώθηση των ευρωπαϊκών επενδύσεων. Τέλος, προτίθεται να στρίξει την νέα προσπάθεια για δημιουργία κοινής αγοράς του Νότου, που συμφώνησαν να ιδρύσουν η Βραζιλία, η Αργεντινή, η Παραγουάνη και η Ουρουγουάνη (MERCOSUR).

Χρηματοδοτική και τεχνική συνεργασία, ανθρωπιστική βοήθεια, κοινοτικό σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων και γενικότερη οικονομική συνεργασία, αποτελούν τα μέσα με τα οποία η Κοινότητα συμβάλλει με σκοπό την ανάπτυξη της Λατινικής Αμερικής. Τριτοκοσμική καταρχήν η επιλογή της κοινοτικής πολιτικής, μπορεί τα τελευταία χρόνια να έχει περι-

βληθεί τον νομικό τύπο της εταιρικής σχέσης - και ο όρος "συνεργασία για την ανάπτυξη" να έχει αντικαταστήσει τον όρο "αναπτυξιακή βοήθεια" - η ουσία όμως είναι ότι σήμερα, μετά τις εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και τη μείωση της σοβιετικής επιρροής, θετείται υπό αμφισβήτηση. Εναπόκειται στο μέλλον να επαληθεύσει ή όχι τις κοινοτικές εξαγγελίες για εδραιωση και ενίσχυση της συνεργασίας αυτής. Η καταπολέμηση της φτώχειας, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον και τα ναρκωτικά (μη κλασικοί τομείς ενδιαφέροντος που αντιμετωπίστηκαν από την Κοινότητα στο πλαίσιο των "συμφωνιών τρίτης γενεάς" με την Λατινική Αμερική) μπορεί να αποτελούν κοινοτικές προτεραιότητες, εγγράφονται όμως στη συνολικότερη αναπτυξιακή πολιτική της Κοινότητας και τις γενικότερες επιλογές της απέναντι στον τρίτο κόσμο.

'Οσον αφορά, τέλος, την αντιστροφή κατεύθυνση δηλ. πρωτοβουλίες από χώρες της Λατινικής Αμερικής προς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σημειώνουμε ότι το Μεξικό αποτελεί ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της Ανατολικής Ευρώπης (B.E.R.D.) που ιδρύθηκε το 1991 στο Λονδίνο.

I. Η συνεργασία με τη Λατινική Αμερική (1976 - 1989) κατανομή των κοινοτικών κεφαλαίων (σε εκατ. ECU)

Σύνολο	1.452
Συνεργασία με στόχο την ανάπτυξη (εκ των οποίων):	1.291
Χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια	727
Επισποτική βοήθεια	435
Συγχρηματοδότηση μη κυβερνητικών οργανώσεων	82
Οικονομική συνεργασία (εμπορική προώθηση, συνεργασία στον τομέα της ενέργειας, εμπιστημονική συνεργασία, κατάρτιση, βιομηχανική προώθηση)	91
Ανθρωπιστική βοήθεια	70

II. Οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Κοινότητας και Λατινικής Αμερικής

ΒΟΛΙΒΙΑ	ΚΟΛΟΜΒΙΑ	ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ	ΠΕΡΟΥ	ΒΡΑΖΙΛΙΑ	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	ΧΙΛΗ	ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ	ΟΥΡΟΥΤΟΥΑΗ
Εισαγωγές από Ε.Κ.	13,5%	19,9%	20,8%	20,4%	19,4%	24,1%	19,5%	15,3%
Εξαγωγές προς Ε.Κ.	30,9%	26,9%	9,2%	28,9%	28,9%	28,9%	36,1%	35,5%
ΓΟΥΙΑΝΑ	ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ	ΣΟΥΡΙΝΑΜ	ΟΝΔΟΥΡΑ	ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ	ΠΑΝΑΜΑΣ	ΜΕΞΙΚΟ	ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ	ΚΟΣΤΑ-ΡΙΚΑ
Εισαγωγές από Ε.Κ.	18,8%	17,8%	-	10,2%	20,6%	-	13,0%	28,8%
Εξαγωγές προς Ε.Κ.	44,9%	19,4%	-	19,4%	32,6%	25,5%	15,8%	25,7%

* Πηγή: "L'état du monde", Editions la Découverte, 1992.

ΕΟΚ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΑ ΚΡΑΤΗ

Η ανάγκη κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα των επενδύσεων

Της Βασιλικής Λερούνη*

Οι ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και των λεγόμενων αναπτυσσόμενων κρατών, που αποτελούν σήμερα στην πλειοψηφία τους την ομάδα των κρατών ΑΚΕ (Αφρική - Καραϊβική - Ειρηνικός), έχουν τις ρίζες τους στην ιστορία και πιο συγκεκριμένα στην ίδια τη σύμβαση της Ρώμης, που προβλέπει την καθιέρωση ενός καθεστώτος προνομιακών οικονομικών σχέσεων μεταξύ των τότε ευρωπαϊκών "μητροπόλεων" και των "υπερπόντιων κτήσεων", καθώς και τη χρηματοδότηση των αναγκαίων για την ανάπτυξή τους επενδύσεων¹.

Η διαδικασία της διακήρυξης των ανεξαρτησιών, που άλλαξε στον παγκόσμιο χάρτη και κατέληξε στη δημιουργία των σημερινών κρατών του τρίτου κόσμου, θα επιβάλει νέους όρους στη διαμόρφωση των σχέσεων τους με την Ευρώπη: ο "μονομερής" χαρακτήρας της οικονομικής συνεργασίας θα απαλειφθεί με τη θέσπιση εθνικών νομοθεσιών για τις επενδύσεις, οι οποίες στις περισσότερες περιπτώσεις θα θέσουν αυστηρότατους περιορισμούς στην πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων, αποκρυσταλλώνοντας πλέον τη διαρκώς αυξανόμενη δυσπιστία των νεοσύστατων κρατών απέναντι στον Ευρωπαϊο επενδυτή. Η τάση αυτή του "γικονομικού εθνικισμού", η οποία πολιτικά εγγράφεται σε μία γενικότερη προσπάθεια απεμπλοκής της εθνικής οικονομίας από τις δομές του αποικιακού παρελθόντος, οικονομικά θα σημάνει την αρχή του τέλους για τα αναπτυσσόμενα κράτη, αφού η διαρκής επιδείνωση του επενδυτικού κλίματος

και η συνεπακόλουθη κατακόρυφη πτώση του δείκτη των ιδιωτικών επενδύσεων από το 1972 και μετά, θα οδηγήσει αναπόφευκτα στον εξωτερικό δανεισμό και τη δραματική διόγκωση του χρέους.

"Η κλιμάκωση των οικονομικών

Ολες ανεξαρέτως οι εθνικές νομοθεσίες περί επενδύσεων από το 1980 και μετά αναθεωρήθηκαν κατά τρόπο ώστε σήμερα να περιλαμβάνουν πληθώρα ευνοϊκών διατάξεων για τους Ευρωπαίους επενδυτές, όπως για παράδειγμα, την καταβολή πλήρους αποζημιώσεως σε περίπτωση εθνικοποίησεως και τη ρήτρα της ελεύθερης διακινητης των ξένων κεφαλαίων. Ιδιαίτερης σημασία στο επίπεδο αυτό είναι οι λεγόμενες "σταθεροποιητικές ρήτρες", οι οποίες απαγορεύουν τη δυσμενή μεταγενέστερη μεταβολή της ισχύουσας κατά τη σπιγμή της πραγματοποίησης της επένδυσης εθνικής νομοθεσίας.

αδιεξόδων των αναπτυσσόμενων κρατών, σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες ανάγκες της Ευρώπης σε πρώτες ύλες καθώς και με τον διαρκώς εντεινόμενο οικονομικό ανταγωνισμό με τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, θα αναγκάσει τις δύο πλευρές να υιοθετήσουν μία ρεαλιστικότερη πολιτική στο θέμα των επενδύσεων", που θα υλοποιηθεί σε τρία επίπεδα:

A. Το εθνικό επίπεδο: Στο επίπεδο

αυτό, η μεταστροφή των αναπτυσσόμενων κρατών όσον αφορά το ρόλο και τη σημασία των ξένων επενδύσεων είναι εντυπωσιακή. Όλες ανεξαρέτως οι εθνικές νομοθεσίες περί επενδύσεων από το 1980 και μετά αναθεωρήθηκαν κατά τρόπο ώστε σήμερα να περιλαμβάνουν πληθώρα ευνοϊκών διατάξεων για τους Ευρωπαίους επενδυτές όπως, για παράδειγμα, την καταβολή πλήρους αποζημιώσεως σε περίπτωση εθνικοποίησεως και τη ρήτρα της ελεύθερης διακινητης των ξένων κεφαλαίων. Ιδιαίτερης σημασία στο επίπεδο αυτό είναι οι λεγόμενες "σταθεροποιητικές ρήτρες", οι οποίες απαγορεύουν τη δυσμενή μεταγενέστερη μεταβολή της ισχύουσας κατά τη σπιγμή της πραγματοποίησης της επένδυσης εθνικής νομοθεσίας.

B. Το διμερές επίπεδο: Η ανάγκη προστασίας των ευρωπαίων επενδυτών στα κράτη του τρίτου κόσμου δια μέσου της θέσπισης διεθνών κανόνων, που ως γνωστόν υπερισχύουν κατά κανόνα του απλού νόμου, ανάγκασε τη μεγάλη πλειοψηφία των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να προσφύγει στη σύναψη διμερών διακρατικών συμβάσεων για την προώθηση και την προστασία των επενδύσεων στα κράτη αυτά (umbrella agreements). Σύμφωνα με το περιεχόμενο των συμβάσεων αυτών, τα αναπτυσσόμενα κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν στις ευρωπαϊκές επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο έδαφός τους ένα minimum προστασίας και τα κράτη - μέλη της Κοινότητας υπόσχονται, εν ειδεί ανταλλάγματος, να κινητοποιήσουν τους μηχανισμούς των αρμοδίων κρατικών τους οργανισμών για την παροχή εγγύη-

* Δ.Ν. Δικηγόρος, μέλος του Ομίλου "Ευρωπαϊκή Έκφραση"

σης προς τον επενδυτή, η οποία καλύπτει - μέχρι ένα ορισμένο ποσοστό - την ενδεχόμενη ζημιά του από την πραγματοποίηση της επένδυσης.

Οι ρήτρες αυτές επαναλαμβάνονται κατά τρόπο σχεδόν απαράλλακτο σε όλες σχεδόν τις διμερείς συμβάσεις. Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη και του διαρκώς αυξανόμενου αριθμού τους, μπορεί εύλογα να τεθεί το ερώτημα του κατά πόσον οι συμβάσεις αυτές έχουν de facto διαμορφώσει ένα σύνολο αναγκαστικών κανόνων δικαίου, ικανών να ρυθμίσουν και να επιλύσουν ικανοποιητικά τα πολύπλοκα θέματα που ανακύπτουν στον τομέα των επενδύσεων προς τα αναπτυσσόμενα κράτη.

Είναι προφανές ότι, παρά τη σημαντική συμβολή των συμβάσεων αυτών στην προστασία και προώθηση των κοινοτικών επενδύσεων, δεν είναι δυνατόν να παραγγωριστεί το γεγονός ότι μία διμερής συμφωνία συνάπτεται κάτω από ειδικές συνθήκες που αφορούν κυρίως στη διαπραγματευτική δύναμη των συμβαλλομένων κρατών και ότι κατά συνέπεια οι διαφοροποιήσεις στο παρεχόμενο επίπεδο προστασίας των κοινοτικών επενδυτών είναι αναπόφευκτες. Εξάλλου οι προϋποθέσεις παροχής εγγύησης από τους κρατικούς ευρωπαϊκούς οργανισμούς, που αποτελούν σημαντικότατο κίνητρο για την πραγματοποίηση της επένδυσης, ποικίλους σημαντικά, με συνέπεια να παραβλάπτεται ουσιωδώς, και υπ' αυτήν την έννοια, η αρχή της ίσης μεταχείρισης των κοινοτικών επενδυτών. Είναι δε αξιοσημείωτο ότι σε ορισμένα κράτη - μέλη της Κοινότητας, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, δεν υπάρχει καν κρατικός οργανισμός για την παροχή εγγύησης προς τον επενδυτή. Τα εμφανή αυτά μειονεκτήματα της παρεχόμενης προστασίας στο διμερές διακρατικό επίπεδο και οι πιέσεις των "μικρών" ευρωπαϊκών κρατών, τα οποία, λόγω της μειωμένης διαπραγματευτικής τους δύναμης, δεν διαθέτουν σημαντικό αριθμό προστατευτικών διμερών συμβάσεων, οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάληψη πρωτοβουλιών για τη θέσπιση δεσμευτικών κανόνων Δικαιου κοινών για όλα τα κράτη - μελη της Κοινότητας.

Γ. Το πολυμερές επίπεδο: Οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξομοίωση των πραγματοποιουμένων κοινοτικών επενδύσε-

ων στα αναπτυσσόμενα κράτη υλοποιήθηκαν κατά μεγάλο μέρος με την ενσωμάτωση των διμερών συμβάσεων στο κεφάλαιο περί επενδύσεων των συμβάσεων Λομέ 2, 3 και 4, οι οποίες ως γνωστόν έχουν συναφθεί μεταξύ κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και κρατών ΑΚΕ. Νομοτεχνικά, η ενσωμάτωση αυτή επιτεύχθηκε με τη ρητή πρόβλεψη της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης², η οποία έχει ως de facto επακό-

φοράς³ μεταξύ του κράτους της εθνικής του κοινοτικού επενδυτή και του κράτους ΑΚΕ στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η επένδυση, αλλά ευνοϊκότερος κανόνας δικαιου που εμπεριέχεται σε οποιαδήποτε σύμβαση έχει συναφθεί μεταξύ ενός κράτους - μέλους της Κοινότητας και ενός κράτους ΑΚΕ.

Η σημαντική αυτή εξομάλυνση των διαφοροποιήσεων, που επιτεύχθηκε με τη σύναψη των συμβάσεων Λομέ, αποτελεί αναμφισβήτητα ένα σημαντικό βήμα προς την εμπέδωση μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα των επενδύσεων στα αναπτυσσόμενα κράτη. Παρά ταύτα, η επιτευχθείσα πρόοδος δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ικανοποιητική, αφού, σύμφωνα με τις συμβάσεις Λομέ, προϋπόθεση της εφαρμογής της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης είναι η ύπαρξη διμερών "συμβάσεων αναφοράς". Κατά συνέπεια, κράτη που, όπως η Ελλάδα, δεν έχουν συνάψει τέτοιου είδους συμβάσεις με τα κράτη ΑΚΕ, δεν μπορούν να επικαλεστούν την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης.

Είναι φανερό ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, προκειμένου να εξασφαλίσει σε όλους τους εταίρους ένα standard minimum προστασίας στον τομέα των επενδύσεων στο πλαίσιο μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, πρέπει να προχωρήσει άμεσα στη διαπραγμάτευση μιας πολυμερούς συμβάσεως ειδικά για την προστασία των επενδύσεων, η οποία θα μπορούσε ίσως να προσαρτηθεί στις μελλοντικές συμβάσεις Λομέ.

Τέλος, με δεδομένη την απόλυτη ανάγκη δημιουργίας επενδυτικών κινήτρων, η Κοινότητα επανεξετάζει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού οργανισμού παροχής εγγυήσεως προς τους κοινοτικούς επενδυτές, στα πρότυπα της διεθνούς AMGI (Agence Multilatérale pour la Garantie des Investissements), ο οποίος λειτουργώντας αποκλειστικά στο πλαίσιο των σχέσεων Κοινότητας - αναπτυσσόμενων κρατών θα οδηγήσει στην ολοκλήρωση της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα των επενδύσεων.

1. Αρθρο 132 παρ. 3 και 4.

2. Αρθρο 64 της Λομέ 2 εν συνδυασμώ με την υπ' αριθμ. ΙΧ κοινή διακήρυξη των συμβαλλομένων κρατών, άρθρο 243 - 1 της Λομέ 3 εν συνδυασμώ με την υπ' αριθμ. XXVI κοινή διακήρυξη των συμβαλλομένων κρατών, άρθρο 261 της Λομέ 4.

H Ευρωπαϊκή Κοινότητα, προκειμένου να εξασφαλίσει σε όλους τους εταίρους ένα standard minimum προστασίας στον τομέα των επενδύσεων στο πλαίσιο μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, πρέπει να προχωρήσει άμεσα στη διαπραγμάτευση μιας πολυμερούς συμβάσεως ειδικά για την προστασία των επενδύσεων, η οποία θα μπορούσε ίσως να προσαρτηθεί στις μελλοντικές συμβάσεις Λομέ.

λουθο τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των διμερών κανόνων και σε μη συμβαλλόμενα κράτη, αφού εφαρμοστέος πλέον δεν είναι ο κανόνας που εμπεριέχεται στη "σύμβαση αναφοράς". Τα εμφανή αυτά μειονεκτήματα της παρεχόμενης προστασίας στο διμερές διακρατικό επίπεδο και οι πιέσεις των "μικρών" ευρωπαϊκών κρατών, τα οποία, λόγω της μειωμένης διαπραγματευτικής τους δύναμης, δεν διαθέτουν σημαντικό αριθμό προστατευτικών διμερών συμβάσεων, οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανάληψη πρωτοβουλιών για τη θέσπιση δεσμευτικών κανόνων Δικαιου κοινών για όλα τα κράτη - μελη της Κοινότητας.

Γ. Το πολυμερές επίπεδο: Οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εξομοίωση των πραγματοποιουμένων κοινοτικών επενδύσε-

Οι υπερπόντιες κτίσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Της Παναγιώτας Μπαλοπούλου

Hσυνθήκη περί ιδρύσεως της ΕΟΚ του 1957 προβλέπει στο τέταρτο μέρος της, στο άρθρο 131, τη σύνδεση της Κοινότητας με τις μη ευρωπαϊκές χώρες και τα εδάφη που διατηρούν ιδιαιτερες σχέσεις με κράτη μέλη της. Ως σκοπός της σύνδεσης ορίζεται η πρώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των χωρών και εδαφών και η δημιουργία στενών οικονομικών σχέσεων μεταξύ αυτών και της Κοινότητας στο σύνολό της. Η σύνδεση οφείλει να εξυπηρετεί κατά πρώτο λόγο τα συμφέροντα των κατοίκων των χωρών και εδαφών και να προάγει την ευημερία τους, ώστε να οδηγηθούν στην οικονομική, κοινωνική και μορφωτική ανάπτυξη που επιδιώκουν. Στο παράρτημα IV της συνθήκης απαριθμούνται αυτές οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη.

Στο άρθρο 136 συνθ ΕΟΚ ορίζεται η χρονική περιόδος και ο τρόπος πραγματοποίησης της σύνδεσης με την Κοινότητα, σύμφωνα με τη σχετική σύμβαση προσαρμογής που προσαρτάται στη συνθήκη. Στο άρθρο 136α ορίζεται ότι οι διατάξεις του τετάρτου μέρους (άρθρα 131 έως 136) εφαρμόζονται και στη Γροιλανδία, με την επιφύλαξη όμως των ειδικών διατάξεων περί Γροιλανδίας (πρωτόκολλο για το ιδιαίτερο καθεστώς της Γροιλανδίας προσαρτάται επίσης στη συνθήκη).

Στο έκτο μέρος της συνθήκης (γενικές και τελικές διατάξεις) στο άρθρο 227 παραγρ. 2 ορίζεται η εφαρμογή

στα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα των γενικών και ειδικών διατάξεων της συνθήκης περί:

- Ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων,
- γεωργίας, εξαιρέσει του άρθρου 40 παραγρ. 3,
- ελεύθερης παροχής υπηρεσιών,
- κανόνων ανταγωνισμού,
- μέτρων διασφάλισης των άρθρων 108, 109 και 226,
- οργάνων.

Για τις άλλες διατάξεις της συνθήκης ορίζεται να εφαρμοστούν εντός δύο ετών από την έναρξη ισχύος της με ομόφωνες αποφάσεις του Συμβουλίου προτάσει της Επιτροπής. Η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών αυτών αποτελεί μέριμνα των οργάνων της Κοινότητας. Στο άρθρο 227 παραγρ. 3 ορίζεται ότι για τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη του παρατήματος IV ισχύει το ιδιαίτερο καθεστώς σύνδεσης που ορίζεται στο τέταρτο μέρος.

Στο άρθρο 227 παραγρ. 4 ορίζεται ότι οι διατάξεις της συνθήκης εφαρμόζονται στα ευρωπαϊκά εδάφη για τις εξωτερικές σχέσεις των οποίων υπεύθυνο είναι ένα κράτος μέλος.

Η σύμβαση εφαρμογής που προσαρτάται στη Συνθήκη της Ρώμης περί της συνδέσεως των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα, έχει διάρκεια πέντε ετών (έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1962) και μεταξύ των άλλων προβλέπει: την ίδρυση Ταμείου Ανάπτυξης διοικουμένου από την Επιτροπή, στο οποίο συνεισφέρουν ε-

τήσια τα κράτη μέλη (άρθρο 1), την υποβολή στην Επιτροπή για χρηματοδότηση κοινωνικών και οικονομικών προγραμμάτων από τις υπεύθυνες αρχές των χωρών και εδαφών (άρθρο 2), την κατάρτιση προγραμμάτων χρηματοδότησης κοινωνικών οργανισμών και επενδύσεων γενικού συμφέροντος από την Επιτροπή (άρθρο 3) κ.ο.κ.

Πριν προχωρήσουμε στον τρόπο εφαρμογής των συνθηκών στις υπερπόντιες χώρες και εδάφη, παραθέτουμε έναν κατάλογο, ο οποίος έχει καταρτισθεί με βάση τη σχέση που συνδέει αυτές τις χώρες και τα εδάφη με τα κράτη - μέλη της Κοινότητας.

I. Υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα (Départements d' outre - mer: D.O.M.)

- Γουαδελούπη (μικρές Αντίλλες, Καραϊβική).
- Μαρτινικά (μικρές Αντίλλες, Καραϊβική).
- Γουϊάνα (Νότιος Αμερική).
- Ρεϊνιόν (Ινδικός Ωκεανός).

II. Υπερπόντιες χώρες και εδάφη (Pays et territoires d' outre - mer: P.T.O.M.).

1) Χώρες με ιδιαίτερη σύνδεση με το βασίλειο της Λανιάς

- Γροιλανδία (Ατλαντικός).
- Νήσοι Φερόες (Ατλαντικός).

2) Υπερπόντια εδάφη της γαλλικής δημοκρατίας

- Νέα Καληδονία και εξαρτημένα εδάφη (Ειρηνικός).

- Γαλλική Πολυνησία (Ειρηνικός).
- Γαλλικές περιοχές του νοτίου ημισφαιρίου και της Ανταρκτικής.
- Νήσοι Βάλλις και Φουτούνα (Ειρηνικός).

3) Εδαφικές ενόπτες της Γαλλικής Δημοκρατίας

- Μαγιόττε (αρχιπέλαγος Κομόρες στον Ινδικό).
- Σαιν Πιέρ και Μικελόν (Καναδάς).

4) Υπερπόντιες χώρες του Βασιλείου των Κάτω Χωρών

- Αρούμπα.
- Ολλανδικές Αντίλλες: Μποναΐρ, Κουρασάο, Σάμπα, Αγ. Ευστάθιος, Αγ. Μαρτίνος (Καραϊβική).

5) Υπερπόντιες χώρες και εδάφος του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βορείου Ιρλανδίας

- Ανγκούιλλα (μικρές Αντίλλες, Καραϊβική).
- Νήσοι Καιμαν (μεγάλες Αντίλλες, Καραϊβική).
- Νήσοι Φώκλαντ (Ατλαντικός).
- Νήσος Νότια Γεωργία και νότιοι νήσοι Σάντουιτς (Ατλαντικός).
- Μοντεφράρ (μικρές Αντίλλες, Καραϊβική).
- Πίτκαιρν (Ειρηνικός).
- Αγία Ελένη και εξαρτώμενα εδάφη.
- Το βρετανικό έδαφος Ανταρκτικής.
- Τα βρετανικά εδάφη Ινδικού Ωκεανού.
- Νήσοι Τερκς και Κάικος (μεγάλες Αντίλλες).
- Βρετανικές Παρθένοι νήσοι (μικρές Αντίλλες, Καραϊβική).

III Άλλα εδάφη

1) Εδάφος του Βασιλείου της Ισπανίας

- Κανάρια νησιά (Ατλαντικός).
- Νήσοι Σείτα και Μελίλα (Μεσόγειος).

2) Εδάφος της Πορτογαλικής Δημοκρατίας

- Νήσος Μαδέρα (Ατλαντικός).
- Νήσοι Αζόρες.

Η Επιτροπή έχει σχηματοποιήσει τις διαφορετικές περιπτώσεις εφαρμογής των Συνθηκών στα εδάφη που είτε αποτελούν τμήμα κάποιου κράτους μέλους είτε συνδέονται με κράτη μέλη με ειδικές σχέσεις, ως εξής¹.

Καταρχήν, όσον αφορά εδάφη που

ανήκουν πλήρως σ' ένα κράτος μέλος, διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις εφαρμογής:

1) Συνθήπικης κατάστασης δηλ. πλήρης εφαρμογή των συνθηκών, η οποία προκύπτει από το άρθρο 227 παραγρ. 1 της Συνθήκης ΕΟΚ, το άρθρο 198 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και το άρθρο 79 της Συνθήκης ΕΚΑΕ. Η Γροιλανδία συγκαταλέγεται σ' αυτή την περιπτώση με την προϋπόθεση ότι δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να την αφορούν.

2) Ειδικές καταστάσεις δηλ. εφαρμογή των συνθηκών υπό όρους, που είτε προβλέπονται από τις ίδιες τις

Στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη Μάστριχτ, 7 Φεβρουαρίου 1992) υπάρχουν οι ακόλουθες δηλώσεις: 1) Δήλωση σχετικά με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Κοινότητας και 2) Δήλωση σχετικά με την αντιπροσώπευση των συμφερόντων των υπερπόντιων χωρών και εδαφών.

συνθήκες, είτε από τις κοινοτικές πράξεις εξαιτίας αντικειμενικών λόγων που προκάλεσαν τη δημιουργία τους.

2a) Περιπτώση περιορισμένης και υπό όρους εφαρμογής: Εδώ υπάγονται τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα (D.O.M.) Γουαδελούπη, Μαρτινικά, γαλλική Γουϊάνα και Ρεϊνίόν καθώς και το Σαιν Πιέρ και Μικελόν. Το περιεχόμενο του σχετικού άρθρου 227 παραγρ. 2 προσδιορίστηκε από την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Η απόφαση 148/77 (απόφαση Hansen) προσδιόρισε ότι μετά την εκπνοή της προθεσμίας των δύο ετών από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης προβλεπομένης από το άρθρο 227 παραγρ. 2, οι διατάξεις της Συνθήκης και του παραγώγου δικαιού πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως στα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα, παρότι παραμένει δυνατό να προβλεφθούν ειδικά μέτρα σύμφωνα με τις ανάγκες αυτών των περιοχών.

Σ' αυτή την περιπτώση υπάγονται επίσης εδάφη τα οποία μολονότι ανήκουν πλήρως σ' ένα κράτος μέλος - άρα υπάγονται στην πλήρη εφαρμογή των συνθηκών - εξαιρούνται από το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας, οπότε οι τελωνειακοί κανονισμοί δεν εφαρμόζονται εκεί.

2b) Περιπτώση μη εφαρμογής των συνθηκών: Εδώ υπάγονται οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη (P.T.O.M.) για τα οποία η ίδια η Συνθήκη στο άρθρο 227 παραγρ. 3 και στα άρθρα 131 - 136 ορίζει ότι αποτελούν αντικείμενο ειδικού καθεστώτος σύνδεσης. Αυτό το ειδικό καθεστώς αποφασίζεται από το Συμβούλιο και είναι παρόμοιο μ' εκείνο των συνθηκών Λορέ. Παράδειγμα οι νήσοι Φεροές που μολονότι ανήκουν πλήρως στη Δανία, εξαιρούνται κατευθείαν από τη Συνθήκη (άρθρ. 227 παραγρ. 5).

Η δεύτερη μεγάλη κατηγορία αφορά εδάφη που δεν ανήκουν πλήρως αλλά έχουν ειδικές σχέσεις με κάποιο κράτος μέλος. Σ' αυτήν υπάγονται όσα εδάφη δεν δύνανται να υπόκειται στην εφαρμογή των συνθηκών, παρά μόνο εφόσον υπάρχουν ειδικές διατάξεις. Οι ειδικές αυτές διατάξεις είτε τα θέτουν καταρχήν στην εφαρμογή των συνθηκών αλλά με εξαιρέσεις (π.χ. Γιβραλτάρ) είτε ορίζουν ότι συγκεκριμένες διατάξεις του Κοινοτικού Δικαιού εφαρμόζονται σ' αυτά (π.χ. Αγγλονορμανδικά νησιά και νήσος Μαν), στο μέτρο που είναι απαραίτητες για να διασφαλίσουν το προβλεπόμενο από το Πρωτόκολλο της Πράξης Προσχώρησης καθεστώς.

Στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη Μάστριχτ, 7 Φεβρουαρίου 1992) υπάρχουν οι ακόλουθες δηλώσεις: 1) Δήλωση σχετικά με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Κοινότητας και 2) Δήλωση σχετικά με την αντιπροσώπευση των συμφερόντων των υπερπόντιων χωρών και εδαφών.

Ως εξόχως απόκεντρες περιοχές της Κοινότητας αναγνωρίστηκαν από τη συνδιάσκεψη τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα (D.O.M.), οι Αζόρες, η Μαδέρα και τα Κανάρια νησιά. Οι περιοχές αυτές υφίστανται σοβαρή διαρθρωτική καθυστέρηση που εκτείνεται από διάφορα φαινόμενα όπως η μεγάλη απόσταση, ο νησιώπικος χαρακτήρας, η μικρή έκταση, η δυσμενής μορφολογία του εδάφους και το κλίμα, η οικονομική εξάρτηση από λίγα προϊόντα. Παρά την αυτοδικαιη

φαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ και του παραγώγου Δικαιού, είναι δυνατή η λήψη ειδικών μέτρων υπέρ αυτών, εφόσον υπάρχει ανάγκη, με σκοπό την οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Τα μέτρα πρέπει ταυτόχρονα να αποβλέπουν στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και στην αναγνώριση της περιφερειακής πραγματικότητας ώστε να μπορέσουν οι περιοχές αυτές να φτάσουν το μέσο οικονομικό και κοινωνικό κοινοτικό επίπεδο.

Στην εξαιρετική περίπτωση που μπορεί να ανακύψει διαφορά μεταξύ των συμφερόντων της Ένωσης και των συμφερόντων των υπερποντίων χωρών και εδαφών, η Συνδιάσκεψη συμφώνησε ότι το Συμβούλιο θα επιδιώκει να βρίσκει λύση σύμφωνη με τη θέση της Ένωσης. Αν όμως αυτό δεν καταστεί δυνατόν, η Συνδιάσκεψη συμφώνησε ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορεί να δρα μεμονωμένα προς το συμφέρον των εν λόγω χωρών και εδαφών, χωρίς να θίγει το συμφέρον της Κοινότητας. Το κράτος μέλος πληροφορεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή όταν ενδέχεται να ανακύψει τέτοια διαφορά και, όταν η μεμονωμένη δράση φαίνεται αναπόφευκτη, καθιστά σαφές ότι δρα υπέρ του συμφέροντος του υπερποντίου εδάφους. (Η δήλωση αυτή εφαρμόζεται επίσης στο Μακάο και το ανατολικό Τιμόρ).

Σε προσαρτημένο Πρωτόκολλο, με τίτλο "Για την Γαλλία", ορίζονται από τα συμβαλλόμενα μέρη οι ακόλουθες διατάξεις που προσαρτώνται στη Συνθήκη ΕΟΚ: η Γαλλία διατηρεί το προνόμιο έκδοσης νομισμάτων στα υπερπόντια εδάφη της Κοινότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής της νομοθεσίας και είναι αποκλειστικά αρμόδια για τον καθορισμό της ισοτιμίας του φράγκου Γαλλικών

Αποικιών Ειρηνικού.

Σε άλλο Πρωτόκολλο, με τίτλο "Σχετικά με την Πορτογαλία" τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν τις ακόλουθες διατάξεις που προσαρτώνται στη Συνθήκη ΕΟΚ:

1) Επιτρέπεται στην Πορτογαλία να διατηρήσει σε ισχύ τη δυνατότητα που έχει δώσει στις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας να απολαμβάνουν άτοκης πιστωτικής διευκολύνσεως από την Τράπεζα της Πορτογαλίας σύμφωνα με την 1-σχουσα πορτογαλική νομοθεσία.

2) Η Πορτογαλία αναλαμβάνει να καταβάλλει κάθε προσπάθεια προκειμένου να θέσει τέλος στην προαναφε-

που - με εξαίρεση τη Νέα Καληδονία και τη Γροιλανδία - φαίνεται ανάγλυφα η δυσαναλογία των δύο μεγεθών. Εμπορικές ανταλλαγές με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει μόνο η Νέα Καληδονία, ενώ ο κύριος όγκος των ανταλλαγών γίνεται με το κράτος μέλος με το οποίο έχουν ειδικές σχέσεις π.χ. η Γροιλανδία με τη Δανία, η Ρείνιον, η Γουαδελούπη και η Μαρτινικά με τη μητρόπολη Γαλλία. Γουαδελούπη και Μαρτινικά έχουν εμπορικές ανταλλαγές και μεταξύ τους.

Για μία πρώτη προσέγγιση της σημασίας που παρουσιάζουν για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα οι υπερπόντιες κτήσεις και εδάφη της, αντιλούμε στοιχεία και επιχειρήματα από το υπόμνημα της γαλλικής κυβέρνησης για μία καλύτερη ενσωμάτωση των Υπερπόντιων Γαλλικών Διαμερισμάτων στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα².

Το υπόμνημα αυτό αποτελεί συνέχεια των άλλων δύο που παρουσιάστηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 1975 και 1978 και δείχνει τη σημασία που αποδίδει η γαλλική κυβέρνηση στην οικονομική και κοινωνική εξέλιξη των διαμερισμάτων αυτών. Η Γαλλία ζητεί την αρωγή του Επιτρόπου επικαλούμενη τόσο το άρθρο 227 παραγρ. 2 συνθ. ΕΟΚ, όσο και την ερμηνεία - απόφαση Hansen (απόφαση 148/77) του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, τονίζοντας επιπλέον το μοναδικό για την Ευρώπη πλεονέκτημα, την ύπαρξη δηλ. κτήσεων σε άλλες ηπείρους.

Εισηγείται, λοιπόν, νέα μορφή κοινοτικής παρέμβασης ως προς τις περιοχές αυτές και, συγκεκριμένα, την εξεύρεση και εφαρμογή αντιστοίχου πολιτικής με την κοινή αγροτική πολιτική, όσον αφορά την εξασφάλιση των τροπικών προϊόντων που παράγονται στα υπερπόντια διαμερίσματα.

Η περιφερειακή συνεργασία πρέπει να αφορά, εκτός από τον τομέα των επενδύσεων και του εμπορίου, τον αγροτικό τομέα (αγρονομική έρευνα και τεχνική βοήθεια) την επαγγελματική κατάρτιση, την υγεία, τον τουρισμό, την ακεανογραφική έρευνα και την προστασία του περιβάλλοντος.

ρόμενη πιστωτική διευκόλυνση το ταχύτερο δυνατό.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει επιλεκτικά κάποια κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά μεγέθη ορισμένων υπερπόντιων χωρών και εδαφών. Μία πρώτη παρατήρηση αφορά την αναλογία εισαγωγών / εξαγωγών, ό-

ΡΕΪΝΙΟΝ	ΝΕΑ ΚΑΛΗΔΟΝΙΑ	ΝΗΣΟΙ ΚΑΙΥΜΑΝ	ΓΟΥΑΔΕΛΟΥΠΗ	ΜΑΡΤΙΝΙΚΑ	ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΟΥΙΑΝΑ	ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ
Πρωτεύουσα	Σαιν - Ντενί	Νομέα	Τζωρτζάουν	Μπαρ Τερ	Φορ ντε Φ.	Καγιέν
'Εκταση	2.520 χλμ. ²	19.058 χλμ. ²	259 χλμ. ²	344 χλμ. ²	1.780 χλμ. ²	2.186.000 χλμ. ²
Πληθυσμός	0,60 εκατ.	0,17 εκατ.	0,02 εκατ.	85 χιλ.	343 χιλ.	0,06 εκατ.
Πυκνότητα πληθ.	239,1 κατ/ χλμ. ²	8,9 κατ/ χλμ. ²	77,2 κατ/ χλμ. ²	192,7 κατ/ χλμ. ²	310,0 κατ. / χλμ. ²	1,1 κατ/ χλμ. ²
Παιδ. Θνητοπότης	13 τοις χιλίοις	14 τοις χιλίοις	11 τοις χιλίοις	13 τοις χιλίοις	10,5 τοις χιλίοις	20 τοις χιλίοις
Μ.Ο. ζώης	71,7 έπι	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	74,1 έπι	75,8 έπι	(δεν αναφέρεται)
Αναλφαβήτισμός	21,4%	(δεν αναφέρεται)	2,5%	10%	7,5%	17%
Α.Ε.Π.	3.394 εκατ. δολ.	1,38 δις δολ.	0,46 δις δολ.	1.864 εκατ. δολ.	2.600 εκατ. δολ.	238 εκατ. δολ.
Α.Ε.Π. ανά κάτοικο	5.996 δολ.	8.686 δολ.	18.520 δολ.	5.515 δολ.	7.879 δολ.	2.736 δολ.
Εξωτερικό χρέος	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)
Πληθωρισμός	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	6,5%	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)	(δεν αναφέρεται)
Εισαγωγές	1.645 εκατ. δολ.	604 εκατ. δολ.	• 163 εκατ. δολ.	1.429 εκατ. δολ.	1.292 εκατ. δολ.	1.273 εκατ. δολ.
Εξαγωγές	128 εκατ. δολ.	672 εκατ. δολ.	2 εκατ. δολ.	159 εκατ. δολ.	325 εκατ. δολ.	83 εκατ. δολ.
Εισαγωγές από	Γαλλία 72,3%	Γαλλία 44,0%	(δεν αναφέρεται)	Γαλλία 72,2%	Γαλλία 73,1%	Γαλλία 40,6%
Εξαγωγές σε	Γαλλία 68,4\$	Ε.Κ. 53,7%	(δεν αναφέρεται)	Μαρτινίκα 10,4%	Γαλλία 62,8%	Δανία 46,4%
		Γαλλία 36,4%		Μαρτινίκα 19,3%	Γουαδελούπη 41 1%	

Ο πίνακας αποτελεί πρωτότυπη εργασία τα στοιχεία του οποίου συνελέγησαν από το ΠΗΓΗ: "L' etat du monde", Editions la Decouverte, 1992.

Οι συνθήκες ανταγωνισμού για τα προϊόντα αυτά έχουν γίνει πολύ πιο δύσκολες εξαιτίας της εισόδου στην Κοινότητα της Ισπανία και της Πορτογαλίας, καθώς και εξαιτίας της σύναψης εμπορικών συμβάσεων μεταξύ Κοινότητας και χωρών ΑΚΕ (Αφρικής, Καραϊβικής, Ειρηνικού) στο πλαίσιο των συνθηκών Λομέ. Οι δε εμπορικές σχέσεις μεταξύ υπερπόντιων διαμερισμάτων και γειτονικών χωρών ΑΚΕ στηρίζονται στην αρχή της ελεύθερης πρόσβασης χωρίς υποχρέωση αμοιβαιότητας. Έτσι, τα προϊόντα των υπερπόντιων διαμερισμάτων ανταγωνίζονται στην κοινοτική αγορά αυτά των χωρών ΑΚΕ, τα οποία έχουν σημαντικά κατώτερο κόστος παραγωγής.

Για την εκπόνηση σχεδίων συμπληρωματικής χρηματοδότησης, κοινοτικής και εθνικής, η γαλλική κυβέρνηση προτείνει την ενεργοποίηση της περιφερειακής συνεργασίας με δημιουργία μικτών επιχειρήσεων υπερποντιών διαμερισμάτων - χωρών ΑΚΕ, όπως προβλέπεται από το Παράρτημα VII της Συνθήκης Λομέ. Η περιφερειακή συνεργασία πρέπει να αφορά, εκτός από τον τομέα των επενδύσεων και του εμπορίου, τον αγροτικό τομέα (αγρονομική έρευνα και τεχνική βοήθεια) την επαγγελματική κατάρτιση, την υγεία, τον τουρισμό, την ωκεανογραφική έρευνα και την προστασία του περιβάλλοντος. Η Κοινότητα καλείται να συνεισφέρει μέσω της διυπηρεσιακής ομάδας εργασίας για τα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα.

Ακόμη η Γαλλία ζήτησε από την Επιτροπή την επανεξέταση της κοινοτικής οδηγίας 81/527, σχετικά με την ανάπτυξη της γεωργίας στα υπερπόντια διαμερίσματα μαζί με την καθιέρωση μέσης επίσημης χρηματοδότησης. Το Συμβούλιο, υιοθετώντας την παραπάνω οδηγία, έχει αναγνωρίσει πρότασεις της Επιτροπής, την αναγκαιότητα θέσπισης ενός οργάνου προσαρμοσμένου στις ιδιαιτερες συνθήκες της αγροτικής παραγωγής των διαμερισμάτων. Η ανάπτυξη της τοπικής τους παραγωγής μπορεί να τα καταστήσει εμπορικές και βιομηχανικές πλατφόρμες ανάμεσα στην Ευρώπη και τις άλλες ηπείρους.

Ανάλογη σε περιεχόμενο υπήρξε και η ομιλία του Γάλλου πρωθυπουργού Ζακ Σιράκ στη γενική συνέλευση της γαλλικής Γουϊάνας, τον Απρίλιο του 1987, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης που πραγματοποιήθηκε στην Κοινότητα της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, καθώς και εξαιτίας της σύναψης εμπορικών συμβάσεων μεταξύ Κοινότητας και χωρών ΑΚΕ (Αφρικής, Καραϊβικής, Ειρηνικού) στο πλαίσιο των συνθηκών Λομέ. Οι δε εμπορικές σχέσεις μεταξύ υπερπόντιων διαμερισμάτων και γειτονικών χωρών ΑΚΕ στηρίζονται στην αρχή της ελεύθερης πρόσβασης χωρίς υποχρέωση αμοιβαιότητας. Έτσι, τα προϊόντα των υπερπόντιων διαμερισμάτων ανταγωνίζονται στην κοινοτική αγορά αυτά των χωρών ΑΚΕ, τα οποία έχουν σημαντικά κατώτερο κόστος παραγωγής.

ησε εκεί συνοδευόμενος από υπουργικό κλιμάκιο³. Τόνισε ιδιαίτερα τη σημασία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς του '92, την ανάγκη ενσωμάτωσης των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων σ' αυτήν και την προσπάθεια συνεπώς της κυβέρνησής του να αναγνωριστούν οι ιδιαιτερότητες των περιοχών αυτών από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Βαρύτητα θα δοθεί, όπως υποσχέθηκε, στο αίτημα για αναδιαπραγμάτευση των συνθηκών ανταγωνισμού, χωρίς την οποία το άρθρο 227 παραγρ. 2 συνθ. ΕΟΚ

Η γαλλική κυβέρνηση αποδίδει εύλογα τεράστια σημασία στη βάση Κουρού. Οι γαλλικές επενδύσεις για το διάστημα 1991 - 1995 ανέρχονται στο ύψος των πέντε δισεκατομμυρίων φράγκων για τη συντήρηση των δραστηριοτήτων.

Σημειώτεον ότι οι δραστηριότητες αυτές καλύπτουν το 50% της παγκόσμιας αγοράς.
Παρόλες τις δαπάνες για κατασκευή έργων υποδομής, στην πόλη του Κουρού παρουσιάζεται οξύτατη η αντίθεση μεταξύ διαστημικού ελ ντεράντο και τεράστιας φτώχειας.

στερείται κάθε σημασίας. Να σημειώθει επιπλέον ότι η πρωθυπουργική επισκεψη δείχνει το μέτρο της σημασίας που αποδίδουν οι υποψήφιοι για τις προεδρικές εκλογές στα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα⁴.

Η μεγαλύτερη πηγή ανησυχίας και αιτία ταυτόχρονα των επισημων επισκέψεων αφορούσε το μέλλον της διαστημικής βάσης του Κουρού, που βρίσκεται στο έδαφος της γαλλικής Γουϊάνας. Το 1987 η ασφάλεια της βάσης διέτρεξε κινδυνό λόγω του μεγάλου κύματος προσφύγων από τη γειτονικό Σουρινάμ, εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου στη χώρα αυτή

Η γαλλική κυβέρνηση αποδίδει εύλογα τεράστια σημασία στη βάση Κουρού. Οι γαλλικές επενδύσεις για το διάστημα 1991 - 1995 ανέρχονται στο ύψος των πέντε δισεκατομμυρίων φράγκων για τη συντήρηση των δραστηριοτήτων της Κοινότητας, ως σύνολο πια, υπάρχει και η εσωτερική πραγματικότητα της οργάνωσης και διοίκησης των εδαφών αυτών και, βεβαίως, το ζήτημα των σχέσεών τους με τις αντιστοιχίες μητροπόλεις.

φράγκων για τη συντήρηση των δραστηριοτήτων. Σημειώτεον ότι οι δραστηριότητες αυτές καλύπτουν το 50% της παγκόσμιας αγοράς.

Παρόλες τις δαπάνες για κατασκευή έργων υποδομής, στην πόλη του Κουρού παρουσιάζεται οξύτατη η αντίθεση μεταξύ διαστημικού ελ ντεράντο και τεράστιας φτώχειας⁵.

Σημαντικά ποσά όμως επενδύει από το 1984 και μετά και η βρετανική κυβέρνηση στα νησιά Φώκλαντ⁶. Έχοντας αποκτήσει από το 1985 το δικαίωμα αγοράς γης που άλλοτε ανήκε σε απόντες μεγαλοϊδιοτήτες, οι γηγενείς Κέλπερς (2.000 κάτοικοι σήμερα) θεωρούνται οι πλουσιότεροι άνθρωποι στο ημισφαίριο. Σημαντικές βελτιώσεις στην υποδομή σύντομα θα φτάσουν στο όριο διεξαγωγής ερευνών για πετρέλαιο.

Επιπλέον, η βρετανική κυβέρνηση δαπάνησε ένα δισεκατομμύριο δολαρία κατά το διάστημα 1984 - 85 για δημιουργία στρατιωτικής βάσης στην οποία διατηρείται στρατός.

Η διοικητική οργάνωση των γαλλικών υπερπόντιων κτήσεων

Εκτός από την ενδεχόμενη ευρωπαϊκή φυσιογνωμία των υπερπόντιων κτήσεων της Κοινότητας, ως σύνολο πια, υπάρχει και η εσωτερική πραγματικότητα της οργάνωσης και διοίκησης των εδαφών αυτών και, βεβαίως, το ζήτημα των σχέσεών τους με τις αντιστοιχίες μητροπόλεις.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία θα παρουσιάσουμε μία εικόνα σχετικά με την διοίκηση των γαλλικών υπερπόντιων διαμερισμάτων (D.O.M.), εδαφών και κτήσεων (P.T.O.M.).

Σύμφωνα με το γαλλικό Σύνταγμα του 1958 (άρθρο 72 παραγρ. 1) τα γαλλικά D.O.M. (Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, Γουϊάνα και Ρεϊνίόν) αποτελούν υπερπόντιες εδαφικές ενότητες σε επίπεδο νομού.

Τα T.O.M. της Γαλλικής Δημοκρατίας (Νέα Καληδονία, γαλλική Πολυνησία, νησιά Βάλλις και Φουτούνα, γαλλικές περιοχές νοτίου ημισφαίριου και Ανταρκτικής) έχουν, σύμφωνα με το άρθρο 74, ιδιαίτερη οργάνωση λαμβανομένων υπόψιν των ειδικών συμφερόντων τους στο σύνολο των συμφερόντων της Γαλλικής Δημοκρατίας. Αυτή η οργάνωση ορίζεται και μεταβάλλεται με νόμο με τη συγκατάθεση της τοπικής γενικής

συνέλευσης. Τόσο τα D.O.M. όσο και τα T.O.M. (άρθρο 72 παραγρ. 2) διορκούνται ελεύθερα από εκλεγμένες συνελεύσεις και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

Προβαίνοντας σε ερμηνεία του όρου "διοικούνται ελεύθερα" το Συνταγματικό Δικαστήριο αποφάσισε το 1983 ότι: για να έχει ελεύθερη διοίκηση, ένα T.O.M. πρέπει να έχει εκλεγμένη γενική συνέλευση με αποφασιστικές αρμοδιότητες. Ακόμη, ότι η αρχή της ελεύθερης διοίκησης και της ισότητας δεν καταστραγούνται από τον διορισμό Υπατου Αρμοστή επιφορτισμένου με την άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας.

Έτσι, στη διοικητική οργάνωση της γαλλικής Πολυνησίας, της Νέας Καληδονίας, των νησιών Βάλλις και Φουτούνα, της Μαγιόττε και του Σαιν Πιέρ και Μικελόν παρατηρείται μία χαρακτηριστική δυαρχία: υπάρχει η γενική συνέλευση που απαρτίζεται από άμεσα αιρετούς αντιπροσώπους και εκπροσωπεί τον εντόπιο πληθυσμό και ο διορισμένος Υπατός Αρμοστής ο οποίος εγγύαται τη διοίκηση και τον νόμο και εκπροσωπεί το γαλλικό κράτος. Εξαίρεση αποτελούν οι γαλλικές περιοχές του νοτίου ημισφαίριου και της Ανταρκτικής επειδή δεν έχουν μόνιμο πληθυσμό και διορκούνται από διορισμένο ανώτατο αξιωματούχο με έδρα το Παρίσι.

Εμφανίζεται λοιπόν μια "κηδεμονία" του μητροπολιτικού κράτους του οποίου οι βουλές δεν εναρμονίζονται με αυτές του εντοπίου πληθυσμού ή τουλάχιστον με κάποιων τμημάτων του. Για παράδειγμα, στη Νέα Καληδονία (ιδιαίτερη περίπτωση λόγω των πολύ διαφορετικών τάσεων που χαρακτηρίζουν τους κατοίκους και τα πολιτικά κόμματα) υπήρξαν αντιδράσεις και αμφισβήτηση, ενώψει του δημοψηφίσματος του 1987, σχετικά με την ερμηνεία του όρου "ενδιαφερόμενοι πληθυσμοί" (το άρθρο 53 παραγρ. 3 του γαλλικού Συντάγματος ορίζει ότι: "Καμιά παραχώρηση, καμιά ανταλλαγή, καμιά πρόσκηση εδάφους δεν ισχύει χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων πληθυσμών").

Καθώς η συγκυρία ήταν κρίσιμη, αφού με το δημοψήφισμα καλούντο οι κάτοικοι της Νέας Καληδονίας να αποφασίσουν αν επιθυμούν την ανεξαρτησία ή τη διατήρηση του αυτόνομου καθεστώτος στο πλαίσιο της Γαλλικής Δημοκρατίας, οι σοσιαλιστές της Νέας Καληδονίας επέμεναν ότι ως "ενδιαφερόμενοι πληθυσμοί" πρέπει να νοούνται οι μόνιμοι κάτοικοι (πέ-

ραν των τριών ετών παραμονής) και όχι και οι δημόσιοι υπάλληλοι και στρατιωτικοί της Γαλλίας που βρίσκονταν εκεί με μετάθεση ή που είχαν ασκήσει προσωρινή υπηρεσία εκεί. Επεσήμαιναν ακριβώς το πόσο η συμπεριληψη και των παραπάνω κατηγοριών θα αλλοίωνε το αποτέλεσμα του κρίσιμου δημοψηφίσματος.

'Άλλα παραδείγματα αντιδράσεων και δυσαρμονίας μεταξύ μητροπολιτικής διοίκησης και υπερποντίων εδαφών: πρώτον, ο θόρυβος που προκλήθηκε πρόσφατα στο Σαιν Πιέρ και Μικελόν σχετικά με την απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου της Νέας Υόρκης για περιορισμό της ζώνης αλιείας στο αρχιπέλαγος αυτό υπέρ του Καναδά⁸. Οι κάτοικοι ξεσηκώθηκαν δυσπιστώντας για τις διαπραγματεύσεις Γαλλίας - Καναδά, φοβούμενοι ότι ζημιώνεται το ζωτικό τους συμφέρον, η αλιεία, στον βωμό της γαλλο-καναδικής φιλίας. Δεύτερον, το θέμα της απόφασης του Ανωτάτου Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου της Γαλλίας να δώσει άδεια εκπομπής στην ιδιωτική Antenne Reunion την ίδια στιγμή που απέρριψε το αίτημα της Tele Free Dom (την οποία διευθύνει ο πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης της Ρεϊνίόν Καμιλ Συντρ) για άδεια εκπομπής σε δώδεκα συχνότητες, δίνοντας άδεια για τρεις μόνο⁹. Σκοπός του Συμβουλίου είναι η ενίσχυση της ιδιωτικής τηλεόρασης πλάι στην κρατική RFO. Παρόμοιες άδειες ανακοίνωσε ότι θα χορηγήσει και στη Γουαδελούπη και Μαρτινικά. Ο πρόεδρος Συντρ απαντά με πειρατικές εκπομπές και έχει δώσει στον "αγώνα" του εναντίον των αποφάσεων της μητρόπολης προσωπικό χαρακτήρα.

Συμπεράσματα

1. Μία πλειάδα γεωγραφικών ενοτήτων, εγκατεσπαρμένες σχεδόν παντού στον πλανήτη, που συνδέονται κατά διαφόρους τρόπους με κράτη μέλη της Κοινότητας, συνιστούν σημαντικό γεωπολιτικό και γεωοικονομικό πλεονέκτημα τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την ίδια την Κοινότητα, αν ληφθεί υπόψη και το ευρύτερο πλαίσιο ενός έντονα ανταγωνιστικού διεθνούς περιβάλλοντος.

2. Η πολύ μεγάλη απόσταση που χωρίζει στις περισσότερες περιπτώσεις τα εδάφη αυτά από την ευρωπαϊκή μητρόπολη, αποτελεί επαρκή αιτία αναγνώρισης και απονομής ιδιαίτερου καθεστώτος σε αυτά, το οποίο να απο-

καθιστά το γεωγραφικό τους μειονέκτημα ως προς το σύνολο των οικονομικών τους σχέσεων, τόσο μέσα στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά όσο και μέσα στον υπόλοιπο κόσμο.

3. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να αποδοθεί στην ξεχωριστή πολιτιστική φυσιογνωμία και την πολιτικοδιοικητική εξάρτηση των εδαφών αυτών από τα κράτη μέλη με τα οποία συνδέονται, υπό το φως της ανάγκης για σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και παραδόσεων της Ευρώπης.

4. Μεγάλο βάρος αντικειμενικά προσδιδεται στα υπερπόντια γαλλικά εδάφη δεδομένων αφενός του ιδιαίτερου ρόλου της χώρας αυτής στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και αφετέρου της αναλογικά μεγάλης αξίας - πολιτικής και οικονομικής - που αντιπροσωπεύουν για τη χώρα αυτή αυτές οι περιοχές.

5. Όσο θα προχωρεί η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να ανταποκριθεί στη διεθνή και παγκόσμια αποστολή της, θα ανακαλύπτει όλο και περισσότερο το σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα που τα εδάφη αυτά συνιστούν για την επιτυχή εκπλήρωση της πολιτικής της ανά τον πλανήτη.

Υποσημειώσεις:

1) Document interne, sec (82) 585, Commission des Communautes Européennes, secretariat general, Bruxelles, le 2 Avril 1982.

2) Resume du memorandum du gouvernement français pour une meilleure insertion des D.O.M. dans la C.E.E., Nicos Yannis, Bruxelles, le 7 Mai 1987.

3) Le Monde, le 19 - 20 Avril 1987, M. Chirac souhaite une meilleure insertion economique des D.O.M. dans la Communaute Europeenne.

4) Le Monde, le 18 Avril 1987, M. Chirac en Guyane pour une visite d'inspection.

5) L'état du monde, editions la découverte, 1992.

6) Time International, 15 June 1992, Fortress Falklands Strikes It Rich.

7) Le Monde, le 2 Mai 1987, Quelles "populations interessees";

8) Le Monde, le 1er aout 1992, A Saint - Pierre et Miquelon les élus refusent un "permis de pecher à points".

9) Le Monde, le 30 Juillet 1992, Le C.S.A. face aux problemes politico - televisuels des D.O.M.

ΠΟΙΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΗ;

**Η Αντιπροσωπευτική
Δημοκρατία και ο Ρόλος
του Συμβουλίου της Ευρώπης**

'Αρθρο του Jean - Pierre Masseret*
αποκλειστικά για
την "Ευρωπαϊκή Έκφραση".
Μετάφραση από τα γαλλικά

1. Μια "Μεγάλη Ευρώπη" για τη Δημοκρατία, την Ειρήνη και την Ευημερία

Ποιος Ευρωπαίος δεν ονειρεύεται τη δημιουργία μίας μεγάλης, ειρηνικής και ενοποιημένης Ευρώπης, όπου η δημοκρατία και το κράτος του νόμου θα συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο και στην ενίσχυση των πολιτιστικών δεσμών;

Από την ιστορία, ωστόσο, έχουμε διδαχθεί κάπι πολύ διαφορετικό. Μια Ευρώπη, δηλαδή διαταραγμένη από εμφυλίους και παγκοσμίους πολέμους, βορά σε ηγεμονιστικές επιθυμούλες και δικτατορίες. Σήμερα όμως, που οι ιστορικές συνθήκες έχουν αλλάξει, μήπως πλησιάζει η σπιγμή για να πραγματοποιηθεί το όνειρο;

Με την οργάνωση της δυτικής, βόρειας και νότιας περιοχής της Ευρώπης στο πλαίσιο της Κοινότητας, της ΕΖΕΣ και άλλων δομών, έχει δημιουργηθεί μια υπέρβαση της ίδιας της ευρωπαϊκής ιστορίας και ένας οικονομικός, κοινωνικός και πολιτιστικός υπερεθνικός χώρος.

Ο χώρος αυτός διαθέτει τα χαρακτηριστικά της ευημερίας, της οργάνωσης και της ισχύος του και αναμφίβολα γοητεύει. Στο κατώφλι του η συντριβή του κομμουνιστικού συνασπισμού έχει απελευθερώσει έναν άνεμο ελπίδας, έχει ανοίξει το δρόμο στο δημοκρατικό πλουραλισμό. Την ίδια σπιγμή όμως έχει αφήσει και υποδουλωμένες συνειδήσεις, διστακτικές ακόμη για το μέλλον, καταστροφικές οικονομίες, κοινωνικές

και βιομηχανικές συνθήκες, ετοιμοπόλεμες μειονότητες. Όλα αυτά ενώνονται σε ένα εκρηκτικό μείγμα, το οποίο το Συμβούλιο της Ευρώπης αναλαμβάνει να εκτονώσει και να σχηματοποιήσει. Αυτό λοιπόν το τμήμα της Ευρώπης, σε αντίθεση με το άλλο, παρουσιάζεται κομματισμένο, αναζητεί τον εαυτό του με όνειρα, αλλά και με φόβους.

Προκύπτει το ερώτημα: μπορούν αυτά τα δύο τμήματα της Ευρώπης να αποτελέσουν ένα;

Παρ' όλη τη σημερινή της πολυδιάσπαση, η Ευρώπη διαθέτει ρίζες και κοινά θεμέλια, έναν κοινό πολιτισμό - βάθρο κάθε οράματος για το μέλλον της.

Αν θέλουμε οι Ευρωπαίοι να ζουν ειρηνικά, αν θέλουμε οι Ευρωπαίοι να προχωρήσουν και να μοιραστούν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική πρόοδο, αν θέλουμε να διασφαλιστούν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες, αν θέλουμε η Ευρώπη να αυτοκαθοριστεί και να πάρει τη θέση της στην παγκόσμια οργάνωση, η Μεγάλη Ευρώπη πρέπει να αποτελέσει το νέο θεσμικό πλαίσιο και το σύνολο της κοινής πολιτικής, με σεβασμό των ιδιαιτερών συμφερόντων των κρατών και των εθνών της.

* O Jean - Pierre Masseret γεννήθηκε στις 23 Αυγούστου 1944. Είναι γερουσιαστής της Μοζέλ (αντιπρόεδρος της σοσιαλιστικής ομάδας), μέλος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης (αντιπρόεδρος της σοσιαλιστικής ομάδας), μέλος της ΔΕΕ (αντιπρόεδρος της σοσιαλιστικής ομάδας) και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος.

2. Οι Βάσεις της Μεγάλης Ευρώπης: Πολιτισμός, Γεωγραφία, Δημοκρατία

Η πορεία προς τη Μεγάλη Ευρώπη στηρίζεται σε τρεις ουσιαστικούς παράγοντες: την πολιτιστική συγγένεια, τον κοινό γεωγραφικό χώρο και την κοινή αντίληψη περί δημοκρατίας και κράτους δικαιου.

α) Πολιτιστική συγγένεια

Το στοιχείο αυτό αναδειχθήκε με την αναγέννηση των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης μετά το τέλος της επιβεβλημένης επί δεκαετίες αυταρχικής ομοιομορφίας. Το συναίσθημα ότι οι Ευρωπαίοι ανήκουν σε ένα πολιτιστικό σύνολο με βάση την ανθρωπιστική και θρησκευτική τους παράδοση, είναι σήμερα τόσο ισχυρό, ώστε να μιλάμε για κοινή παράδοση όλων των ευρωπαϊκών κρατών.

β) Ομογενής γεωγραφικός χώρος

Η πολιτιστική συγγένεια δεν αποτελεί από μόνη της επαρκές κριτήριο. Την ίδια παράδοση συμμερίζονται και οι ΗΠΑ, κυρίως δε ο Καναδάς. Η γεωγραφία έρχεται επομένως στο προσκήνιο.

Το ευρωπαϊκό σύνορο αρχίζει από τον Ατλαντικό (περιλαμβάνονται ασφαλώς το Ήνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία), αλλά στα ανατολικά δεν διακρίνεται εύκολα από την Ασία. Υιοθετώντας τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, μέλη της ευρωπαϊκής οικογένειας αποτελούν τα κράτη που έχουν επιλέξει αποφασιστικά την Ευρώπη και έχουν δημοκρατικό καθεστώς.

Η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Τσεχοσλοβακία αποτελούν ήδη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Αλβανία, η Κροατία, η Εσθονία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ρουμανία, η Ρωσία και η Σλοβενία έχουν το καθεστώς των ειδικά προσκεκλημένων μελών στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του οργανισμού αυτού. Εκτός δε από την Αλβανία και τη Ρωσία, τα άλλα κράτη έχουν υποβάλει και αιτηση προσχώρησης σε αυτόν.

Αιτήσεις για απονομή καθεστώτος ειδικού προσκεκλημένου έχουν υποβάλει η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, η Λευκορωσία, η Μολδαβία και η Ουκρανία, τις οποίες εξετάζει αυτή τη στιγμή η Κοινοβουλευτική Συνέλευση. Το καθεστώς αυτό, που αποτελεί το ενδιάμεσο στάδιο πριν από την προσχώρηση στο Συμβούλιο της Ευρώπης, απονέμεται, σύμφωνα με τον κανονισμό, σε κράτη τα οποία "εφαρμόζουν την τελική πράξη του Ελσίνκι της 1ης Αυγούστου 1975 και τις συμφωνίες που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΑΣΕ, καθώς και τα δύο σύμφωνα των Ηνωμένων Εθνών της 16ης Δεκεμβρίου 1966 για τα πολιτικά δικαιώματα και για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα".

γ) Κοινή αντίληψη περί δημοκρατίας

Αυτή η αντίληψη συνοψίζεται στην παραδοχή του δημοκρατικού και πλουραλιστικού καθεστώτος διακυβέρνησης (είτε συγκεντρωτικού, είτε ομοσπονδιακού τύπου), που βασίζεται στο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αυτή η παραδοχή αποτελεί εξάλλου και τη βάση οργάνωσης του παλαιότερου ευρωπαϊκού οργανισμού, του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο κατά την εποχή του διπολισμού συγκέντρωνε μόνο τις χώρες της δυτικής Ευρώπης, αλλά σήμερα ανοίγει τις πύλες του σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, με την προϋπόθεση ότι τηρούν τους ακόλουθους όρους: υιοθέτηση Συντάγματος που εγγυάται τα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, ελευθερία εκφρασης όλων των πολιτικών ρευμάτων, ελεύθερες εκλογές, εγκαθίδρυση κράτους δικαιου.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί λοιπόν τη μοναδική Συνέλευση πού είναι ικανή να ενώσει όλα τα ευρωπαϊκά κράτη και αυτό είναι πολύ σημαντικό.

3. Το Ευρωπαϊκό Ψηφιδωτό

Πολλοί Ευρωπαίοι πράγματι επιθυμούν τη δημιουργία της Μεγάλης Ευρώπης. Δεν μπορούν όμως να κατανοήσουν τις διαφορές μεταξύ των ευρωπαϊκών οργανισμών που εκφράζουν τα συμφέροντα της Ευρώπης.

Το ευρωπαϊκό ψηφιδωτό αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα των Δώδεκα, την ΕΖΕΣ, τον ΟΟΣΑ, την ΔΕΕ, το NATO (το οποίο αναπτύσσει επίσης δράση στις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης, στο πλαίσιο του COCONA).

Πρέπει να προσθέσουμε ακόμη, τους περιφερειακούς οργανισμούς όπως η Μπενελούξ, το Συμβούλιο των βορείων χωρών, το σύνολο των χωρών της Βαλτικής, η Πενταγωνική (Αυστρία, Ιταλία, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία), η Επιτροπή Συνεργασίας των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης (Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχοσλοβακία) και η Συμφωνία των κρατών της Μαύρης θάλασσας.

Η δε ΔΑΣΕ, η οποία καλύπτει όλα σχεδόν τα κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου και με την οποία συνδέονται και πέντε ασιατικές δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ (Καζακστάν, Κιργισία, Τατζικιστάν, Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν), καθώς και οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, πρόκειται να δημιουργήσει στους κόλπους της μία κοινοβουλευτική συνέλευση που έρχεται να προστεθεί στο ήδη πολύπλοκο ευρωπαϊκό πολιτικό τοπίο.

Αυτή η ποικιλία και η διαφορετικότητα αποτελεί συγχρόνως δείγμα δύναμης και αδυναμίας: δύναμης, καθώς οι υπάρχοντες θεσμοί ανταποκρίνονται σε ιστορικά προσδιορισμένες ανάγκες: αδυναμίας, καθώς τείνουν να επιβραδύνουν κάθε εξέλιξη, επειδή

επιθυμούν τη διατήρηση των προνομίων τους, τα οποία θεωρούν πρωτεύοντα.

Η διασπορά αυτή στο όνομα της ασφάλειας ενισχύει τις ΗΠΑ, που επιθυμούν να συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές διαβουλεύσεις, ώστε να εμποδίζουν την ανάδειξη μιας καθαρά ευρωπαϊκής βούλησης. Στις διαπραγματεύσεις της ΓΣΔΕ, για παράδειγμα, οι ΗΠΑ με ικανότατους χειρισμούς οδηγούν τους Ευρωπαίους προς υλικούς στόχους και προς εσωτερικές συγκρούσεις και διαιρέσεις.

Αν προσθέσουμε στο θεσμικό μωσαϊκό και τα πολιτικά προβλήματα, όπως τη βούληση των ΗΠΑ να διατηρήσουν τον αρχηγικό τους ρόλο, τη φροντίδα της Ρωσίας να διατηρήσει το προνόμιο του παγκόσμιου διαλόγου, τη διασπορά του πυρηνικού εξοπλισμού της πρώην ΕΣΣΔ, το ρευστό σύνορο Ευρώπης - Ασίας, το ζήτημα των συνόρων και ιων μειονοτήτων, τις οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες, καταλαβαίνουμε πόσο οι δυσχέρειες εμποδίζουν την πορεία προς τη Μεγάλη Ευρώπη.

Αυτές οι απειλητικές δυσχέρειες πρέπει να ξεπεραστούν όσο το δυνατόν συντομότερα. Η δημιουργία ενός λειτουργικού πολιτικού σχεδίου με ίση κατανομή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των κρατών και ενός θεσμικού πλαισίου για τη συγκρότηση κοινής πολιτικής, προκύπτει ως αδήριτη αναγκαιότητα.

4. Οι Θεσμοί της Μεγάλης Ευρώπης

Είναι πολύ δύσκολο να οικοδομήσουμε έναν οργανισμό που θα καλύπτει όλες τις ευρωπαϊκές χώρες με αποστολή να ορίζει και να συντονίζει την κοινή πολιτική τους.

Υπάρχουν, ωτόσο, τρεις θεσμοί που μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά σε ένα τέτοιο εγχείρημα:

- 1) η ΔΑΣΕ,
- 2) η Ευρωπαϊκή Κοινότητα,
- 3) το Συμβούλιο της Ευρώπης.

5. Το Συμβούλιο της Ευρώπης ως Ενοποιητικός Μηχανισμός για την Πανευρωπαϊκή Συνεργασία

Για τη συνεργασία μεταξύ της Ευρώπης των Δώδεκα και των χωρών της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, απαιτείται κατ' αρχήν ένα κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο και κα-

τάλληλες μέθοδοι για μια εύκαμπτη διαχείριση. Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι έτοιμα να ανταποκριθεί όσον αφορά πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα, αλλά και προβλήματα σε τεχνικό επίπεδο.

Πρόσφατα έγιναν κάποιες προσπάθειες μαδοποίησης των χωρών σε ζώνες, με κριτήρια τη γεωγραφία, την ιστορία και τις πρακτικές ανάγκες. Αυτές οι κατασκευές αποτελούν ένα ενδιάμεσο στάδιο για τη δημιουργία της Μεγάλης Ευρώπης. Τέτοια σχέδια ωστόσο, αν πολλαπλασιαστούν, θα αποτελέσουν ενδεχομένως εμπόδιο στην εξέλιξη της Ευρώπης: γι' αυτό η ανάγκη να εγγραφούν σε ένα πανευρωπαϊκό πλαίσιο, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, προκύπτει επιτακτική.

Μια πολιτική πρωτοβουλία σε επίπεδο κορυφής, μια κυριαρχητική πολιτική βούληση είναι αναγκαία. Είναι επειγον να συγκληθεί Διάσκεψη των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των χωρών και να εκπροσωπηθεί στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ώστε η αφετηρία του νέου ευρωπαϊκού οργανισμού να έχει πανευρωπαϊκή βάση.

6. Η Θέση των Εθνικών Κρατών, των Εκπροσώπων των Εθνικών Κοινοβουλίων και της Δημοκρατίας

Κανένας λαός στην Ευρώπη δεν επιθυμεί τη διάλυση της χώρας του. Οι λαοί δε που πρόσφατα έγιναν κύριοι της τύχης τους, ενδιαφέρονται περισσότερο για την οικονομική τους ανάπτυξη, παρά για την ενσωμάτωσή τους σε ένα υπερεθνικό σύνολο. Δεν είναι σε θέση να ακολουθήσουν τη διαδικασία εμβάθυνσης που έχουν αναλάβει οι Δώδεκα. Προσδοκούν μάλλον τη δημιουργία πλούτου, γι' αυτό και υπολογίζουν σημαντικά στην οικονομική ενίσχυση από την Κοινότητα, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

Βέβαια, το οικονομικό ζήτημα δεν σκιάζει τους πολιτικούς στόχους, αφού κιόλας έχει αποδειχθεί ότι μια Ευρώπη στηριζόμενη μόνο σε εμπορικές ανταλλαγές είναι καταδικασμένη να αποτύχει.

Παραμένει λοιπόν ζωτική η αναγκαιότητα να εκπονηθεί ένα πολιτικό σχέδιο, το οποίο σαν τέτοιο δεν μπορεί να αποκλείσει τους εθνικούς αντιπροσώπους, φορείς της εθνικής κυριαρχίας των λαών τους. Θα χρειαστεί η λήψη μέτρων σε επίπεδο εθνικών κρατών και

κοινοβουλίων. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι προνομιακός τόπος για να ακουστεί η φωνή των εκπροσώπων των εθνικών κοινοβουλίων.

Για μια ακόμη φορά, το Συμβούλιο της Ευρώπης προβάλλει ως ο πλέον κατάλληλος θεσμός για την ανάληψη των πρωτοβουλιών, την εκτέλεσή τους και τον έλεγχο της νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής.

Επειδή είναι αποδειγμένα δύσκολο να λειτουργήσει μια Κοινότητα τριανταπέντε κρατών και επειδή εξ ορισμού κάθε κοινοβουλευτική πρόταση δημιουργεί ροπή για κριτική, είναι απαραίτητη η καθιέρωση της αρχής της επικουρικότητας.

Για παράδειγμα, στους τομείς της υγείας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της επικοινωνίας και του πολιτισμού, τομείς που αφορούν άμεσα τους πολίτες της, η Μεγάλη Ευρώπη θα επεμβαίνει μόνο στο βαθμό που τα κράτη δεν μπορούν μόνα τους να καλύψουν.

Χρειάζεται επιπλέον η ενίσχυση του θεσμού της αντιπροσωπευτικότητας και η ανάπτυξη της συμμετοχικής δημοκρατίας, καθώς και ενίσχυση του ρόλου των εθνικών κοινοβουλίων και των οργανωμένων ενώσεων των πολιτών.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης βρίσκεται στο κέντρο καὶ iαυτής της προβληματικής. Υπό την αιγιδα του, για παράδειγμα, έγιναν στη Βουδαπέστη το Μάιο του 1991 εκτενείς συζητήσεις σχετικά με τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

Συμπεράσματα

1. Περισσότερο από προτάσεις για δημιουργία νέων οργανισμών, χρειάζεται μια πραγματική προσπάθεια, ιδιαίτερα σήμερα που η νέα Ευρώπη ως πολιτικό, γεωγραφικό και πολιτιστικό σύνολο αποδεσμεύει μεγάλο δυναμισμό.

2. Ο συντονισμός των ενεργειών όλων όσων εργάζονται για την πανευρωπαϊκή συνεργασία, αποτελεί τον πρώτο στόχο.

Συντονισμός σημαίνει, αφενός τη συγκέντρωση όλων των στοιχείων που απαρτίζουν το ευρωπαϊκό ψηφιδωτό, αφετέρου τη μορφοποίηση του χώρου της Μεγάλης Ευρώπης της δεκαετίας του '90. Κατάλληλο όργανο για να αναλάβει τέτοια πρωτοβουλία είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης στο πλαίσιο της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, του οποίου τα εθνικά κοινοβούλια μέσω των αντιπροσώπων τους θα ασκούν το νόμιμο δημοκρατικό έλεγχο. Το Συμβούλιο της Ευρώπης καλείται να υιοθετήσει αυτή τη δομή και τον τρόπο λειτουργίας.

3. Διατυπώνουμε λοιπόν τις ακόλουθες προτάσεις:

A) Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης διατηρώντας προνομιακές σχέσεις με τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης πρέπει να εργαστεί με κατεύθυνση τις ανάγκες και τους στόχους της Μεγάλης Ευρώπης.

B) Επιπλέον, η Συνέλευση καλείται:

a. να ενισχύσει τη ροή της πληροφόρησης των Εθνικών Κοινοβουλίων διαμέσου της Διάσκεψης των προέδρων των Κοινοβουλίων,

b. να βελτιώσει, χάρη στις δυνατότητες της διακοινοβουλευτικής συνεργασίας, το επίπεδο άσκησης δημοκρατικού ελέγχου από τα εθνικά κοινοβούλια,

c. να αναλάβει την πρωτοβουλία σύγκλησης των κοινοβουλευτικών Assises της Μεγάλης Ευρώπης, με σκοπό να απελευθερώσει τον δυναμισμό τους ενώπιον της μελλοντικής προοπτικής για την οργάνωσή της.

4. Οι κυβερνήσεις των κρατών καλούνται να διασφαλίσουν την καλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατία, κυρίως σε τοπικό επίπεδο, επωφελούμενες από τις δραστηριότητες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Το τελευταίο, από την πλευρά του, αναλαμβάνει να προάγει τη συμμετοχή των πολιτών στους τομείς των μέσων μαζικής επικοινωνίας, των τοπικών και περιφερειακών αρμοδιοτήτων και εξουσιών και τέλος, στον τομέα της συνεργασίας με ευρωπαϊκούς και διεθνείς μη κυβερνητικούς οργανισμούς.

RESUME

La marche vers la Grande Europe est rendue possible par trois facteurs essentiels: les affinités culturelles, un espace commun et une conception identique de la démocratie et de l'Etat de droit. Nombreux sont les citoyens en Europe qui souhaitent la réalisation de la Grande Europe mais qui ont du mal à percevoir clairement les différentes institutions qui s'expriment au nom des intérêts de l'Europe. Cette diversité est un signe de bonne santé et de faiblesse en même temps. Trois institutions peuvent prétendre à tenir un rôle prépondérant: la CSCE, la Communauté européenne et le Conseil de l'Europe. L'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe est un lieu privilégié offert aux élus des parlements nationaux pour faire entendre leur voix et faire prendre en compte leur travail. L'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe bénéficiant de relations privilégiées avec les pays de l'Europe centrale et orientale, doit développer le travail sur les besoins, les aspirations, dans les différents domaines de la Grande Europe.

ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ ΝΤΕΜΙΡΕΛ:

“Ο ρόλος της Ευρώπης στην αναγέννηση του Ισλάμ”*

* Το παρόν κείμενο είναι πρώτη δημοσίευση στην Ελλάδα της ομιλίας του **Τούρκου πρωθυπουργού Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ**, στο Νταβός της Ελβετίας, την 1η Φεβρουαρίου 1992. Κρίθηκε σκόπιμη η δημοσίευσή του με την ευκαιρία του παρόντος αφιερώματος γιατί θεωρούμε ότι η καλύτερη γνώση της επισημης και εκφραζόμενης προς τους Ευρωπαίους αντίληψη που η ίδια η Τουρκία έχει για το ρόλο της στην Ευρώπη, βοηθά να διαμορφώσει και η ίδια η Ελλάδα ως πλήρες μέρος αυτής που μετά Μάαστριχτ ενωμένης Ευρώπης μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τη γείτονα χώρα, τις ευρωπαϊκές και τις άλλες επιδιώξεις της και το μέγεθος της απειλής που αυτή συνιστά για τη σύγχρονη Ελλάδα.

Οι αλλαγές των τελευταίων ετών έδειξαν ότι η διεθνής σκηνή μετεβλήθη σημαντικά. Ο ψυχρός πόλεμος αποτελεί παρελθόν. Επειδή δεν ήταν ακριβώς πόλεμος, αλλά μάλλον μία ανήσυχη ειρήνη, ισως μας επιτρέπεται να πούμε ότι η "ψυχρή ειρήνη" αποτελεί παρελθόν. Σήμερα, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, ερχόμαστε αντιμέτωποι με τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε ένα ζεστό περιβάλλον για τη διεθνή ειρήνη.

Υπάρχουν φορές στην ιστορία που το χάσμα μεταξύ πραγματικού και επιθυμητού δεν φαντάζει τόσο αξεπέραστο. Η σημερινή εποχή μας δίνει τις ευκαιρίες να καταβάλλουμε τη σωστή προσπάθεια ώστε τα βήματά μας να είναι εποικοδομητικά.

Κάθε νέα ευκαιρία όμως κινδυνεύει από την αβεβαιότητα. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε ήρεμοι αλλά και πρόθυμοι όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με προκλήσεις. Πρέπει να δουλέψουμε σκληρά για να οικοδομήσουμε ένα περιβάλλον ασφάλειας και εμπιστο-

σύνης και για να διατηρήσουμε μία δημιουργική ατμόσφαιρα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να κάνουμε μία σοβαρή επισήμανση: ότι η απειλή και ο τρόμος, τα δύο δηλ. αχώριστα στοιχεία της μεταπολεμικής παγκόσμιας τάξης μπορεί να συνεχίσουν να υπάρχουν, παίρνοντας βεβαίως άλλες μορφές. Η ανάδυση του ισλαμικού φονταμενταλισμού σε κάποιες μουσουλμανικές χώρες, έχει συχνά χαρακτηρισθεί ως τέτοια μορφή.

Στην πραγματικότητα όμως, το φαινόμενο αυτό δεν είναι τίποτε άλλο από τη μεγιστοποίηση ενός κινήματος που υπήρχε ήδη στο περιθώριο της παγκόσμιας πολιτικής, εξαιτίας της ριζοσπαστικής του φύσης και το οποίο υπερκαλύπτετο από την απειλή του σοβιετικού κινδύνου για τη Δύση, όπως ακριβώς και άλλα εξιρεμιστικά κινήματα.

Από την άλλη μεριά, η αναγέννηση της θρησκείας είναι ένα σφαιρικό φαινόμενο. Οι τρόποι εκδήλωσής του διαφέρουν από θρησκεία σε θρησκεία και από χώρα σε χώρα. Είναι αλήθεια ότι την πιο οξεία μορφή της έχει λάβει σε μία μουσουλμανική χώρα αλλά οι εξελίξεις στο πρόσφατο παρελθόν, στην ιδιαίτερη χώρα έδειξαν ότι έχει ήδη ξεθυμάνει.

Με άλλα λόγια, αυτό που φαντάζει ως απειλή για τη νέα διεθνή τάξη, δεν είναι το Ισλάμ ως σύστημα πίστης αλλά μάλλον ως αντιδημοκρατικό μιλιταριστικό σύστημα το οποίο θα μπορούσε να βρει στήριγμα σε κάποιες χώρες στο περιθώριο της νέας αυτής τάξης.

Πράγματι, αρχές όπως η ελευθερία, η ισότητα, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δημοκρατία είναι αρχές που κανένα ευρύ σύστημα πίστης και καμία θρησκεία δεν αρνείται. Η Τουρκία έχει βιώσει στην ιστορία της τη συνύπαρξη της ισλαμικής πίστης με μία κοσμική πλουραλιστική δημοκρατία (secularism: σεκουλαρισμός).

Στη χώρα μου, όπου υπάρχει ισχυρή σεκουλαριστική παράδοση, η επιστροφή της θρησκείας έρχεται ως εμπειρία που ενισχύει την ατομική φιλανθρωπία χωρίς να διαταράσσει την κοινωνική τάξη. Η δημοκρατία μας υπήρξε ομαλή, ακόμη και όταν κατήργησε τις απαγορεύσεις και τους περιορισμούς στην προπαγάνδα των θρησκευτικών κομμάτων. Η Τουρκία αποτελεί το ζωντανό παράδειγμα συνύπαρξης Ισλάμ και δημοκρατίας. Ο ακρογωνιαίος λίθος του τουρκικού

σεκουλαρισμού είναι η ελευθερία πίστης και θρησκευτικής συνείδησης κάθε πολίτη.

Ο αντιδημοκρατικός λόγος του μιλιταριστικού φονταμενταλισμού βρήκε γόνιμο έδαφος σε κοινωνίες που υπέφεραν επί μακρόν από μονοκομματικά καθεστώτα. Κάθε κίνημα που αναδύεται στηριζόμενο στη θρησκεία ως κοινό παρανομαστή της καταπεζόμενης μάζας σε κοινωνίες όπου η αντιπολίτευση συνθλίβεται, τείνει να είναι μιλιταριστικό.

Θουμε από την τουρκική εμπειρία, καθώς μία δημοκρατική και σεκουλαριστική Τουρκία μπορεί δυνάμει να συνεισφέρει στις απόπειρες ολοκλήρωσης με τα υπάρχοντα και αναδύομενα κράτη στην περιοχή της.

Δεν ισχυρίζομαι ωστόσο ότι ο σεκουλαρισμός συνιστά εύκολη λύση. Άλλα αν η Δύση συνηγορεί υπέρ της Δημοκρατίας, τότε πρέπει να ζήσει με τις συνέπειές της, γνωρίζοντας ότι η δημοκρατική κατάκτηση του σεκουλαρισμού απαιτεί χρόνο. Κάθε μη δημοκρατικό κίνημα που προσποιείται ότι περιφρουρεί έναν ελλοχεύοντα κίνδυνο μπορεί να οδηγήσει σε μακροχρόνια πολιτική πόλωση. Σαν αποτέλεσμα, οι θρησκευτικές δυνάμεις καταδικάζονται σε τεχνητές και μη ρεαλιστικές πολιτικές θέσεις που συσσωρεύουν στο φονταμενταλισμό. Σε συνθήκες Δημοκρατίας όμως αυτά τα ουτοπικά οράματα θα μπορούσαν να έχουν εγκατειφθεί.

Στις πρώην κομμουνιστικές χώρες είναι επίσης εμφανής μία θρησκευτική αναγέννηση. Και εκεί η θρησκεία έρχεται να καλύψει το κενό που άφησε η κατάρρευση της ιδεολογίας. Επιπλέον, είναι πολύ σημαντικός παράγοντας υποστήριξης των ανθρώπων ώστε να υπομείνουν τη διάλυση, ψυχολογική και υλική. Πάνω απ' όλα όμως, η θρησκεία είναι πηγή ταυτότητας μάζα με την αφύπνιση της εθνικής συνείδησης.

Συναντάμε το φαινόμενο της θρησκευτικής αναγέννησης και στη Δύση. Φαίνεται ότι ο εθνικισμός, στο πλαίσιο της εμβάθυνσης της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της σταδιακής μεταβίβασης εξουσίας στα υπερθνικά όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, έχει οδηγήσει στην αυξανόμενη σημασία της θρησκείας, ως του μόνου παραδοσιακού δεσμού στην κοινωνία. Έτσι, φαίνεται ότι η "Χριστιανική Ευρώπη" αποτελεί κοινή παραδοχή σε ορισμένους κύκλους.

Δεν είναι καθόλου ρεαλιστικό να πιστεύουμε ότι αυτές οι αξίες που ορθώνονται ενάντια στην ιδεολογική και μιλιταριστική εξουσία του πρώην ανατολικού συνασπισμού και που υιοθετούνται πρόθυμα από τα πρώην κομμουνιστικά κράτη, είναι δυνατόν να προκαλέσουν αναταραχές σε άλλες χώρες από μερικά εξιρεμιστικά κινήματα γιατί απέχουν πολύ από το να μπορούν να προσφέρουν εναλλακτική λύση.

Η νέα πίεση για παγκοσμιοποίηση

Αυτό που φαντάζει ως απειλή για τη νέα διεθνή τάξη δεν είναι το Ισλάμ ως σύστημα πίστης αλλά μάλλον ως αντιδημοκρατικό μιλιταριστικό σύστημα το οποίο θα μπορούσε να βρει στήριγμα σε κάποιες χώρες στο περιθώριο της νέας αυτής τάξης.

Το ουσιαστικό πρόβλημα είναι η όντως δύσκολη μετάβαση από το μονοκομματικό σύστημα στην πλουραλιστική δημοκρατία σε πολλές χώρες του Νότου. Στο μουσουλμανικό κόσμο, η θρησκευτική αναγέννηση ως ζήτημα ταυτότητας προέκυψε από την αποτυχία των ιδεολογικών και μη ιδεολογικών καθεστώτων να ικανοποιήσουν τη μάζα.

Ιδίως ύστερα από ριζοσπαστικά ή επαναστατικά καθεστώτα, τα οποία απαρνούνται και περιφρονούν τον λαό και την κουλτούρα του, μπορεί να δημιουργηθεί κρίση ταυτότητας, εκεί όπου μερικές ομάδες προσπάθησαν να δώσουν λύση καταφεύγοντας σε θρησκευτικό φονταμενταλισμό. Σε κάποιο βαθμό, το φαινόμενο αυτό είναι αναπόφευκτο, όταν σε μία χώρα γίνονται ρεφορμιστικές και εκσυγχρονιστικές προσπάθειες.

Αντίθετα, η μουσουλμανική Τουρκία διαδήλωσε πενήντα χρόνια πριν ότι αυτή η μετάβαση μπορεί να γίνει χωρίς διαταραχή της κοινωνικής τάξης. Έχουμε πολλά να μά-

φέρνει τη Δύση (η οποία υπήρξε τόσο αποτελεσματική αντιμετώπιση της σοβιετικής απειλής) αντιμέτωπη με την ευθύνη να πείσει για το εγχειρημά της όσους επιθυμούν κάθε είδους μιλιταρισμό και ριζοσπαστισμό.

Θα ήταν αφελές να υποθέσουμε ότι μόλις πέσουν οι δικτατορίες, οι άνθρωποι θα εναγκαλισθούν αυτόματα τη Δημοκρατία. Οι άνθρωποι χρειάζονται υποστήριξη. Το να ζήσουμε μ' αυτά τα προβλήματα και κυρίως το να έχουμε τη θέληση να τα αντιμετωπίσουμε, αυτό είναι το πιο σημαντικό στοιχείο στην μεταψυχροπολεμική εποχή.

Το σοκ από τις εξελίξεις των τελευταίων ετών έφερε στην επιφάνεια μιλιταριστικές αντιδράσεις, από ξενοφοβία και υπερ - εθνικισμό στη Δυτική Ευρώπη μέχρι θρησκευτικό ριζοσπαστισμό σε άλλες χώρες. Κοινός παρανομαστής αυτών είναι το τραύμα που δημιούργησαν τα χωρίς προηγούμενο γεγονότα καθώς τρέφουν πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα μακράς διάρκειας.

Δεν διακρίνω λοιπόν καμία απόσταση να χωρίζει την πίστη μου από τη Χάρτα των Παρισίων. Σύμφωνα με το Ισλάμ, το οποίο έχει τις ίδιες ρίζες με τον Ιουδαϊσμό και Χριστιανισμό, ο άνθρωπος είναι το πιο σημαντικό δημιουργημα.

Κατά τη δική μου άποψη, το θέμα είναι ότι όλοι δείχνουν να παρατηρούν τα προβλήματα των άλλων, ενώ παραμελούν τα δικά τους. Αν και συμφωνώ ότι η σοβαρότητα των προβλημάτων ποικίλει από χώρα σε χώρα.

Δεν διακρίνω λοιπόν καμία απόσταση να χωρίζει την πίστη μου από τη Χάρτα των Παρισίων. Σύμφωνα με το Ισλάμ, το οποίο έχει τις ίδιες ρίζες με τον Ιουδαϊσμό και Χριστιανισμό, ο άνθρωπος είναι το πιο σημαντικό δημιουργημα.

Οι εξελίξεις στον κοινωνικό τομέα δεν είναι θέμα επιλογής. Πρέπει να τις αποδεχθούμε ως έχουν. Η Δημοκρατία είναι ο μόνος δρόμος για την ωριμότητα. Πρέπει να εμπιστευτούμε τη Δημοκρατία και το λαό και να περιμένουμε υπομονετικά ένα θετικό αποτέλεσμα, χωρίς να παραμελούμε την προσευχή μας.

“Europe's role in light of new Islamic Revival”

The revival of religion is a global phenomenon. Its manifestations vary according to religions and countries. It is true that the most acute form has taken place in a Muslim country, but the developments of the recent past in that country showed that it has already peaked out.

What is seen as a challenge to the new world order is not Islam as a belief system but rather an anti - democratic militancy which could find a support base in some countries in the margins of this new order.

In fact, values such as freedom, equality, human rights and democracy essentially harbour principles that no widely embraced belief system of religion denies; Turkey has set the example throughout its history with regard to Islam being fully compatible with secular pluralist democracy.

Militant fundamentalism has found the opportunity to introduce its antidemocratic discourse in societies long suffering under single party regimes. The essential problem is the difficult process of transition from single party regimes to pluralist democracy in many countries in the South.

I do not claim that secularism is an easy or short - term struggle. But, if the West advocates democracy it should live with its consequences, knowing full that the democratic achievements of secularism takes time.

In ex - communist countries a religious revival is also evident. There, too, religion fills the vacuum created by the collapse of ideology. Moreover, religion is very important in enabling these people to endure the sufferings of disintegration both psychological and material. But above all, religion serves as a source

of identity together with reawakening national consciousness.

We come across the phenomenon of religious revival even in the West. It seems that the retreating of nationalism within the framework of deepening integration and the gradual process of transferring power to supranational authorities in the EC have led to the increasing prominence of religion as the only traditional binding force of the society.

I do not see only discrepancy between the aims and ideals of the Paris Charter and my religion. According to Islam, which shares the same Abrahamic origin as Judaism and Christianity, man is created as a most dignified being. Besides, democracy is the only way to maturity. We have to put our trust in democracy and in people and patiently wait for a positive outcome, while not forgetting to pray.

The following is the speech of the Prime Minister of Turkey, Mr. Suleiman Demirel, in Davos, Switzerland. It is published in Greek for the first time.

Η Τουρκία και το Ευρωπαϊκό Όραμα

Θετική η μελλοντική συμμετοχή της στο όραμα της Ενωμένης Ευρώπης
Αρνητική η παρούσα πολιτικο-οικονομική δυναμική της στην προοπτική εμβάθυνσης
της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ε.Κ.)

Του Αλέξανδρου Γιαννή

Στην Ελλάδα οποιαδήποτε αναφορά γίνεται στις σχέσεις Τουρκίας - Ευρώπης συνηθίζεται να αντιμετωπίζεται είτε με καχυποψία είτε με ένα αισθήμα ευρωπαϊκής έπαρσης και κοινοτικής υπεροχής. Με αισθήμα ευθύνης και παρόλο τον κίνδυνο να παρεμπνευθώ διατυπώνω στο άρθρο αυτό μια εναλλακτική σκέψη που επιδιώκει να υπερβεί τις κυριαρχείς προσεγγίσεις στην Ελλάδα καθώς και τις γεωπολιτικές ισορροπίες που καταδυναστεύουν την Ευρώπη και παγιώνουν την εθνική αντιπαράθεση, υπονομεύοντας την ειρηνική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού πολιτισμού, όπως κραυγάλεια αποδεικνύει το παρελθόν και απειλητικά εμφανίζεται πάλι σήμερα.

Η Τουρκία ανήκει στην Ενωμένη Ευρώπη

Αρχικά πρέπει να προσδιορίσουμε το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης. Ύστερα πρέπει να προσεγγίσουμε την προοπτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ευρωπαϊκή Ένωση μετά το Μάαστριχτ). Μετά πρέπει να τοποθετήσουμε την Τουρκία στην ευρωπαϊκή διάσταση και τέλος να ανιχνεύσουμε τα οφέλη της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας για την Ευρώπη και την Ελλάδα.

1. Το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης

Το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης μετουσιώνεται στην ειρηνική συνύπαρξη των ευρωπαϊκών λαών. Γύρω στις 35 χώρες αριθμεί σήμερα η Ευρώπη, με μακριάνων και ταραγμένη ιστορία. Η πολιτιστική, πνευματική, τεχνολογική και οικονομική της εξέλιξη αναπτύσσεται σε όλη την Ευρώπη, με πολλές σημαντικές πόλεις και πόλεμα που αποτελούν την καρδιά της.

Ληφτης που συνοδεύει την παραδοσιακή ιδέα του έθνους κράτους αλλά παράλληλα διατήρησης και ενίσχυσης του σκληρού πυρήνα της εθνικής ιδέας που σηματοδοτεί η πολιτιστική διαφορετικότητα. Η παραγωγική συνύπαρξη των ευρωπαϊκών λαών στη νέα μεταεθνική προοπτική θεμελιώνεται στα επιτεύγματα του ευρωπαϊκού πνεύματος και στη σταθερή, όπως εκδηλώνεται σήμερα και στην Ανατολική Ευρώπη, βούληση να ενδυναμωθούν οι επιλογές που ενεργητικά αποδέχονται οι Ευρωπαίοι πολίτες.

Η επιλογή του σεβασμού του ατόμου ως της νευραλγικότερης απόληξης της κοινωνικής δράσης ανάγει την προστασία και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε θεμελιώδες έρεισμα της συνύπαρξης. Η κατοχύρωση της ελευθερίας της έκφρασης προστατεύει την πολιτιστική ανάπτυξη και πιστοποιεί την εμπιστοσύνη στην πολιτιστική διαφορετικότητα των ευρωπαϊκών λαών. Η δημοκρατική έκφραση των συλλογικών επιθυμιών και η συμμετοχή του πολίτη στην κοινωνία μέσα από τους αντιρροσωπευτικούς θεσμούς της ενισχύει την εμπιστοσύνη στους ενοποιητικούς μηχανισμούς της ευρωπαϊκής προστασίας. Η φιλελεύθερη οικονομία εξασφαλίζει στους Ευρωπαίους πολίτες την δυναμική και καθοριστική συμμετοχή τους στην Ενωμένη Ευρώπη και στις ευρωπαϊκές χώρες τα εχέγγυα της δυναμικής παρουσίας τους στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις.

2. Η προοπτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ευρωπαϊκή Ένωση)

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτέλεσε μεταπολεμικά αρχικά την έκφραση των

Στην κρίσιμη αυτή ώρα της εμβάθυνσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η εκδηλωμένη επιθυμία των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών, ακόμα και της Ελβετίας που δεν είναι μέλος του ΟΗΕ, να συμμετάσχουν ισόπαλα στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκαλεί μία κρίση ταυτότητας και στόχευσης στους κοινοτικούς εταίρους, όχι μόνο στους μηχανισμούς προσαρμογής στις νέες απαιτήσεις αλλά και στα γεωπολιτικά όρια και τις ισορροπίες που προσδιορίζουν και επηρεάζουν το εγχείρημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το όραμα όμως της Ενωμένης Ευρώπης, όπως τονιστήκε προηγουμένως, υπαγορεύει τη συμμετοχή όλων των ευρωπαϊκών κρατών συμπεριλαμβανομένης και της Ρωσίας, της Ουκρανίας, της Λευκορωσίας και των υπόλοιπων ευρωπαϊκών κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Η Ενωμένη Ευρώπη δεν είναι η συνένωση των δυτικοευρωπαϊκών χωρών και του καθολικισμού. Η ανάγκη υπέρβασης των παραδοσιακών γεωπολιτικών ισορροπιών ανάμεσα στις δυτικοευρωπαϊκές υπερδυνάμεις συναντά την ανάγκη άμβλυνσης και εξάλειψης της ιστορικής αντιπαράθεσης ανάμεσα στην καθολική δυτική Ευρώπη και την ορθόδοξη και σλαβική Ανατολική Ευρώπη. Εκτός συνεπώς από τη σημαντική για τα διεθνή δεδομένα συνένωση της οικονομικής δύναμης των ευρωπαϊκών κρατών που κυριαρχεί στην ευρωπαϊκή προοπτική, η πολιτική ενοποίηση στοχεύει στη διασφάλιση της ειρήνης στην ευρωπαϊκή ήπειρο, στην εξομάλυνση των τοπικών εντάσεων που πυροδοτούν οι παραδοσιακές ισορροπίες που εγκολπώνει η ήπειρός μας και

1. Την Τρίτη 5 Οκτωβρίου 1992 συνήλθε στα γραφεία του Ομίλου το νεοεκλεγέν Διοικητικό Συμβούλιο, που προήλθε από τις αρχαιρεσίες της 24ης Σεπτεμβρίου 1992. Στις αρχαιρεσίες αυτές εξελέγησαν οι παρακάτω κατά σειρά ψήφων προτιμήσεως:

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ: Νίκος Γιαννής, Κων. Ιθακήσιος, Νίκος Κουλούρης, Λύτρας Θόδωρος, Ελίνα Παπαθεοδώρου, Νίκος Δεσύπρης, Αγγελική Χριστοφορίδου, Μάικ Καπουάνο, Μάκης Αγγελόπουλος.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΜΕΛΗ: Τάκης Λιαργκόβας - Οικονομολόγος, επιστ. συνεργάτης ΕΚΕΜ, Ανδρέας Γουγάς - Φυσικός, Ερευνητής CERN, Κώστας Καπελλάκης - Δικηγόρος, Θόδωρος Παπαργυρίου - Ιατρός, Αλέξης Νικολαΐδης - Οικονομολόγος, Ράνια Σεργάκη - Παπαδογιάννη - Συμβολαιογράφος.

Έπειτα από πρόσκληση - πρόταση του Προέδρου του απελθόντος Δ.Σ. και πλειοψηφίσαντος συμβούλου Νίκου Γιαννή, το νεοεκλεγέν Δ.Σ. συγκροτήθηκε ομόφωνα σε σώμα, όπως παρακάτω:

Πρόεδρος Νίκος Κουλούρης, Δικηγόρος, Αιγινής 3, 11362 Αθήνα, τηλ. 88.12.098, 32.24.963.

Αντιπρόεδρος Νίκος Γιαννής, Δικηγόρος - Ειδικός επιστήμων για θέματα ΕΟΚ στη Βουλή των Ελλήνων, Σίνα 54, 10672 Αθήνα, τηλ. 36.24.703, 32.30.682.

Γεν. Γραμματέας Κων. Ιθακήσιος, Δικηγόρος - Πολιτικός επιστ. - Ειδικός συνεργάτης ΟΕΕΚ του ΥΠΕΠΘ, Σκουφά 52, 10672 Αθήνα, τηλ. 36.11.975, 97.18.643.

Ταμίας Μάικ Καπουάνο, Διερμηνέας - Επιχειρηματίας, Λ. Αλεξανδρας 18, 10682 Αθήνα, τηλ. 82.34.743, 88.21.522.

Μέλη: Μάκης Αγγελόπουλος, Οδοντιατρός, Ομήρου 51, 10672 Αθήνα, τηλ. 36.26.805, 36.41.220 □ Νίκος Δεσύπρης, Δικηγόρος, Αλεξιζάτου 57, 15669 Αθήνα, τηλ. 65.46.990, 77.54.571 □ Θόδωρος Λύτρας, Δικηγόρος, Αλατσάτων 25, 10446 Αθήνα, τηλ. 48.11.800, 36.41.141 □ Ελίνα Παπαθεοδώρου, Δικηγόρος, Αλ. Παναγούλη 34, 15773 Αθήνα, τηλ. 77.92.769, 36.46.289 □ Αγγελική Χριστοφορίδου, Δικηγόρος, Τρεμπεοίνας 28, 15452 Αθήνα, τηλ. 64.77.342.

Το νεοεκλεγέν Δ.Σ. απευθύνει θερμό χαρεπισμό στα μέλη του Ομίλου, υπόσχεται ότι θα βαδίσει στα χνάρια της επιτυχημένης πορείας του προηγούμενου Δ.Σ. και καλεί τα μέλη του Ομίλου να το πλαισώσουν για την επιτυχία των προσπαθειών του.

Το νέο Δ.Σ. κάλεσε τα μέλη του Ομίλου σε μια βραδιά - συνάντηση γνωριμίας στον "Βλαδιμῆρο" την Πέμπτη 22 Οκτωβρίου. Η έναρξη της περιόδου 1992 - 1993 του Ομίλου, την οποία θα σημαδεύσει η εγκαθιδρυση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς χωρίς σύνορα από την 1η Ιανουαρίου 1993, χαρακτηρισθήκε από πολλές υποσχέσεις του νέου "πληρώματος" του Δ.Σ. του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση, αλλά και άλλες ιδέες και απαιτήσεις των μελών, η αυστηρότητα των οποίων είναι σε όλους γνωστή. Καλή επιτυχία!

2. Το προεδρείο της εξέλεξε και η ιδρυτική ομάδα του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει το καταστατικό στη σύνοδο της 21ης Οκτωβρίου 1991. Επικεφαλής της Ιδρυτικής Ομάδας εξελέγη ο Νίκος Γιαννής και αναπληρωτές του οι Χ. Γκόρτσος και Γ. Κουμουσάκος. Τα υπόλοιπα μέλη της ιδρυτικής ομάδας είναι: Φάνης Αγγελόπουλος, Μάκης Αγγελόπουλος, Αλίνα Αλεξοπούλου, Ελένα Γεμελιάρη, Αλέξανδρος Γιαννής, Γιώργος Γιαννής, Αφροδίτη Γουγά, Γιώργος Δημαράκης, Χρήστος Ζουμπούλης, Κωνσταντίνος Ιθακή-

σιος, Μάικ Καπουάνο, Θόδωρος Λύτρας, Μένανδρος Μαρινάκης, Παναγιώτα Μπαλοπούλου, Κώστας Οικονομίδης, Σπύρος Οικονομίδης, Αντουανέτα Οικονομοπούλου, Γιάννης Παπαγεωργίου, Θόδωρος Παπαργυρίου, Γιάννης Παπαρηγόπουλος, Δημήτρης Παρασκευάς, Δημήτρης Τριανταφύλλου, Δημήτρης Τσικρικάς, Δημήτρης Χριστόπουλος και Κλεάνθης Ψάρρης.

3. To Art Ensemble στην Πεντέλη. Άλλη διάσταση στις δραστηριότητες του Ομίλου έδωσε η εκδήλωση - συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Έκφρασης στη συναυλία του Art Ensemble, που έγινε την Πέμπτη 16 Ιουλίου στο Μέγαρο Δουκίσσης Πλακεντίας στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Πεντέλης.

Ο βιολιστής Γιάννης Γεωργιάδης, μέλος της Ευρωπαϊκής Έκφρασης, μαζί με τους εξαίρετους καλλιτέχνες Διονύση Μαλούχο (πιάνο), Πάρι Αναστασιάδη (βιόλα), Δημήτρη Μαργιώτη (τσέλλα) και Γιάννη Παπαγιάννη (όμπος) εκτέλεσαν με μοναδική ευαισθησία, εκφραστικότητα και λυρισμό έργα Μότσαρτ (κουαρτέτο με όμπος, πιάνο κουαρτέτο) και Σούμαν (πιάνο κουαρτέτο), καθώς και τη σύνθεση για βιολί και πιάνο του νέου Έλληνα συνθέτη Γ. Παπαδημητρίου.

Απόλυτη προσήλωση του εκλεκτού ακροατηρίου, δροσερό και καταπράσινο περιβάλλον, μαγευτική μουσική με φόντο την υποβλητικά φωτισμένη πρόσοψη του Μεγάρου Πλακεντίας αποτέλεσαν το σκηνικό της βραδιάς.

Αυτή η εκδήλωση του Ομίλου έδωσε την ευκαιρία στα μέλη και τους φίλους μας να γνωρίσουν και να υποστηρίξουν τους εκλεκτούς συντελεστές, τους νέους ήλληνες μουσικούς που σταδιοδρομούν λαμπρά στο εξωτερικό, καθώς και το Φεστιβάλ Πεντέλης, το οποίο φιλόξενα μας υποδέχθηκε. Στη δεξιωση κοκτέιλ που ακολούθησε στη βεράντα του Μεγάρου ανταλλάξαμε τις εντυπώσεις μας και αρχίσαμε να σχεδιάζουμε ανάλογες εκδηλώσεις για το μέλλον. Την ευθύνη είχαν και άρα τα συγχαρητήρια για την επιτυχία της βραδιάς ανήκουν στην Ελίνα Παπαθεοδώρου και την Παναγιώτα Μπαλοπούλου

4. Ο Όμιλος Ευρωπαϊκή Έκφραση ανταποκρινόμενος στις επιταγές της επικαιρότητας διοργάνωσε με επιτυχία εκδήλωση - συζήτηση για τα μέλη του με θέμα "Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση: κρίση και προοπτικές". Η εκδήλωση αυτή έγινε την Τετάρτη 21 Οκτωβρίου 1992 και ώρα 19.00 στην αίθουσα εκδηλώσεων των γραφείων της ΕΟΚ στην Αθήνα (Βασ. Σοφίας 2). Εισηγητές ήταν οι οικονομολόγοι, μέλη του Ομίλου, Χρήστος Γκόρτσος και Αλέξης Νικολαΐδης.

5. Στις 30 Σεπτεμβρίου εξελέγη διοικούσα επιτροπή στην περιφερειακή οργάνωση του Ομίλου στην Καρδίτσα. Η σύνθεση της είναι: Ελευθερίου Κων. (πρόεδρος), Ευαγγελάκοπουλος Βασιλείος (αντιπρόεδρος), Μακρυνίκα Αντιγόνη (γεν. γραμματέας), Θεοδωράκος Κων. (ταμίας), Κολοφωτιάς Σωτήριος, Στάνας Σπύρου, Ντενησιώτης Ιωάννης (μέλη). Ήδη η Δ.Ε. της Καρδίτσας προγραμμάτισε μεγάλη εκδήλωση για τον Ιανουάριο 1993.

6. Πραγματοποιήθηκε στις 7 Νοεμβρίου 1992 οργανωτική σύσκεψη μελών του Ομίλου στη Θεσσαλονίκη, με την παρουσία μελών του Δ.Σ. από την Αθήνα, με σκοπό την ιδρυση περιφερειακής οργάνωσης στην πρωτεύουσα της Μακεδονίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΝΕΑ

του Ομίλου
Ευρωπαϊκή Έκφραση

To EY.P.O.NE, είναι πλέον πραγματικότητα

Οι ευρωπαϊκές οργανώσεις και η ελληνική νεολαία δείχνουν χωρίς ταλαντεύσεις το δρόμο του εκσυγχρονισμού

Σε μια περίοδο κατά την οποία η ίδεα της Ενωμένης Ευρώπης δοκιμάζεται σκληρά, ελληνικές οργανώσεις κυρίως νέων αποφάσισαν να συντονίσουν τις ενέργειές τους και να δημιουργήσουν σε μη κυβερνητικό επίπεδο έναν μόνιμο και σταθερό διαυλο επικοινωνίας της ελληνικής κοινωνίας και ιδιαίτερα της νεολαίας με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Ευρωπαϊκές Οργανώσεις

Η "Ομοσπονδία Ευρωπαϊκές Οργανώσεις - Ευρωπαϊκές Οργανώσεις Νέων Ελλάδος" (EYP.O.N.E.) είναι η οργανωμένη έκφραση αυτού του στόχου, η οποία συγκεντρώνει ήδη το ενδιαφέρον οργανώσεων νέων που εργάζονται στην Ελλάδα και έχουν ευρωπαϊκό προσανατολισμό.

Η ίδρυση συνεπώς, του EYPONE ανταποκρίνεται σε μία σημαντική κοινωνική και πολιτική αναγκαιότητα της εποχής μας. Παρά τα μεγάλα προβλήματα, η οικονομική και πολιτική ένωση της Ευρώπης αποτελεί την αδιαμφισβήτητη πορεία, την οποία η Γηραιά Ήπειρος καλείται να ακολουθήσει προκειμένου να εξασφαλίσει ευημερία για τους λαούς της και να καταλάβει τη θέση που της αρμόζει στο σύγχρονο κόσμο. Σ' αυτή την πορεία το EYPONE φιλοδοξεί να συμβάλλει με τις δικές του δυνάμεις στην αναβάθμιση της συμμετοχής των ελληνικών οργανώσεων νέων στις ευρωπαϊκές δομές και γενικότερα στην ενεργητικότερη παρουσία της ελληνικής κοινωνίας και ιδιαίτερα της νεολαίας στις διαδικασίες της Ενωμένης Ευρώπης.

Με δεδομένη τη συμφωνία των κυριοτέρων πολιτικών δυνάμεων της χώρας στο στόχο της ευρωπαϊκής ένωσης και τη δυναμική συμμετοχή της Ελλάδος σ' θυτήν, η μεγάλη και μακρόπονη πρωτοβουλία την οποία αναλαμβάνει το EYPONE υπερβαίνει εκ φύσεως κομματικές σκοπιμότητες και στηρίζεται σε μια ευρεία κοινωνική συναίνεση. Για τη νέα Ομοσπονδία, η έκφραση αυτής της κοινωνικής συμφωνίας στη δραστηριότητά της αποτελεί κεντρικό καθήκον και βασικό χαρακτηριστικό της φυσιογνωμίας της, πολύ περισσότερο μάλιστα αφού η ίδεα της Ενωμένης

Ευρώπης και οι παραδόσεις του ελληνικού πολιτισμού συνιστούν ενιαίο σύνολο ιστορικών, φιλοσοφικών και πολιτικών αξιών.

Η ίδρυση του EYPONE ανταποκρίνεται επίσης στον κοινωνικό ρόλο και τα συμφέροντα της σημερινής νεολαίας. Δεν απευθύνεται μόνο στη γενιά η οποία θα κληθεί να ηγηθεί της Ενωμένης Ευρώπης, αλλά και στους ανθρώπους από τη δράση των οποίων θα εξαρτηθεί η έκβαση της κοινής διαδρομής των ευρωπαϊκών χωρών, η οποία σχεδιάζεται τώρα. Σε λίγα χρόνια οι σημερινοί νέοι θα είναι ακριβώς οι εκφραστές αλλά και οι αποδέκτες της κοινής οικονομικής, εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής της νέας Ευρώπης. Αυτός ο ρόλος τους είναι φανερό πως αρχίζει ήδη από τώρα.

Ειναι άλλωστε η γενιά που είχε την ευκαιρία να γνωρίσει την μετάβαση του κόσμου από την εποχή της διαιρέσης σ' αυτήν της συνεργασίας και φέρει δυνά-

μει την υποχρέωση όσο και το προνόμιο να την εκπροσωπήσει.

Το EYPONE θα αξιοποιήσει για το σκοπό αυτό όλα τα μέσα τα οποία θα επιτρέψουν τον συγχρονισμό των δραστηριοτήτων ιδιαίτερα της νεολαίας, οι οποίες συνδέονται με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην έγκαιρη ανταλλαγή πληροφόρησης, ιδέων και εμπειριών, την αποκατάσταση σχέσεων και συνεργασίας με ελληνικούς και διεθνείς επιστημονικούς και ερευνητικούς φορείς, την εκπόνηση μελετών και την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες των νέων.

Η Ομοσπονδία φιλοδοξεί να καταστεί ένας από τους κύριους παράγοντες διάδοσης των ιδεών της Ενωμένης Ευρώπης στην ελληνική κοινωνία και ιδιαίτερα στη νεολαία, όπως και του ελληνικού πολιτισμού στην Ευρώπη.

Η ίδρυση του EYPONE συμπίπτει με μια περίπλοκη φάση των εθνικών μας θεμάτων, η έκβαση των οποίων είναι φανερό ότι θα επηρεάσει την μελλοντική σχέση της χώρας μας με την Ευρώπη. Οι ποικίλες, συνεπώς, απειλές κατά της εθνικής μας ακεραιότητας είναι φυσικό και επιβεβλημένο ν' απασχολήσουν τη δράση της Ομοσπονδίας κατά τρόπο ο οποίος να ενισχύει τον σταθεροποιητικό και φιλειρηνικό ρόλο της Ελλάδας στη μείζονα περιοχή των ενδιαφερόντων της.

Σε κάθε περίπτωση, είναι βέβαιο ότι η Ελλάδα θα συνεχίσει ν' αποτελεί μία ευρωπαϊκή νησίδα ομαλότητας στον ταραγμένο κόσμο των Βαλκανίων. Η γεωπολιτική της άλλωστε θέση σε συνδυασμό με τον αμετακίνητο πλέον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της χώρας, μπορεί σταθερά να παρέχει στην ίδια και τους συμμάχους της την ευκαιρία προνομιακών σχέσεων συνεργασίας με τα γειτονικά - ομόδοξα και μη - έθνη, αφού εδώ θα συναντώνται και από εδώ θα διέρχονται πάντοτε οι πολιτισμοί δύο ηπείρων και πέντε θαλασσών.

Το EYPONE ιδρύθηκε και ξεκίνα. Έχει μπροστά του ένα δύσκολο έργο, αλλά και τους ανοιχτούς ορίζοντες της Ενωμένης Ευρώπης, που ιδιαίτερα η ελληνική νεολαία εγγυάται και υπόσχεται.

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ:

- Κίνηση Φοιτητών για την Ένωση της Ευρώπης (AEGEE)
- Ομίλος Ευρωπαϊκή Έκφραση
- Κίνηση Φοιτητών για την Ένωση της Ευρώπης (PATRA)
- Νέοι Ευρωπαίοι για την Ασφάλεια
- Euro Active Group (EOG)
- Board of European Students of Technology (BEST)
- Ευρωπαϊκή Λέσχη
- Ευρωπαϊκή Λέσχη Μακεδονίας - Θράκης
- Ελληνική Ένωση για την Ατλαντική και Ευρωπαϊκή Συνεργασία
- Ευρωπαϊκή Ένωση Εργαζομένων
- Ευρωπαϊκός Σύνδεσμος
- Φόρουμ Ευρωπαίων Νομικών
- Θεσμός "Βραβείο Γυναικών της Ευρώπης"
- Ευρωπαϊκή Εταιρεία Ιατρική για τον Ανθρωπό
- Ευρωπαϊκή Ένωση Νέων Νομικών
- Ευρωπαϊκή Ένωση Νέων για Εφαρμογή Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- Σπίτι της Ευρώπης Αθήνας
- Σπίτι της Ευρώπης Θεσσαλονίκης
- Ευρωπαϊκός Ομίλος Νέων Πάτρας
- Ευρωπαϊκή Κοινωνία, Πολιτική, Έκφραση, Θεσμοί

Πορεία προς εκσυγχρονισμό της Ελλάδας

Του ΣΠΥΡΟΥ ΑΘ. ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΥ
Δικηγόρου Δ.Ν, βουλευτή Καρδίτσας της Ν.Δ.

HΕρωπαϊκή Ένωση ως πολιτική αλλά και ως νομική έννοια και στόχος γεννήθηκε στο Maastricht με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την υπογραφή της Συνθήκης κλείνεται η πρώτη μεγάλη φάση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης: Η φάση που ξεκίνησε από το 1952 με την δημιουργία της EKAK, το 1957 με τη δημιουργία της EOK, με σημαντικότερο στάδιο την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, την αναθεώρηση της Συνθήκης το 1987 και έφθασε στο σημερινό στάδιο. Ανοιγει σήμερα η δεύτερη φάση, προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η νέα Συνθήκη, θα μπορούσε να πει κανείς, μεταφέρει την ενοποίηση από το στάδιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σ' αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Συνθήκη του Maastricht ουσιαστικά προωθεί την ανάπτυξη των θεσμών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Συνιστά ένα αποφασιστικό βήμα για την ενοποίηση και την εν συνεχεία εμβάθυνσή της. *Με το Maastricht απετράπη η αποσύνθεση της Κοινότητας και η επιστροφή της Ευρώπης στην δεκαετία του '50.* Είναι βέβαιο, ότι η επίδραση της Συνθήκης στην δρομολόγηση μιας νέας δυναμικής για την ενοποίηση όλου του ευρωπαϊκού χώρου θα είναι καταλυτική. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα απέδειξε στο πέρασμα αυτών των χρόνων την ικανότητα να απορροφά τις αλλαγές και να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες.

Σήμερα, στον ευρωπαϊκό χώρο η Κοινότητα αποτελεί το μόνο παράγοντα σταθερότητας σε μία προοπτική γενικευμένης αστάθειας, ρευστότητας και ενδεχόμενων συγκρούσεων στον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης. Η εμπειρία της τελευταίας τριετίας στο χώρο της Ανατολικής Ευρώπης και της Γιουγκοσλαβίας δείχνει, ότι δεν είναι και πολύ δύσκολο για την Ευρώπη να επιστρέψει σε καταστάσεις εθνικιστικών συγκρούσεων, εάν απουσιάζουν οι ισχυροί θεσμοί και η ε-

ξασφάλιση της πολιτικής σταθερότητας.

Με την επικύρωση της Συνθήκης η χώρα μας βγαίνει εξαιρετικά ωφελημένη, αφού μπορεί να αντλήσει σημαντικά πολιτικά, οικονομικά και άλλα οφέλη, ενώ, αναμφισβήτητα, ενισχύεται η εθνική ασφάλεια, ανεξαρτησία και η εδαφική ακεραιότητα της χώρας. Η πρωθητηση της ενοποιητικής διαδικασίας, που αναμφίβολα, παρά πις όποιες ατέλειες, πρωθεί η Συνθήκη, συμπίπτει με τα πάγια εθνικά μας συμφέροντα.

Αυτή λοιπόν η ανάκτηση και η 1-

γήσει σε μία Ευρώπη πιο κοινωνική, γιατί ακριβώς οι δυνάμεις στην Ευρώπη που καταπολεμούν το Maastricht θέλουν το αντίθετο.

Τα δυναμικά στοιχεία της Συνθήκης του Maastricht είναι δύο: η κοινή εξωτερική πολιτική ασφάλειας και άμυνας και το ενιαίο νόμισμα και η πλήρης νομισματική ένωση. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να οδηγήσουν στην πλήρη πολιτική και οικονομική ένωση σε ομοσπονδιακές βάσεις και διάρθρωση.

Η θέσπιση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας, που μπορεί να εξελιχθεί σε κοινή άμυνα, συνιστά αναμφίβολα ένα ποιοτικά νέο στοιχείο στην πορεία της ενοποίησης στον πολιτικό τομέα. Για την ενοποίηση της κοινής εξωτερικής πολιτικής προβλέπονται οι κοινές δράσεις, που μπορούν να υλοποιούνται και με πλειοψηφικές αποφάσεις, αφού όμως πρώτα οι προσανατολισμοί θα έχουν υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ομοφωνία.

Σημαντικά στοιχεία της πολιτικής ένωσης συνιστούν η επέκταση με βάση την αρχή της επικουρικότητας σε νέες αρμοδιότητες της Κοινότητας, σε νέους τομείς, όπως είναι η δημόσια υγεία, ο πολιτισμός, η παιδεία.

Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, για λόγους όχι μόνο συμβολικούς αλλά και ουσιαστικούς, με τα δικαιώματα που δημιουργεί, έχει τη σημασία της για τους Ευρωπαίους πολίτες. Η ενισχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής συμπεριλαμβάνεται στην αποστολή της Κοινότητας. Το Ταμείο συνοχής που δημιουργείται θα χρηματοδοτήσει έργα, τα οποία θα βοηθήσουν αναμφίβολα και τη χώρα μας στην αναπτυξιακή της προσπάθεια.

Είναι θετικό, ότι ενισχύονται και διευρύνονται τα δημοκρατικά θεμέλια της Κοινότητας. Διευρύνονται οι εξουσίες και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε μία προσπάθεια να καλυφθεί το δημοκρατικό έλλειμμα και να ενισχυθεί η δημοκρατική νομιμοποίη-

Η θέσπιση της κοινής εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας, που μπορεί να εξελιχθεί σε κοινή άμυνα, συνιστά αναμφίβολα ένα ποιοτικά νέο στοιχείο στην πορεία της ενοποίησης στον πολιτικό τομέα.

σχυροποίηση της ενοποιητικής δυναμικής είναι απολύτως αναγκαία. Με την επικύρωση της Συνθήκης από την Ελλάδα εξυπηρετείται ακριβώς αυτός ο στόχος. Εάν θέταμε σε αμφισβήτηση τη Συνθήκη, θα οδηγούμασταν σε μία Ευρώπη με μεγαλύτερη κρίση, μεγαλύτερες διαλυτικές τάσεις, μεγαλύτερη εξάρτηση και σε μία Ευρώπη χωρίς πολιτική προοπτική. Η τυχόν επαναδιαπραγμάτευση της Συνθήκης δεν θα οδη-

ση της ενοποιητικής διαδικασίας.

Η Συνθήκη για την πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί, από μόνη της, ένα ιστορικό βήμα για την επίτευξη της ενοποίησης. Πολύ περισσότερο, που έχει τεθεί μία νομικά δεσμευτική ημερομηνία για την θέσπιση ενιαίου νομίσματος, ανεξάρτητα από τον αριθμό των χωρών που θα μπορούν να πληρούν την ημερομηνία εκείνη τα κριτήρια που έχουν τεθεί. *Eίναι η πρώτη φορά, που η Κοινότητα έχει ένα νομικά δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της ONE.* Το γεγονός αυτό δημιουργεί από μόνο του τις αυτονόμετρες πιέσεις για την προσαρμογή των οικονομιών των χωρών - μελών σύμφωνα με τα κριτήρια, που έχουν συμφωνηθεί. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την Ελλάδα, που επιθυμεί να αποφύγει στην ουσία και όχι μόνο θεσμικά την Ευρωπαϊκή Ένωση των δύο ταχυτήτων.

Η σημασία της Συνθήκης του Maastricht για την Ελλάδα είναι μεγάλη. Πρώτα απ' όλα, με τη Συνθήκη ενισχύονται τα στοιχεία αλληλεγγύης, επέκτασης των κοινών πολιτικών και εμβάθυνσης του δημοσιονομικού ρόλου της Κοινότητας. Η ενισχυση των στοιχείων αυτών είναι βέβαιο ότι ευνοεί την Ελλάδα.

Πέραν αυτών όμως, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να λειτουργήσει ως ένα πλαίσιο για τον προσδιορισμό ορισμένων εκσυγχρονιστικών επιλογών, κυρίως σ' ό,τι αφορά την προσαρμογή της οικονομικής πολιτικής στις απαιτήσεις της σύγκλισης, ούτως ώστε να μπορέσει η χώρα να συμμετάσχει ισότιμα στις δύο επόμενες φάσεις, στα δύο επόμενα στάδια της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Έχουμε ήδη εισέλθει στην δεύτερη δεκαετία της συμμετοχής της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η παρουσία της χώρας μας στην Κοινότητα απολαμβάνει σήμερα ευρύτατης πολιτικής αποδοχής και υποστήριξης. Οι ιδεολογικές συγκρούσεις του παρελθόντος φαίνεται ότι έχουν ζει περασθεί. Η θεσμική όμως παρουσία της Ελλάδας στην Κοινότητα δεν σημαίνει σήμερα, μετά το Maastricht, και οργανική ένσωμάτωση. Ορισμένοι βασικοί δείκτες της οικονομίας μας είναι ανησυχητικοί.

Κατά την πρώτη δεκαετία του '80 στην Κοινότητα, πάρα την εισροή πολλών δις ECU, η αναπτυξιακή απόσταση που χωρίζει την Ελλάδα από τα υπόλοιπα κρατή - μέλη της Κοινότητας έχει διευρυνθεί. Στην δεκαετία του '90, την δεκαετία που διατρέχουμε ιδίως μετά το Maastricht, η χώρα οφείλει να αναδιαρθρώσει και να εκσυγχρονίσει τις οικο-

νομικές δομές, για να μπορέσει να πετύχει την σύγκλιση της οικονομίας. Η προσπάθεια σ' αυτή τη διαδικασία των αλλαγών και των προσαρμογών είναι δύσκολη και επίμονη. Ο δρόμος για την ενωμένη Ευρώπη, για να είναι επιτυχής, χρειάζεται θυσίες και ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας. Αξίζει όμως την προσπάθεια. Γιατί, αν η Ελλάδα πετύχει σ' αυτόν τον εθνικό στόχο, τότε θα έχει κατορθώσει να επιλύσει πολλά χρόνια, διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας. Το κόστος της μη συμμετοχής στην Ενωμένη Ευρώπη θα είναι διαφορετικά τεράστιο και θα οδηγήσει τη χώρα στην περιθωριοποίηση.

Επίσης είναι σημαντικό, ότι η υποχρεωτική προσαρμογή της χώρας μας στους φιλελεύθερους ευρωπαϊκούς κανόνες θα μας υποχρεώσει να απαλλαγούμε από τις στρεβλώσεις και τις αγκυρώσεις του παρελθόντος. Από την άλλη πλευρά, η Συνθήκη περιέχει για πρώτη φορά μία ισχυρότερη, παρά ποτέ κοινοτική δέσμευση για την ανάπτυξη των λιγότερο αναπτυγμένων εύπορων χωρών, όπως είναι η Ελλάδα. Τα μέσα, που ήδη προσφέρονται από διαρθρωτικά ταμεία για την στήριξη της ελληνικής οικονομίας, θα ενισχυθούν. Σ' αυτά θα προστεθούν νέα. Είναι βέβαιο, ότι οι πρόσθετοι αυτοί οικονομικοί πόροι της Κοινότητας θα επιστρέψουν στην Ελλάδα να βελτιώσει αποφασιστικά την υποδομή της, ιδίως σ' ό,τι αφορά τα έργα του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων.

Τα ποιοτικά όμως ή θεσμικά χαρακτηριστικά αυτής της νέας διαρθρωτικής πολιτικής της Κοινότητας θα συντελέσουν και στον εκσυγχρονισμό και των ελληνικών πολιτικών συμφερόντων, διοικητικών πρακτικών και μηχανισμού λήψης αποφάσεων. Γιατί η κοινοτική υποστήριξη θα διδεται με τον κρίσιμο όρο, να συνταχθεί, να τηρηθεί και να εφαρμοσθεί, κάτω από την κοινοτική εποπτεία, ένα πρόγραμμα πενταετούς διάρκειας.

Η Συνθήκη του Maastricht, πέρα απ' αυτές τις ευεργετικές επιπτώσεις στη χώρα μας στον οικονομικό τομέα, θα επηρέασει θετικά και το θεσμικό πολιτικό και κοινωνικό σύστημα της χώρας.

Με τη Συνθήκη του Maastricht, δημιουργείται εξελικτικά και βαθμιαία ένα νέο ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα, μέσα στο οποίο οι χώρες - μέλη καλούνται να λειτουργήσουν.

Η ενεργός και δυναμική συμμετοχή της Ελλάδας στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται προϋποθέτει μια προσαρμογή αναδιάταξης και εκ-

συγχρονισμού του θεσμικού συστήματος της χώρας. Είναι γνωστό, ότι στην Ελλάδα η Δημόσια Διοίκηση αποτελεί τον σημαντικότερο ανασταλτικό παράγοντα στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας.

Με τη συνθήκη, το σύνολο της κυβερνητικής και διοικητικής δραστηριότητας επηρεάζεται στην διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής, από την κοινοτική πολιτική. Η επέκταση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας σε νέους τομείς, υγεία, παιδεία, βιομηχανία, προστασία καταναλωτών, θέματα Υπουργείων Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης, σημαίνει ότι δεν θα υπάρχει κανένα Υπουργείο, που να μην υποχρεούται να συνδιαμορφώσει την πολιτική του, μέσα στο συλλογικό πλαίσιο της Κοινότητας. Η διαμόρφωση, λοιπόν, της πολιτικής στο σύνολό της κοινοτικοποιείται, πράγμα που θα οδηγήσει σε έναν καθολικό εκσυγχρονισμό του διοικητικού συστήματος. Το ίδιο ισχύει και για το τραπεζικό σύστημα και τη βιομηχανία της χώρας. Άλλα και για τα κόμματα, για τον συνδικαλισμό, τίθεται η πρόσκληση - πλόκληση αυτού του εκσυγχρονισμού.

Με τη συνθήκη γίνεται ένα ακόμη βήμα για την δημιουργία της Ευρώπης των περιφερειών. Δημιουργείται ένας θεσμικός διάλογος, που επιτρέπει στους αιρετούς εκπροσώπους της αυτοδιοικησης, να συμμετάσχουν στις διαδικασίες για την ευρωπαϊκή ενοποίηση και στις διαδικασίες για τη διαμόρφωση της πολιτικής. Αυτή η συμμετοχή βαθμιαία, σταδιακά, μπορεί να συμβάλλει στην διαμόρφωση ενός νέου διαφορετικού προτύπου σχέσεων κοινοτικών θεσμών και περιφερειών.

Τα οφέλη, συνεπώς που απορρέουν για τη χώρα μας, είναι μεγάλα. Το Maastricht εξυπηρετεί τα εθνικά μας συμφέροντα. Σήμερα με διάχυτη την αισθητή της κρίσης, με ορατό τον κίνδυνο της περιθωριοποίησης της χώρας μας και με πλαίσιο και σημείο αναφοράς την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επιταχυνόμενη ενοποίηση της Ευρώπης, αναδεικνύεται ένα όραμα και ένα αίτημα. Ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής οικονομίας, της ελληνικής κοινωνίας με τελικό στόχο τη βελτίωση της ευημερίας και της ποιότητας της ζωής για το σύνολο του ελληνικού λαού.

Η επικύρωση της Συνθήκης του Maastricht, από τη Βουλή τον Ιούλιο αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα στην πορεία της χώρας μας προς τον εκσυγχρονισμό και την πορεία της χώρας μας για μια ισότιμη συμμετοχή στην Ευρώπη.

Νέοι και Αγορά Εργασίας: Τρίτο Πανευρωπαϊκό Ραντεβού στο Μιλάνο

Με πρωτοβουλία της AEGEE
και της εφημερίδας *Il Sole - 24 Ore*

Συνάντηση επιχειρήσεων και σπουδαστών από όλη την Ευρώπη είναι η διημερίδα TEAM '92 που συνδιοργάνωνται η AEGEE (Κίνηση Φοιτητών για την Ένωση της Ευρώπης) και η ιταλική οικονομική εφημερίδα *Il Sole - 24 Ore*. Η Διημερίδα θα γίνεται στο Εκθεσιακό Κέντρο του Μιλάνο στις 2 και 3 Δεκεμβρίου και θα περιλαμβάνει:

- Πληροφοριακές επαφές γενικής φύσης πάνω στους στόχους και τα αντικείμενα των επιχειρήσεων που θα συμμετέχουν με περίπτερα.
- Ομιλίες από μάνατζερς πολυεθνικών επιχειρήσεων και συμβούλους σε θέματα

εκπαίδευσης και προσωπικού.

- Ενενηντάλεπτες παρουσιάσεις κατά τις οποίες επιχειρήσεις θα περιγράψουν τις ανάγκες τους σε νέο προσωπικό και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να το συλλέξουν και εκπαιδεύσουν.

- Απομικές συναντήσεις και συνεντεύξεις σε ειδικούς χώρους που θα δώσουν την ευκαιρία στους σπουδαστές να έχουν πιο εξειδικευμένες και εξατομικευμένες απαντήσεις και γνωριμίες.
- Σεμινάρια και εργαστήρια διαρκείας τριών ωρών το καθένα για περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων. Στα σεμινάρια θα αντιμετωπιστούν επιχειρησιακά προβλή-

ματα και θα δοθεί η ευκαιρία να κριθεί η ικανότητα των υποψηφίων για το χειρισμό τέτοιων ζητημάτων.

- Επαφές με σχολές διοικησης επιχειρήσεων από την Ιταλία και αλλού, όπου θα παρουσιαστούν τα μεταπτυχιακά προγράμματα των ιδρυμάτων.

Η οργάνωση TEAM (The European Academic Manager) διοργανώνεται για τρίτη συνεχή χρονιά με επιτυχία στο Μιλάνο. Θα συμμετάσχουν φέτος πάνω από 50 μεγάλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και θα αποτελέσει μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τους νέους της Ευρώπης να εκτιμήσουν τις δυνατότητές τους στην αγορά εργασίας.

'Αρση της εσωστρέφειας των ΑΕΙ ΕΠΙΒΙΩΚΕΙ ΤΟ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ για την Παιδεία

Ευρύτερο άνοιγμα των ελληνικών ΑΕΙ στις κοινοτικές ευκαιρίες (πόροι, έρευνα κ.ά.) προτείνει η Γενική Εισηγητική Έκθεση του νομοσχεδίου για τον εκσυγχρονισμό της Ανωτάτης Εκπαίδευσης. Η έκθεση δίνει έμφαση στο θεσμό του φιλοξενούμενου φοιτητή για την προώθηση της διαπανεπιστηματικής συνεργασίας. Προβλέπει ακόμα τη δημιουργία Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Στις παραγράφους Θ και Ι της εισηγητικής Έκθεσης αναλύονται οι κατευθύνσεις και το σκεπτικό:

Θ. Τα ελληνικά ΑΕΙ στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Η συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα έδωσε στα ΑΕΙ της χώρας ευρύτερες δυνατότητες ακαδημαϊκής συνεργασίας, ανάπτυξης της ερευνητικής τους δραστηριότητας και διεύρυνσης της κοινωνικής τους προσφοράς. Τους έδωσε τη δυνατότητα να αναπτύξουν νέες εκπαιδευτικές δραστηριότητες με έντονο επαγγελματικό και μετεκπαιδευτικό προσανατολισμό και να εξασφαλίσουν πρόσθετους πόρους για την καλύτερη λειτουργία τους. Τα ΑΕΙ δεν πρέπει να παραμείνουν κλειστά και εσωστρεφή εκπαιδευτικά ιδρύματα, αλλά καλούνται να αναπτύξουν στενή και δημιουργική συνεργασία τόσο μεταξύ τους όσο και με άλλους οργανισμούς και φορείς, ελληνικούς και ξένους, να αντλήσουν και με δική τους πρωτοβουλία πρόσθετους πόρους, να διευρύνουν τους οριζόντες τους και να ενταχθούν στο διεθνή ανταγωνισμό. Είναι ανάγκη να ενισχύσουμε τα πανεπιστήμια μας για να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες που τους προσφέρονται, ώστε να συμμετάσχουν ενεργά και ισότιμα στις σημειούμενες εκπαιδευτικές και επιστημονικές εξελίξεις, να προβάλουν τον πολιτισμό της χώρας και τα επιτεύγματα του επιστημονικού της δυναμικού και να συμμετάσχουν

δυναμικά στη διαμόρφωση του σύγχρονου πολιτη μιας διευρυνόμενης πολυ-πολιτισμικής Ευρώπης.

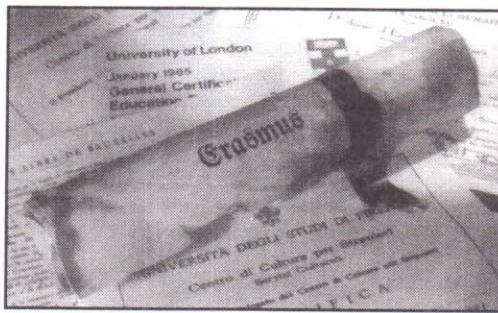
Για να αξιοποιηθούν αυτές οι μεγάλες δυνατότητες από τα Πανεπιστήμια μας, πρέπει τα ίδια να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, αλλά και η πολιτεία να λάβει αναγκαία μέτρα. Αυτά αναφέρονται στις "Προτάσεις", αλλά δεν απαιτούν νομοθετική ρύθμιση εκτός από τις εξής για την ενίσχυση της διαπανεπιστηματικής συνεργασίας, για την οποία προβλέπουν:

- την καθιέρωση του θεσμού του φιλοξενούμενου φοιτητή για όσο χρόνο διαρκεί η φοιτησή του στο ΑΕΙ υποδοχής,
- την αναγνώριση του χρόνου σπουδών στο ΑΕΙ υποδοχής και τη μεταφορά διδακτικών μονάδων και βαθμολογίας στο ΑΕΙ προέλευσης.

I. Κέντρο ελληνικής γλώσσας

Η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η ευρύτερη συνεργασία σε διεθνές επίπεδο πρέπει να συμπορεύεται με την κατοχύρωση της εθνικής ταυτότητας και τη συνεχή παιδαγωγική της τόνωση. Βασικό συστατικό της εθνικής μας ταυτότητας είναι η ελληνική γλώσσα. Για την ενίσχυση και προώθηση της ελληνικής γλώσσας εντός και εκτός Ελλάδος ιδρύεται "Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας", Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαιου (ΝΠΠΔ) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Σκοπός της λειτουργίας του "Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας" θα είναι η μέσω της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας τόνωση της εθνικής ταυτότητας των Ελλήνων της διασποράς, η οργάνωση της διδασκαλίας της σε αλλοδαπούς ενηλίκους του εξωτερικού και του εσωτερικού, η στήριξη των διδασκόντων την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό και το εσωτερικό, η παραγωγή διδακτικού υλικού και ό,τι άλλο συντελεί στην προβολή και διάδοση της ελληνικής γλώσσας γενικότερα.

Ξανά στο PHARE Σλοβενία και Κροατία

Του Κωστή Παπαδημητρίου

Aπό τον Ιούλιο του 1989 η Κοινότητα έθεσε σε εφαρμογή το πρόγραμμα PHARE για την οικονομική αναδιάρθρωση της Πολωνίας και της Ουγγαρίας. Στο δεύτερο εξάμηνο του ίδιου έτους προσχώρησαν στο πρόγραμμα και οι υπόλοιπες βιομηχανικές χώρες που συμμετέχουν στην ομάδα των 24 για την οικονομική αναδιάρθρωση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Πολύ σύντομα οι πολιτικές εξελίξεις οδήγησαν στην επέκταση του PHARE και στις υπόλοιπες χώρες της περιοχής: Αλβανία, Βαλκανικά κράτη, Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Τσεχοσολοβακία και ΛΔΓ (έως τη γερμανική ενοποίηση), πλην των δημοκρατιών της πρώην ΕΣΣΔ.

Οι εξελίξεις στη Γιουγκοσλαβία

(κλιμάκωση του εμφυλίου, αναγνώριση της Σλοβενίας και της Κροατίας από την Κοινότητα) οδήγησαν στο τέλος του 1991 στη διακοπή τόσο των ενισχύσεων του προγράμματος PHARE όσο και των συμφωνιών συνεργασίας με αυτή τη χώρα.

Η εισήγηση του Κωνσταντίνου Σταύρου (Ν.Δ.), την οποία ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (24 Ιουνίου), υποστηρίζει τη συνέχιση της συνεργασίας με ορισμένες δημοκρατίες της πρώην Γιουγκοσλαβίας, ιδιαίτερα με τη Σλοβενία και την Κροατία.

Οστόσο, διαχωρίζονται οι δύο περιπτώσεις εξαιτίας του πολέμου στη Βοσνία - Ερζεγοβίνη. Η Σλοβενία δεν έχει εμπλακεί σε αυτόν κι έτσι προτείνεται άμεση επανένταξη στο πρόγραμμα PHARE. Αντίθετα, ο σημαντικός ρόλος της Κροατίας στα γεγονότα

της Βοσνίας και η πολιτική συμφωνία Κροατίας και Σερβίας για το διαμελισμό της Βοσνίας, όπως αναφέρει η εισήγηση, επιβάλλει την αναβολή της εφαρμογής για την Κροατία και την επανένταξη της περιπτωσης στη συνέχεια των εξελίξεων, εφ' όσον γίνουν σεβαστά από την Κροατία τα αγθρώπινα δικαιώματα ολοκλήρου του πληθυσμού της Βοσνίας και στην ίδια την Κροατία τηρηθούν οι προϋποθέσεις της καθιέρωσης πλουραλιστικής δημοκρατίας, κράτους δικαιου και σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των μειονοτήτων, ελεύθερες και δημοκρατικές εκλογές, ελευθερία έκφρασης και οικονομικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την οικονομία της αγοράς, προϋποθέσεις που ισχυαν για όλες τις χώρες προκειμένου να ενταχθούν στο πρόγραμμα PHARE.

Καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής Δημοκρατίας. 24.6.1992

"Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. 'Άρθρα 5 και 30 της Συνθήκης ΕΟΚ. Υποχρέωση παροχής πληροφοριακών στοιχείων". (Ολομέλεια).

Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Μαΐου 1991, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της συνθήκης ΕΟΚ προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Ελληνική Δημοκρατία, μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα πληροφοριακά στοιχεία που της ζήτησε και επιβάλλοντας στις επιχειρήσεις την υποχρέωση να προμηθεύονται μόνο ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές, των οποίων το 35% τουλάχιστον του κόστους αντιπροσωπεύει προστιθέμενη αξία κτηθείσα εντός της Ελληνικής Δημοκρατίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 και 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Το Δικαστήριο αποφασίζει:

1. Η Ελληνική Δημοκρατία μη παρέχοντας στην Επιτροπή τα πληροφοριακά στοιχεία που της ζήτησε και επι-

Πηγή του κειμένου αυτού είναι το δελτίο δραστηριοτήτων του Δικαστηρίου και του πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της εβδομάδας από 22 έως 26 Ιουνίου 1992

βάλλοντας στις επιχειρήσεις την υποχρέωση να προμηθεύονται μόνο ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές, των οποίων το 35% τουλάχιστον του κόστους αντιπροσωπεύει προστιθέμενη αξία κτηθείσα εντός της Ελληνικής Δημοκρατίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα άρθρα 5 και 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2. Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα".

Ο γενικός εισαγγελέας Marco Darmon ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1992.

Πρότεινε να δοθεί η εξής απάντηση:

"1. Η Ελληνική Δημοκρατία επιβάλλοντας στις επιχειρήσεις την υποχρέωση να προμηθεύονται μόνο ηλεκτρονικές ταμειακές μηχανές, για τις οποίες έχει εκδοθεί άδεια καταλληλότητας από την Επιτροπή του

Υπουργείου Οικονομικών και των οποίων το κόστος περιλαμβάνει προστιθέμενη αξία κτηθείσα στην Ελλάδα, τουλάχιστον ίση προς το 35%, παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2. Μη απαντώντας εντός των προθεσμιών που της ετάχθησαν με τα τηλετυπίματα της 7ης Δεκεμβρίου 1988 και της 23ης Φεβρουαρίου 1989, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 5, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ και να καταδικαστεί το καθού κράτος στα δικαστικά έξοδα".

Νέα Οικολογία

Τεύχος 96, Οκτώβριος 1992

Μηνιαία επιθεώρηση, Μαυρομιχάλη 39,
Αθήνα 106 80, τηλ. 36 19 837

Ο Ελαιώνας στα χέρια των δικαιοσών, του Γ. Παρασκευόπουλου

Τσισκέι: μια έρημος για εκτοπισμένους, του Μ. Μοδινού.

Τα παραλειπόμενα ενός μπλάκ-άουτ, του Γ. Παρασκευόπουλου.

ΠΕΤΡΟΛΑ: υπάρχουν υπεύθυνοι, του Γ. Παρασκευόπουλου.

Πράσινο φως για τον Αλ Γκορ, του Μ. Μοδινού.

Οχι στις χλωριούχες ενώσεις, της Σμάρως Γιαννακοπούλου.

Περιβαλλοντικοί πρόσφυγες: Οραματιστές του μέλλοντος: Ευρωκαπηλεία κοινοτικών προγραμμάτων: Ευρω-οικολογικά: Πλήθη και κέραμοι: Το Μάαστριχτ από τη σκοπιά των πρασίνων.

Το ποτάμι και ο χρόνος, του Μπιλ Γκίλμπερτ.

Η ελληνική φύση τον Οκτώβριο, του Γρηγόρη Τσούνη.

Ο οικογενειακός προγραμματισμός των ζώων, του Μ. Προμπονά.

Τι γνωρίζουμε για το λύκο στην Ελλάδα; του Β. Χατζηρβασάνη.

Μετά τις διακοπές, της Δ. Ποταμίτου.

Διάλογος για το δημόσιο χαρακτήρα της Κοινής Ωφέλειας. Γράφουν: Κίμων Χατζημπίρος, Γιάννης Παρασκευόπουλος, Έρικ Χόμπιμπουμ.

Ενέργεια: Ελλειματική παραγωγή ή πλεονασματική ζήτηση; των Λ. Παπαγιαννάκη, Γ. Καλογήρου, Δ. Διακούλακη.

Λιπάσματα αργής απόδοσης, των Η.Π. Κακουλίδη και Γ.Ν. Βαλκανά.

Οικολογισμός και ξεχασμένα μονοπάτια, του Μ. Δερμιτζάκη.

Μιχάλης Μοδινός: Απίσχναση πολιτικής ισχύος και πολιτική οικολογία.

Σουύζαν Τζώρτζ: Η φύση "πληρώνει" τα χρέη του Τρίτου Κόσμου

Zan Lous Motsoné: Το τεχνολογικό θαύμα δεν έλαβε χώρα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Το Σπίτι της Ευρώπης Θεσσαλονίκης διοργάνωσε το ΣΤ' Διεθνές Συνέδριο του με την επιχορήγηση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στη Θεσσαλονίκη της Μακεδονίας. Το θέμα του συνεδρίου "Ξενοφοβία. Η προσπάθεια ενσωμάτωσης των αλλοδαπών σε μια ανεπτυγμένη κοινωνία". Χώρος του συνεδρίου το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης. Ομιλητές: Β. Γεωργιάδης, Ν. Ιντζεσιλογλου, Β. Ζησιάδης, Γ. Ζιάκας, Ν. Γιαννής,

Richard Witt, Κορνηλία Χάγκεμαν, Σ. Καπετανόπουλος, Λ. Κολοβού. Δεξιωση παρέθεσε ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Κοσμόπουλος. Οι σύνεδροι επισκέφθηκαν το Κιλκίς και έφθασαν μέχρι τα σύνορα, στους Ευζώνους. Τον Όμιλο Ευρωπαϊκή Έκφραση εκπροσώπησε στο συνέδριο ο επικεφαλής της ιδρυτικής ομάδας Νίκος Γιαννής. Πολλά συγχαρητήρια στον πρόεδρο του Σπιτού της Ευρώπης Θεσσαλονίκης κ. Ν. Κώνστα και σε όσους εργάσθηκαν γι' αυτό το συνέδριο.

ο δημοσιογράφος κ. Ν. Νικολάου. Τα μέλη του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση έλαβαν ειδική πρόσκληση για την εκδήλωση αυτή.

• Το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Επιμορφώσεως και το Ίδρυμα Friedrich Naumann διοργάνωσαν επίσης εκδήλωση με θέμα "Ο φιλελευθερισμός στην Ελλάδα και στον κόσμο" και ομιλητές των κ. Α. Ανδριανόπουλο και των αναπληρωτή πρόεδρο της Διεθνούς των Φιλελευθέρων κ. Urs Schoettli στις 29 Οκτωβρίου 1992, στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία. Είχαν προσκληθεί όλα τα ταμειακά ενήμερα μέλη του Ομίλου Ευρωπαϊκή Έκφραση.

• Το Μορφωτικό Τμήμα του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών και το EKEM διοργάνωσαν τριήμερο με θέμα "Ευρώπη 1993: Οικονομικές, πολιτικές και νομικές προοπτικές", από τις 12 έως τις 14 Οκτωβρίου 1992. Κατά τη διάρκεια του τριημέρου έλαβε χώρα έκθεση εντύπων (βιβλίων, περιοδικών κ.λπ.) σχετικών με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, καθώς και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης με ομιλητές τους κ. Λ. Τσούκαλη, κ. Α. Χιωτέλη, Α. Φατούρο, Ch - Etienne Gudin, Γ. Κρεμλή, M. Nauschi, J. Rideau και J. Vignon.

• Σεμινάρια για την ιστορική διαδρομή της ΕΟΚ και τη Συνθήκη του Μάαστριχτ οργανώνει η Παναθηναϊκή Οργάνωση Γυναικών στην ΕΣΗΕΑ, στις 4 και 23 Νοεμβρίου, καθώς και στις 7 Δεκεμβρίου 1992. Ομιλητές είναι οι κ. Ε. Πυλαρίνου, ο κ. Γ. Ζαββός, ο κ. Γ. Κοντογεώργης, η κ. Μ. Γιαννάκου - Κουτσίκου, ο κ. Γ. Αναστασόπουλος, ο κ. Α. Ανδριανόπουλος και η κ. Α. Νταΐφα - Φραντζεσκάκη.

• Εκδήλωση με θέμα "Φιλελευθερισμός και σοσιαλδημοκρατία. Προτάσεις για την Ενωμένη Ευρώπη" οργανώνει το Ε.Λ.Π.Ο.Ε. στο Χίλτον, με ομιλητές τους κ. Α. Ανδριανόπουλο και κ. Σημίτη στις 24 Νοεμβρίου 1992.

• Ο τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει στο πλαίσιο του προγράμματος Jean Monnet μεταπτυχιακό σεμιναριακό κύκλο με γενικό θέμα: "Προοπτικές της ευρωπαϊκής ενοποίησης στην τρέχουσα δεκαετία", στην αίθουσα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών κάθε Πέμπτη και ώρα 19.00. Ομιλητές θα είναι οι: N. Αλιβιζάτος, Γ. Αλογοσκούφης, N. Γκαργκάνας, Π. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Θ. Κουλουμπής, A. Milward, X. Ρολάκης, F. Scharpf, Λ. Τσούκαλης, N. Χριστοδουλάκης, Θ. Χριστοδουλίδης, W. Wessels.

Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (EKEM) ιδρύθηκε με νόμο της Βουλής των Ελλήνων. Είναι Ερευνητικό Κέντρο με κύριο αντικείμενο τη μελέτη των θεμάτων εκείνων που βρίσκονται κάθε φορά στο επίκεντρο των Κοινοτικών και γενικότερα των ευρωπαϊκών εξελίξε-

ων και αφορούν άμεσα τη χώρα μας είτε σε βραχυπρόθεσμη είτε σε μακροπρόθεσμη βάση.

Το EKEM στοχεύει να αποτελέσει έναν διαυλο επικοινωνίας μεταξύ της διοικησης, της ακαδημαϊκής κοινότητας και του ιδιωτικού τομέα στην προσπάθεια χάραξης μιας συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής.

Με την έρευνα και τον επιστημονικό διάλογο επιθυμεί να συμβάλει στην διαμόρφωση εναλλακτικών προτάσεων πολιτικής και να ενισχύσει ελληνικές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των σχέσεων της χώρας με την Κοινότητα στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Κατάλογος εκδόσεων EKEM 1992

A: Κείμενα εργασίας

- Π. Καζάκος, Διαρθρωτική Πολιτική της Κοινότητας και Ιδιωτικός Τομέας, Ιαν. 1992.
- Δ. Δανιηλίδης, Η Πορτογαλία αναλαμβάνει την Προεδρία του Συμβουλίου της E.K., Φεβρ. 1992.
- H. Gibson, E. Tsakalotos, *European Integration and the Banking Sector in Southern Europe: Competition, Efficiency and Structure*, May 1992.
- T. Georgakopoulos, *Indirect Tax Harmonisation in Greece in Preparation for the Single European Market*, May 1992.
- Γ. Βαληνάκης, Η Ανάπτυξη Βαλκανικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η Ελλάδα, Ιουν. 1992.
- Α. Στρατή, Κοινή Αλιευτική Πολιτική και Μεσόγειος, Ιούνιος 1992.
- Λ. Κατσέλη, Γ. Σαπουντζόγλου, Προϋπολογισμός και Διαρθρωτικά Ταμεία στην Προοπτική της ΟΝΕ: Προτάσεις για την Ελλάδα, Ιούλ. 1992.
- Α. Μακρυδημήτρης, Α. Πασσάς, Η Ελληνική Διοικηση και ο Συντονισμός της Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Οκτ. 1992.
- N. Κουτσιαράς, Η Κοινωνική Πολιτική της Κοινότητας: Μια Οικονομική Ερμηνεία, Οκτ. 1992.
- Π. Γρηγορίου, Α. Ηρακλειδης, Π. Καζάκος, Χ. Ροζάκης, Μ. Τελαλιάν, Τα Προβλήματα των Μειονοτήτων στην Ευρώπη Οκτ. 1992.
- Α. Θεοδωράκης, Η Βουλή των Ελλήνων και η Ευρωπαϊκή Πολιτική Οκτ. 1992.
- Α. Στρατή, Η Εφαρμογή της Αρχής της Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών στις Θαλάσσιες Μεταφορές εντός των Κρατών - Μελών της Κοινότητας, Νοέμ. 1992.
- Π. Λιαργκόβας, Σταθεροποιητικά Προγράμματα: Η Εμπειρία της Ελλάδος και άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών, Νοέμ. 1992.
- N. Κουτσιαράς, Λιγότερο Ευνοημένες Γλώσσες στο χώρο των Επιστημών: Η Θέση της Γλώσσας και η Χρήση της Ελληνικής Γλώσσας στην Οικονομική Επιστήμη, Δεκ. 1992.

- A. Στρατή, Η Πολιτική της Κοινότητας στον Τομέα του Πολιτισμού: Η Διάκριση μεταξύ Εθνικού και Ευρωπαϊκού, Δεκ. 1992.
- Θα υπάρξουν επίσης τακτικές εκδόσεις της "Βαλκανικής Μονάδας" του EKEM, με θέμα τις τρέχουσες εξελίξεις στις Βαλκανικές χώρες, καθώς και ειδικές εκδόσεις κατά χώρα.

B: Βιβλία / μελέτες

1. Θ. Γεωργακόπουλος, 1992: Η Κατάργηση των Δημοσιονομικών Φραγμών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και οι Επιπτώσεις στην Ελλάδα, Ιούνιος 1992.
2. Δ. Βουδούρη, Συνέπειες της Εγκαθιδρυσης της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς στον Πολιτιστικό Τομέα στην Ελλάδα, Ιούλιος 1992.
3. N. Μαραβέγιας, Η Διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και η Ελληνική Γεωργία στη δεκαετία του '90, Οκτ. 1992.
4. T. Γιαννιτσής, Εσωτερική Αγορά, Απελευθέρωση Προϊόντων και Κεφαλαίων και η Θέση της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό Καταμερισμό Εργασίας, Οκτ. 1992.
5. Λ. Τσούκαλης (επιμ.), Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα: Η Πρόκληση της Προσαρμογής, Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου EKEM, Οκτ. 1992.
6. A. Λυμπεράκη, Μεθοδολογία για την Ανάλυση των Τάσεων Σύγκλισης Ελλάδας και Χωρών - Μελών της Κοινότητας και Εμπειρική Ανάλυση των Τάσεων της δεκαετίας του '80, Νοέμ. 1992.
7. X. Τσαρδανίδης, Τα Συμφέροντα της Ελλάδας στη Μεσόγειο και η Νέα Πολιτική της Κοινότητας, Νοέμ. 1992.
8. Δ. Μάρδας, Οι Επιπτώσεις της Ενιαίας Αγοράς στο Ελληνικό Εξαγωγικό Εμπόριο: Μια Ενδοκλαδική Ανάλυση, Νοέμ. 1992.
9. E. Κοτζιά (επιμ.), Ελληνική Πολιτισμική Ταυτότητα και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, (Πρακτικά Συμποσίου EKEM) Δεκ. 1992.
10. L. Tsoukalis (ed.) EKEM/ College of Europe Bruges, Europe and Global Economic Interdependence, (Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου), Δεκ. 1992.

**Για να μπορείτε
να συμμετέχετε
στις δραστηριότητες
του ΕΚΕΜ**

Το ΕΚΕΜ αποφάσισε να συστηματοποιήσει και να διευρύνει την επικοινωνία, τις επαφές και τη συνεργασία του με τον ίδιο ευρύ κύκλο των φίλων, των ενδιαφερομένων και κατά καιρούς συμμετεχόντων στις δραστηριότητές του, καθιερώνοντας το καθεστώς του συνδρομητή - μέλους για όσους (παλαιούς και νέους φίλους) επιθυμούν να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στις δραστηριότητες και στις εκδηλώσεις του Κέντρου.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην ενημέρωση των Ελλήνων επιστημόνων του εξωτερικού και των Ελλήνων υπαλλήλων που εργάζονται στα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και άλλων διεθνών οργανισμών, ώστε να γίνονται άμεσοι αποδέκτες του προβληματισμού που αναπτύσσεται στην Ελλάδα πάνω στις ευρωπαϊκές εξελίξεις. Με την ετήσια συνδρομή σας, το ΕΚΕΜ:

1. Θα σας αποστέλλει ή θα σας προμηθεύει δωρεάν τα "κείμενα εργασίας" που εκδίδει μέσα στο έτος, καθώς επίσης και οι διηγήσεις ενημερωτικό υλικό ή έντυπα που αφορούν στις δραστηριότητές του. Ο συνδρομητής θα έχει επισης 50% έκπτωση για κάθε τόμο από τις μονογραφίες - μελέτες του Κέντρου, που εκδίδονται μέσα στο έτος. Όσον αφορά στις εκδόσεις προηγουμένων ετών, θα υπάρχει έκπτωση 25%.

2. Θα σας προσκαλεί στις ανοιχτές εκδηλώσεις, ημερίδες και συνέδρια του και θα σας ενημερώνει σχετικά. Στις κλειστές συζητήσεις (στρογγυλά τραπέζια, συναντήσεις εργασίας κ.λπ.) μπορείτε να συμμετέχετε εφ' όσον τα θέματα που εξετάζονται κάθε φορά άποτονται του κύκλου των ενδιαφέροντων ή αρμοδιοτήτων σας.

3. Θα σας παρέχει την ευχέρεια χρησιμοποίησης της Βιβλιοθήκης Ευρωπαϊκών Θεμάτων του Κέντρου και του αρχείου τύπου με ειδικά θέματα πάνω στις τρέχουσες ευρωπαϊκές εξελίξεις. Η βιβλιοθήκη έχει αναγνωρισθεί από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Συμβούλιο της Ευρώπης ως depository library, είναι

δηλ. αποδέκτης των επίσημων εκδόσεών τους.

4. Θα σας πληροφορεί για τις προκηρύξεις μελετών του ΕΚΕΜ, τα επιστημονικά προγράμματα και τις ερευνητικές του δραστηριότητες.

Συνδρομή έτους 1992:

	Εσωτερικού Δρχ.	Εξωτερικού ECU
1. Ιδιώτες	16.000	100
2. Φοιτητές	8.000	60

Ιδιαίτερα για τα νομικά πρόσωπα - οργανισμούς - επιχειρήσεις, η συμμετοχή στις δραστηριότητες και η ενημέρωση από το ΕΚΕΜ μπορεί να αποβει πολλαπλά ωφέλιμη.

Η συμμετοχή αυτή, μετά από συνεννόηση με τις υπηρεσίες μας, μπορεί να έχει είτε τη μορφή συνδρομής για την προμήθεια των εκδόσεων του Κέντρου και τη συμμετοχή στις δραστηριότητές του, είτε τη μορφή χορηγίας (που εκπίπτει της φορολογίας λόγω του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ΕΚΕΜ) για την ενίσχυση του έργου του.

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΠΡΟΣ: ΕΚΕΜ,
ΠΡΑΣΣΑ 1 & ΔΙΔΟΤΟΥ,
106 80 ΑΘΗΝΑ

Επιθυμώ να γίνω μέλος του ΕΚΕΜ για ένα χρόνο. Θα απολαμβάνω δωρεάν των υπηρεσιών και παροχών που περιγράφονται παραπάνω. Εσωκλείω ταχυδρομική, τραπεζική ή προσωπική επιταγή στο όνομα "Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών" ή "ΕΚΕΜ", για το αντίστοιχο ποσό. Παρακαλώ οι εκδόσεις να αποσταλούν στην διεύθυνση:

ΟΝΟΜΑ: ΕΠΩΝΥΜΟ:

Οδός και αριθμός:

Ταχ. Κώδ.: Πόλη: (Τηλ.: FAX:)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΥΠΟΓΡΑΦΗ:

* Στη συνδρομή περιλαμβάνεται και το κόστος αποστολής των εκδόσεων, εντύπων κ.λπ.

Ανταρκτική
από το Βερολίνο
του ΠΑΥΛΟΥ ΤΖΕΡΜΙΑ

Τα νεοελληνικά στα ξένα πανεπιστήμια

Τον Απριλίο του 1992 έγινε στο Βερολίνο το Πρώτο Προσυνέδριο της Περιφερειακής Γραμματείας Ευρώπης του Διεθνούς Κέντρου Αποδήμου Ελληνισμού. Οι οργανωτές είχαν την όμορφη ιδέα να καλέσουν και κάμποσους Νεοελληνιστές, που διδάσκουν σε ξένα πανεπιστήμια. Έτσι το συνέδριο αυτό πήρε λιγό και τη μορφή μιας εκδήλωσης για την κατάσταση, τα προβλήματα, τις δυνατότητες και τις προπτικές των Νεοελληνικών Σπουδών στο εξωτερικό. Έγινε μάλιστα και παρουσίαση των εδρών νεοελληνικής στην Ευρώπη κατά χώρες. Μίλησαν επιστήμονες ελληνικής και ξένης μητρικής γλώσσας. Κι ήταν πραγματική απόλαυση ν' ακούς ξενόγλωσσους νεοελληνιστές να εκθειάζουν στα ελληνικά την Ελλάδα, τη γλώσσα της, την ιστορία της και τον πολιτισμό της.

Για όσους μοχθούν για την προώθηση των νεοελληνικών σπουδών η συνάντηση του Βερολίνου υπήρξε μια μεγάλη ψυχική και θητική ενίσχυση. Ωστόσο το συνέδριο έδειξε πεντακάθαρα, πως πολλά μπορούν και πρέπει να γίνουν ακόμα στο πεδίο τούτο. Ας μην έχουμε αυταπάτες. Ας μην ωραιοποιούμε την πραγματικότητα. Η εκμάθηση των Νεοελληνικών έχει σημειώσει στο εξωτερικό αξιόλογες επιτυχίες. Μα προσκρούει και σε πολλά εμπόδια. Ένα θεμελιακό εμπόδιο είναι το χάσμα που σε σημαντικό μέτρο παρατηρείται ακόμα ανάμεσα στη διδασκαλία των Αρχαίων και σ' εκείνη των Νέων Ελληνικών.

Από καιρό σε καιρό γίνεται λόγος για κρίση των ανθρωπιστικών σπουδών και για την ανάγκη αναγέννησης του ουμανισμού. Ας μην μπούμε στη συζήτηση, αν και κατά τόσο αληθεύει η επισήμανση. Αν όμως αληθεύει, μια από τις δυνατότητες για το ξεπέρασμα της κρίσης ή, αν θέλετε, για τη δημιουργία ενός νέου ουμανισμού, όχι σχολαστικού, αλλά γεμάτου

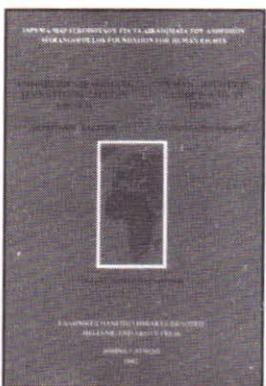
ουσία, θα ήτανε η γεφύρωση του χάσματος, το οποίο αναφέρθηκε. Σε μερικά, για να μην πω πολλά, πανεπιστήμια του εξωτερικού δημιουργήθηκε, όχι σπάνια για λόγους οικονομικούς, δηλαδή πολύ πεζούς και κοντόφθαλμους, μια παράδοση, που δεν βλέπει την ελληνική γλώσσα στην εξέλιξη της σ' όλες τις μέχρι σήμερα φάσεις της.

Η παράδοση, στην οποία αναφέρομαι, σταματάει συνήθως στην αρχαιοελληνική εποχή εξετάζονται στην καλύτερη περιπτώση και την ελληνιστική περίοδο. Από εκεί και πέρα αρχίζουν τα "οικόπεδα" των Βυζαντινολόγων και των νεοελληνιστών όπου υπάρχουν. Η τομή αυτή γίνεται πιο αισθητή στα τόσα και τόσα ξένα γυμνάσια, όπου ούτε η βυζαντινολογία ούτε η νέα ελληνική γλώσσα διδάσκεται. Η μέχρι τώρα εμπειρία πειθεί ωστόσο ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές στο σύνολό τους θα κέρδιζαν έδαφος, αν οι διάφορες εκφάνσεις του ελληνικού πολιτισμού εξετάζονταν σαν μια οργανικά αδιάσπαστη ιστορική ενότητα.

Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να παραμεριστεί ή να υποβαθμιστεί η ειδικευση. Κάθε άλλο. Η απασχόληση με τις μεταγενέστερες περιόδους της ελληνικής πολιτιστικής ιστορίας βοηθεί όμως στην κατανόηση των προγενέστερων και αντίστροφα. Ο πολιτισμός των ελληνιστικών χρόνων για παράδειγμα αξίζει την προσοχή μας, γιατί περιέχει πάμπολλα στοιχεία, που έχουν επιβιώσει κι ασκούν και σήμερα την επίδρασή τους στη ζωή μας, όσο κι αν αυτό δεν γίνεται πάντοτε συνειδητό. Ο ελληνιστικός πολιτισμός παρουσιάζει άλλωστε κάποιες αναλογίες με τον πολιτισμό της εποχής μας - αναλογίες που δεν θα ήταν σωστό, όπως εύστολα τονίζει ο Carl Schneider στο σχετικό δίτομο έργο του, ν' απολυτοποιηθούν, που από την άλλη μεριά ωστόσο δεν θα έπρεπε να παραγνωρίζονται.

Για τον Νεοέλληνα ο ελληνιστικός πολιτισμός έχει ξεχωριστή σπουδαιότητα. Όχι μόνο γιατί φορέας του πνευματικός ήταν η συνειδηση της ελληνικότητας και της ιστορικής συνέχειας. Άλλα και γιατί τότε γεννήθηκε η κοινή, η μητέρα της σημερινής λαϊκής γλώσσας της Ελλάδας. Το ξεπέρασμα του διαχωρισμού από εκεί η αρχαιότητα, από εδώ οι μεταγενέστερες εποχές θα είχε κι ένα άλλο θετικό αποτέλεσμα: Οι μαθητές και φοιτητές που διδάσκουν τα Αρχαία Ελληνικά, θα ενθαρρύνονταν στις προσπάθειές τους για την εκμάθηση της γλώσσας. Θα ενθαρρύνονταν γιατί ερχόμενοι σ' επαφή με τη νεοελληνική γλώσσα και το σημερινό λαϊκό πολιτισμό της Ελλάδας θα έβλεπαν πως καταπάνονται με κάτι που δεν έχει πεθάνει αλλά έχει μόνο μεταβληθεί.

Θα αισθάνονταν, για να το πούμε με τη γλώσσα της ιστορίας, σαν τον Ιταλό Φραγκίσκο Φίλελφο, που έμεινε από το 1420 ως το 1427 στην Κωνσταντινούπολη, για να μάθει τη ζωντανή ελληνική γλώσσα. Ή θα ένιωθαν σαν το Γερμανό ουμανιστή Joannes Reuchlin, τον περίφημο Καπνίων (1455 - 1522), που ακολούθησε στην προσφορά τους Έλληνες δασκάλους του - προσφορά δηλαδή διαφορετική από εκείνη του Εράσμου, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί στο εξωτερικό και στην εποχή μας το προπύργιο της αρχαιοελληνικής φιλολογίας. Ο Φίλελφος και ο Reuchlin ζήσαν σε μιαν εποχή αναγέννησης της ελληνικής παιδείας στην Ευρώπη. Ο κόσμος διψούσε να γνωρίσει την ελληνική κληρονομιά, την αρχαιοελληνική πνευματική προσφορά. Μεσολαβητές σ' αυτή την αναγέννηση υπήρξαν σε μεγάλο βαθμό Έλληνες που εγκαταστάθηκαν κι εδίδαξαν προπαντός στην Ιταλία (πρβλ. Pavlos, Tjermias, Das andere Byzanz, Konstantinoples Beitrag zu Europa, Freiburg / Schwiz 1991).

"Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ευρώπη και στην Αφρική: Συγκριτική Ανάλυση", επιμέλεια: Χρήστος Θεοδωρόπουλος, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Αθήνα 1992.

T

α πρακτικά του διεθνούς συνεδρίου που συνδιοργάνωσαν το Πάντειο Πανεπιστήμιο (Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων, τομέας Αφρικανικών Υποθέσεων) και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο τη Δευτέρα 6 Μαΐου 1991, εξέδωσαν οι Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις σε βιβλίο με τίτλο: "Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Ευρώπη και στην Αφρική: συγκριτική ανάλυση", σε επιμέλεια Χρήστου Θεοδωρόπουλου (Αθήνα 1992).

Η έκδοση περιέχει τους εισαγωγικούς χαρακτηρισμούς του πρύτανη του Παντείου καθηγητή κ. Δημήτρη Κώνστα, της προέδρου του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου καθηγήτριας κ. Αλίκης Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου και τον εναρκτήριο λόγο του υπουργού Εξωτερικών κ. Αντώνη Σαμαρά.

Ακόμη, δημοσιεύονται οι πλήρεις εισηγήσεις των Ελλήνων και ξένων επιστημόνων κατά τις τρεις συνόδους του συνεδρίου κ. Wolfgang Benedek, κ. Stélios Perdraki, κ. Grønås Tøtta, κ. Christer Thedmark, κ. U. Ojiumozurike, κ. Christer Rozaak και κ. Carl Aage Norgaard.

Τέλος, στο παράρτημα βρίσκονται το κείμενο του Αφρικανικού Χάρτη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δικαιωμάτων των Λαών του 1981 και οι Κανόνες Διαδικασίας της Αφρικανικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δικαιωμάτων των Λαών, τα οποία δημοσιεύονται για πρώτη φορά στα ελληνικά.

Μέσα από τις ενδιαφέρουσες και τεκμηριωμένες εισηγήσεις, ο αναγνώστης πληροφορείται την αφρικανική αντίληψη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφοροποίησή της από την ευρωπαϊκή αντίστοιχη (κοινοποιός έναντι ατομικισμού, προαγωγή έναντι προστασίας), καθώς και την εξέλιξη των διαδικασιών περιφερειακής προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Αφρική (χάρτης ΟΑΕ 1963, χάρτης Μπαντζούλ 1981).

Η συγκριτική ανάλυση αποτιμά τις ομοιότητες και διαφορές στο επίπεδο των θεσμικών διαστάσεων της διεθνούς προστασίας και προαγωγής των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Αφρική και στον ευρωπαϊκό χώρο. Θίγεται και αναλύεται η σημαντική παράμετρος της ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής ως προς το Νότο ως ουσιαστικό στοιχείο τόσο των σχέσεων Ευρώπης - Αφρικής, όσο και του εσωτερικού των αφρικανικών κρατών, δεδομένου μάλιστα ότι από την παράμετρο αυτή θα εξαρτηθεί η κατοχύρωση των δικαιωμάτων "τρίτης γενεάς" στην αφρικανική ήπειρο και κυρίως του "δικαιωμάτος στην ανάπτυξη", το οποίο και αποτελεί την κορυφαία διεκδίκηση.

Το αίτημα για μια ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική ως παράγοντα εκδημοκρατισμού των αφρικανικών λαών και το αίτημα για ισότιμη διεθνή συνεργασία με σκοπό την παγκοσμιοποίηση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διατυπώνονται στις τελικές παρατηρήσεις του συνεδρίου.

Παναγιώτα Μπαλοπούλου

Η εφημερίδα του Κέντρου Σοσιαλιστικών Μελετών

Εκδόθηκε το 44ο τεύχος της **Εφημερίδας** του Κέντρου Σοσιαλιστικών Μελετών, οργάνου έκφρασης του ομώνυμου σωματείου αρχών δημοκρατικού σοσιαλισμού.

Εκδίδεται χωρίς διακοπή από την άνοιξη του 1985. Απευθύνεται κυρίως στους δημοκράτες σοσιαλιστές που προέρχονται από τον χώρο που κάλυπτε η μεταδικτατορική ΕΔΗΚ και το ΚΟΔΗΣΟ αργότερα, αλλά και σε ανθρώπους προδικτατορικών σοσιαλδημοκρατικών κινήσεων και λεσχών.

Το κύριο άρθρο της Εφημερίδας του ΚΣΜ χαιρετίζει τη γνωστή σε όλους ιστορική απόφαση της Λιοσβάνων για τη Μακεδονία. Αποφεύγει τους γνωστούς εθνικιστικούς και σωβινιστικούς τόνους, για να μας τονίσει, ύστερα από αυστηρή ανάλυση των γεγονότων, ότι η ευρωπαϊκή πολιτική είναι η εθνική μας πολιτική.

Ο Γιάννης Ζαχάρωφ, στέλεχος του σοσιαλδημοκρατικού χώρου στη Θεσσαλονίκη, πάντα στοχαστικός, μας τονίζει σε άρθρο του τους κινδύνους που απειλούν τη δημοκρατία από την έλλειψη πολιτικού ήθους.

Το τεύχος "Σοσιαλισμός του Μέλλοντος" που εκδίδουν στη Μαδρίτη σοσιαλιστές της Ευρώπης, παρουσιάζεται από τον

Λουκά Θεοχαρόπουλο, καθώς και περιλήψεις της σκέψης των αρθρογράφων του περιοδικού αυτού.

Ο πολυγραφότατος θεολόγος Ν. Μπουγάτσος μας τονίζει σε σχόλιό του ότι ο πνευματικός δρόμος της Ορθοδοξίας οδηγεί στον πραγματικό σοσιαλισμό.

Ο Λέανδρος Σλάβης, πρόεδρος του ΚΣΜ, σε ένα αναλυτικό άρθρο του μας εξηγεί τη σχέση χουλιγκανισμού και μερικών πτυχών της σημερινής πολιτικής έκφρασης και δράσης.

Ο Αντώνης Δροσόπουλος, πρωτοπόρος της ιδέας του δημοκρατικού σοσιαλισμού και γνωστός για τη δράση του στους αγώνες των δικηγόρων, περιγράφει σε σχόλιό του τη γνωστή εικόνα των συνελεύσεων του κλάδου. Τη χαμηλή αντιπροσώπευση, τον φανατισμό των νεαρών κυρίως μελών της συνέλευσης, πράγματα που υποδηλών έλλειψη δημοκρατίας στον πρώτο επιστημονικό σύλλογο της χώρας.

Τέλος, τολμηρά και "έξω από τα δόντια" σχόλια του αρθρογράφου για το πρόβλημα της ΕΑΣ, χωρίς να συγκαλύπτεται το όντως κοινωνικό δράμα των εργαζομένων σε αυτήν.

Λουκάς Θεοχαρόπουλος

A Vision about Europe

ΑΕΓΕΕ-Αθήνας

We, the students of Europe, in whose hands lies the future of Europe,

- wishing to create a Europe of prosperity and compassion,
- aspiring to a United Europe free of borders and nationalism, of obstacles and enmities, of false divisions and forced differences,
- having our own view of Europe and the human resources to back - up, defend, and put-forth our vision,

Hereby Declare

1. Our faith to our common heritage as a driver for the future while cherishing our diversity and respecting the character of our regions.

2. Our faith in a United Europe as a symbol of freedom, democracy, human rights, mutual respect and a community of law.

3. Our strongest support for any European institution fostering the concept of the European citizen, that is the concept of an individual living in Europe who believes in and exercises European values.

4. Our strongest support for any European institution reinforcing intra - European understanding and contributing to the ultimate goal of European Unification.

5. Our desire to create in Europe an area of creativity and unhindered progress while preserving social cohesion and respecting the environment.

6. Our desire to assist the deprived nations of this planet through co - ordinated action, while at the same time doing everything in our

capacity to eliminate poverty in our continent.

7. Our desire to create an open Europe, not a fortress Europe. We recognize the contribution of non - European cultures in the shaping of our own culture. We are to continue the dialogue with other cultures to our mutual advantage.

8. Our resolve to disseminate the conviction, within Europe, that this continent is ours to share. This expresses our intention never to let occur the dominance of any one of us over the others.

9. Our resolve to help establish in Europe the primary values of peace and security as the guarantors of stability and the prerequisites for human decency and progress.

Γραφτείτε συνδρομητές στην Ευρωπαϊκή Έκφραση. Προσφέρετε πολύτιμη στήριξη στην προσπάθειά μας και ταυτόχρονα λαμβάνετε τακτικά προσκλήσεις, ενδιαφέροντα έντυπα, επίσημες εκδόσεις και χρήσιμες πληροφορίες γύρω από την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΚΦΡΑΣΗ

Επιθυμώ να γραφτώ συνδρομητής στο περιοδικό "Ευρωπαϊκή Έκφραση" ως:		ΕΤΗΣΙΑ ΔΥΟ ΕΤΩΝ
	Δρχ.	Δρχ.
☐ Μέλος	1.800	3.300
☐ Μή μέλος	2.000	3.600
☐ Δημόσιο, Οργανισμοί, Τράπεζες, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ	3.000	5.000
☐ Ευρώπη	2.500	4.500
☐ Άλλες Ηπειροί	3.000	5.000
☐ Φοιτητική, σπουδαστική, στρατιωτική	1.500	2.500
Συνδρομή ενισχυσης - υποστήριξης.....	5.000	10.000

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ

ΕΠΩΝΥΜΟ.....

ΟΝΟΜΑ.....

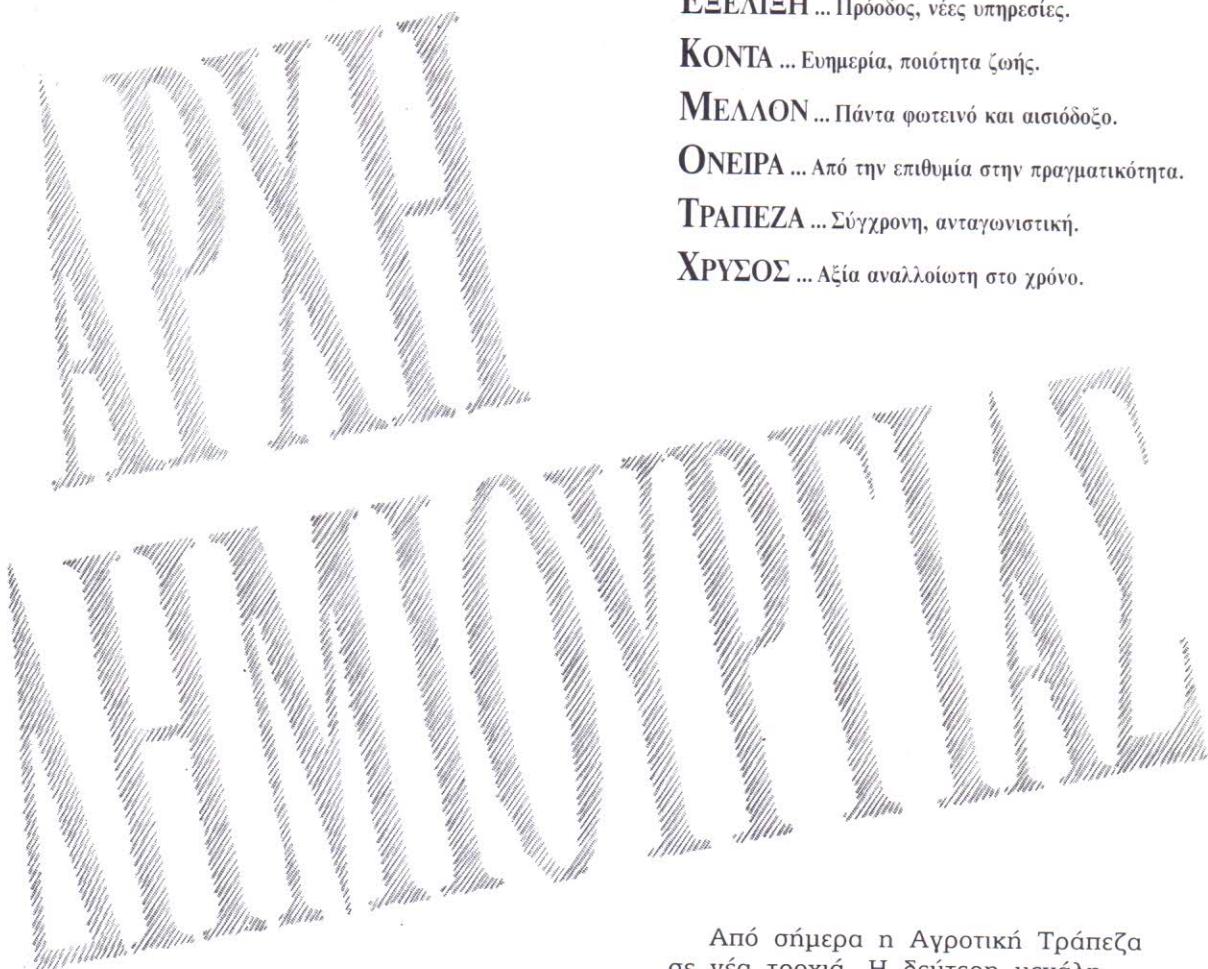
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ.....

ΤΚ.....ΠΟΛΗ.....ΤΗΛ.:.....

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΓΝΩΣΗ ... Πείρα, τεχνογνωσία.

ΕΞΕΛΙΞΗ ... Πρόοδος, νέες υπηρεσίες.

KONTA ... Ευημερία, ποιότητα ζωής.

ΜΕΛΛΟΝ ... Πάντα φωτεινό και αισιόδοξο.

ΟΝΕΙΡΑ ... Από την επιθυμία στην πραγματικότητα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ... Σύγχρονη, ανταγωνιστική.

ΧΡΥΣΟΣ ... Αξία αναλλοίωτη στο χρόνο.

Από σήμερα η Αγροτική Τράπεζα σε νέα τροχιά. Η δεύτερη μεγάλη τράπεζα της Ελλάδος εκσυγχρονίζεται, απελευθερώνεται από το δημόσιο τομέα, έρχεται ακόμα πιο κοντά στους πελάτες και τις ανάγκες τους με νέα προϊόντα και νέες ολοκληρωμένες υπηρεσίες. Με την υγιή οικονομική της βάση, ένα δίκτυο 435 καταστημάτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, 50 ανταποκρίτριες τράπεζες σε όλο τον κόσμο και συνεχή επένδυση στην τεχνολογία και το ανθρώπινο δυναμικό, η Αγροτική Τράπεζα γίνεται σήμερα και για Σας «ΑΡΧΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ»!

ΑΓΡΟΤΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Nissan Primera Ένα με το τέλειο.

Τέλειο σε επιδόσεις.

Τέλειο σε ανέσεις.

Τέλειο σε ποιότητα.

το, που θεωρείται επίτευγμα της τεχνολογίας.

Η εμπνευσμένη εξωτερική του σχεδίαση, με αεροδυναμικό συντελεστή μόλις cd 0.29 με αεροτομές, προσαρμοσμένη πλήρως στο απαιτητικό και κλασικό γούστο των Ευρωπαίων, για τους οποίους άλλωστε αποκλειστικά δημιουργήθηκε, συνδυάζεται άριστα με τα μοναδικά του τεχνολογικά προτερήματα.

Ο 16-βάλβιδος κινητήρας, με 2 εκκεντροφόρους επικεφαλής, προσφέρει υψηλές επιδόσεις.

Οι 90 ύποι στο 1.6 SLX, οι 115 στο 2.0 SLX και οι 150 στο 2.0 GT εξασφαλίζουν άμεση αποτελεσματικότητα σε κάθε χειρισμό. Πάρτε τη θέση του οδηγού και αυτοστημένη θα εκπλαγείτε από το πόσο πιο απλή και άνετη γίνεται η οδήγηση.

Τα ανατομικά καθίσματα προσαρμόζονται σε κάθε σώμα,

το NISSAN PRIMERA γεννήθηκε για να κατακτήσει τους δρόμους της Ευρώπης. Είναι η επιβράβευση για ένα αυτοκίνη-

η ορατότητα προς όλες τις κατευθύνσεις είναι τέλεια, ενώ μια ματιά στο όμορφο ταμπλό σας παρέχει πλήρη εικόνα όλων των στοιχείων που ζητάτε.

Η επαναστατική εμπρόσθια ανάρτηση των πολλαπλών συνδέσμων (multi link) προσφέρει εξαιρετικό κράτημα και οδική συμπεριφορά που σε συνδυασμό με το ABS (σε οριομένα μοντέλα) εξασφαλίζει στον οδηγό απόλυτο έλεγχο του αυτοκινήτου. Με το PRIMERA, σε SEDAN 4-πορτο, HATCHBACK 5-πορτο ή STATION WAGON, η NISSAN καταφέρνει να ξεπεράσει κάθε σας προσδοκία και να ικανοποιήσει και την πιο ξεχωριστή σας απαίτηση στην οδήγηση.

Nissan Primera
Το αυτοκίνητο επιδόσεων
για μια χώρα που λέγεται Ευρώπη